ن وتركستان
نور اسلامه

كتاب تاريخ جريدهٔ جديده

ضمائر اهل عرفانه مخفى اولميه كه بو كتاب كه تاريخ جريدهٔ
جديده نامنده بر عجايب تأليفدور كه خطاى مملكتى ننك جانب
شرقنده واقع اولان بعض شهرلرى و اول سمتده اولان مشايخ
عظامنك بعض مناقبلرى ومزارلرى و اصحاب كهفنك قصه سى
وچين مملكتنده سكنا ايدن دونكانى طائفه سى بالتفصيل بيان
اولدغندن سنه ١٣٠٦ قزان سوداكرى شمس
الدين حسين اوغلى ننك مصارفى ايله طبعنه
شروع ايدلدى

باصمه سنه رخصت بيرلدى سانكت پيتربورغده
١٢ نچى آپريل ١٨٨٩ نچى سنه ده

قزان اونويرستيتى ننك طبع خانه سنده باصمه اولنه شدر يل ١٨٨٩ ده

ى
بالكلبه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين والصلوة والسلام على رسوله محمد وآله واصحابه اجمعين * بعد بو كتاب اطراف بلده طرفانده اولان عزيزلرنك وآنلره مناسبتله بيار سمتندين واران زائرلرنك بولنده اولان زيارتلرنك ذكر وبيانندە * معلوم اوله كه بو دنيا كهنه واسكى دنيا اولغله حضرت آدم صفى صلوات الله على نبينا وعليه جدمزدين صونكره كلن امم متخالفه حددن خارج وعددن بيروندور آنلرنك كنه نى كما حقه بلمك وآنكلامق مقدور بشر اولمامغله امم سالفلرنك احوالى بر واجب الوجودنك كنديمه مخصوص ومقصودور لكن مالا يدرك كله لايترك كله فحواسنچه اصحاب قلم وارباب تواريخ بو خصوصده سعى بليغله بعض ماضيلرى كتب سماويه ننك مضمونيدين استدلال وآيت دين استنباط وبعضيسنى انبيالرنك كلام صدق وحديثلرندين استكمال وبعضيسنى حكمالرنك حكمت آميز كلماتلرندين استغراب واستخراج وبعضيسنى بين الناس شايع اولان اخبار وحكايتلردين استماع واستعاب ايله كتابلر بيتب زمانمزده تفسير وسير وتواريخلرغه آشنا اولن اهل درد عالمنك ابتداسندين انتها سينه‌چه خبردار اولوب كانه كلسنى كوزدين كيچرره كلمش كبى اشخاصلر واردور بو بلكوليك ايسه بارچه‌سى سلفلرنك سعى وعلمالرنك غيرتى ايله نچه‌ونچه يوز مجلد كتابلر ميدانه چقوب آنلر واسطه‌سيله بوله‌كلمشلر اويله اولديسه زمانمزننك علمى كلسى دخى اوّلكى علماره راجعدور رحمة الله عليهم وعلى من تابعهم [illegible]ارضنك وسعتى وذريات آدمنك كثرتى جهانده فرقه‌لرنك وفورى [illegible]نك كوبلكندين تواريخلرده ذكر قيلنمادغى وبازلمدغى جايلر دخى بى

حدودر خصوصا ترکستان شرقی جانبلریکه تاتارستان واوزبکستان وترکستان چینی وبخارای صغیر حالا آلتی شهر نامیله معروف ومشهور مضافاتدور اسلامه کلدکدن بیری نچه ونچه تفرقه‌لر اولوب فتنه وبلوی سببلی یاکه غیری مانعلر سببلی بالکلیه تذکیره وتواریخدن عاری وبوش قالوب خلقی ایسه نه زمانده اسلامه کلدکی اسلامدن اقدم نه کیفیتده بعد فتح الاسلام نه کونه حکومتلر اوتمش عواملری مطلقا شعوری اولمیوب خواصلرنده اکثری بتمامه بلمزلار

١٣٥٤

محرر سطور اولان مترجم فقیر آبا کوزی برمنك اوچ یوز دورتنچی سنه سی واردغمده بوخصوصی اعاظم علماء مورخ وافاضل کبراء مدبرلریله همصحبت اوله‌رق دقتله صوراب تابدیغم انبالرنك زبده سنی وایشتدیکم اخبارلرنك کزیده‌سنی بالترتیب تسطیر ایلدیم تاکه بوکتابچه برمقدمه‌ننك مبدائی وبر آثارنك منشائی اولوبده بعض اهل هوس بونکا تقلیدا زیاده‌سنی بلوب تدریف وتنقیح ایله یازسه‌لر دوستلره تواریخ مثابه‌سنده برتحفه اولور غیری مملکتلرنك احوالی نچه یوز یلدین برو یازیله کلکه آنلر بیاندن مستغنی دورلار

مرقبه

شهر استانه‌ده حضرت سلطان آلب آتا قدس سره‌ننك اشیاخلری‌ننك ناظری صاحب تکبیر افندی‌ننك شقیقی صابر آخونددیرکه پدری باسط آخوند وآننك داداسی عزیز باقی آخونددور اوشبو ایکی ذات بو ولایتنك تواریخنی برطرفی آقسو کاشغر وبرطرفی قمل صالار شهرلرندین خصوصا آلب آتا علیه الرحمه حضرتلری‌ننك تذکیره‌سنی زیاده اهتمام تام ودقتله ازلشار ایکن هیچ بردرك بلمامشلر دیو حکایه ایلدی حالا مزبور صاحب تکبیر آخوندننك دستنك بوروندین قللش آلب آتا خواجه ننك لنکری‌ننك اوقاف تولیه‌سی تبرکا صاقلب کلمشلر ایکن باردور بوتولیه ننك مضمونیدین طرفان شهری اوّلده پای تخت ومقر سلطنت اولوب اسلامدین متعدد خانلر اول جایده اوتکانلری معلوم ومحقق دور واول وقتده اوبدان عالم وعلمالر اولدغی دخی تولیه نامه ننك عباره‌سندین منعقد اولور اعجب العجب بودورکه اسلامدین پادشاه عالیجاه وعلماء شیرین فاه اولوبده تواریخ لری بولمیدور ظن اولنورکه اول زماننك خلقلری اخبارات عتیقه واحوالات ماضیه‌لرکه آنچه هوسی اولمیوب خانلر نك قولنده خزینه‌ده برایکی دانه تواریخ کتابلر اولدیسه‌ده تفرقه زمانلرنده یتب کیتسه محتمل والا بالکلیه باشده یوق بولسه کرك   الله اعلم

(٣) اوبدان صیغهٔ تفضیل ایله زیاده یاخشی دیمکدور آلتی شهر لغتی (منه)

(٢) لنکر یر و زمین معناسنده (منه)

مبدأ

بياريعنى چواچك سمتندين واران زايرلره زيارتلرنك ترتيبى بودور اوّلا شيخوكه چواچك دين اون اوچ منزل بردور آننك قربنده قراسون ديدكى محل قديمده دونكانى طائفه سندين كوزل مسجد بنا قيلنمش جاى ايكن بلوى وقتنده خراب اولب كتمش آننك مشرق جانبى صوننك وراسنده يشل جامه بزرك ديوب برعزيزنك زيارتى وار قديمده قبرى ننك اوستى قبه اطرافى ديوار ايله قورغان واحاطه قيلنمش علامتى الآن موجود لكن قايوجنس دين ايدكى معلوم دكل بوعزيزنك ظهور حالى بويله بديع اولمش قبرنك قربنده برختاى استقامت قيلەرق باغ باغچه صاليب ايكن تاريب برقاچ يله اول جايده متوطن اولور بوننك بش آلتى ياشنده برايكى صبى سى اولوب بوبالالر اريغده اوينآب يورسەلر برآدم باشنك آق چالمه ايكننده يشل جامه يدنده ابريق آرقدين صوآلب قبره واروب غايب اولور بوكوردكلرينى اوينه قايتوب ايتورلرصبى ننك سوزينه آنچه اعتماد قيلمز براونكونچى چنتو ديرقويارصبى لر برايكى دفعه كوروب خبرويرد كده ينه كورسنكزلر كتمس دن اقدم بسرعت خبرويرديوب اصمارليوب قويار برنچه كوندين سونكره بالالر كوروب يوكروشوب كيلوب خبر ويردكده چقوب كورسەلرديدكلرى صفتده ابريقله صوكوتارمش تعجيلله يوروب قبره وارورغايب اولورصبى لره ايتور بوقبرچنتوننك قبرى ايكن آنى حقارت لانكزدير بونلر آناسيننك نصيحتى ايله برايكى دفعه واروب مقبره ننك اوستونده اوينآب كيلوركيلب كسل بولوب ايكسى بردن اولور آناسى ايسه بالالرنك حسرتندن الم زده اولوب هرنه بلا بولسه شوقبردن بولدى ديوب واروب قبرى نجاستلرآغريب بودخى آسفله كيدرختاينك عروسى وايكى جروسى برى برى آردنچه تترى اولدكده ترف خوفه دوشوب حاكمنه واروب عرض قيلورمنكا باشقه جايدين برايكن جاى برسانكز ديدكده سببنى صوروب ختاى بوروايعى بيان قيلدقده حاكم جواب ويروب سندن غيرى لرەده جان كرك قبره وارمسانك زيان قيلمز موننك برله سنكا غيرى جايدين اورون ويرلمز ديوب چقارمش بوخبر مسلمانلر اراسنده شايع بولوب مبتلى ختايدين صورادقده بالتفصيل بيان قيلمش بوسوزيوما فيوما تزايد ايله آدملرار اسنده حكاية سويلنوب قراسونده دونكانى لردين برمنصب دار الوغ آدم واربو كشى آنكلادقده ختاى الوغلرندين صوراب مزبورجاينى خالى قيلب اوزينه آلوبدور بومنصب دار داورون لقبيله معروفدور فقيره ديديكه بوعزيزننك اوستنه كنبذ قيلب اوّلكى احاطه سنى تجديد واطرافندين مناسبلى يرنى وقف وآنكا برشيخ تعيين واول وقف غه آنى متولى قيلسام وقت بوقت

(٢) چنتو ختاى لغتى آلتى شهر مسلمانلرنى چنتو ديرلر اصلى مستامن ديمك ايمش وبعضى لر بى باش معناسنده ديرلر يعنى مسلمانلرنى بى باش بى نظام خلق ديوب تحقير محلنده كلتورورلر وحالانكه بومعنا يه مستعف اوزلرى دورلار (منه)

تلاوت قیلب اول عزیزننك روحنه دعافاتحه قیلسه بونیت دامن دیوب مرادنی نقل حکایه ایلدی خیر خدا امر ادنکزغه ینکورکای عزیزلر هر اشنکز که عانت ویاردم قیلغای دیوب اخلاصینه کوره مدح وثنا ایتدك بعض‌لر معارضه ومناقشه قیلب دیدیلر که بوخبری کافر سویلمش مسلماندین کورمش وبلمش کشی یوق داردار کفار اولسه خبرخبر کافر اولسه کافرنك خبرنی تصدیقله حقیقتی معلوم اولمیان مجهول اشه شروع قیلمق قندق اولور اکر آننك قبرنی آچوب کوروب مؤمن علامتی عزیزلیك نشانه سی بلنسه شول حینده بواشه ابتسار قیلنسه دیدیلر آنلره دینلدیکه اوّلا مؤمن ایدوکنه بر علامتی اوستونك کنبذ وارلغی واطرافنده احاطه اولدغی نشانی مشاهده قیلنب نور وبدور ختای خلقی ایسه هیچ وقت جیفه‌سنه کنبذ قیلمز آنلرنك نزدنك عزتلی وحرمتلی آدملری‌ننك جسد خبیث‌لرینی وطن اصلیسنه آلوب کینارلار آلوب کینماك که‌قدرتی یتمزسه کویدروب کولنی آلوب کینارلاو بر طائفه‌سی لباسیله چولغاب یپانه آتارلار ایت قوش ییوب یوق قیلسه آنکا سیونورلار وبرنوعی یره‌کومارلار ایسه‌ده کنبذ قیلمق قطعا عادت‌لری اولمیوب زعم‌لرنچه اعتقادلرینه ضرری دخی وار ایمش ایکنچی علامتی قبری قبله یه موافق اولدغی بوایکی شاهد صاحب قبرنك مؤمن اولدغینه دلیل قوی‌دور اکر بونکا قناعت قیلمزسه ایکی معتمد آدم چله‌یه یعنی قرق کون اول جایده استقامت اولتوروب استخاره ایلسه‌لر لعل‌کم ایدوکی معلوم اولور والا نبش قبر باخشی دکلدور دیدکده اهل مجلس بوقولی مستحسن کوردیلر زایرلره اوّل زیارة اوشبودور

مناص

شیخوداندن بش منزل یرده مناص شهری که وقت اختلالك دونکان طائفه سیننك مستقل حاکمی تورمش سیغلی[2] مستحکم وصونکره یعقوب‌خان مرحومنك منتهای حدود ایالت وسرحد ولایتی اولان شهردور اطرافی اورمانله محاطیغاچلیق چوبلیك ایکن‌لیك صوی سیراب‌زیاده هواسی معتدل قشی آز طائفهٔ دونکان ننك مجتمع اولدغی بر بلدهٔ موفور اولوب توابعیله تخمینا بش‌منك خانه‌ودها زیاده اهالیٔ اسلام‌وارلغنی روایت ایدرلار بنا برین باشقه شهرلره نسبتا ختایلی‌لرنك دقتنی جلب ایدرك حاکم‌لری بوشهره کیلکان کیتکان یولچی‌لری باقوب کوروب کم کلدی کم کیتدی‌نه‌یردن کلورونه یره‌وارور نه‌کارده ونه‌اشده یورمشدور دیوب حتی بنمش آط ویوکلی دوه‌لرینی صوراب دخی قلمه آلورلار فقیر رفیق‌لرمز یتی سیکز آدمله بر دونکانی خانه‌ده مهمان بولدغمزدا صاحب‌خان زورغانه[3] واروب معلوم قیلدیلر لکن کیلاب کورمدی بوشهرنك روبه‌یاق دروازه‌سندن چقدقلامقداری بردرست یرده یول اوستونك بر عزیز زیارتی وارقبه سی کوب بلند دکل سانچی‌سی

(٢) سیغل شهرنك سوری واحاطه‌سی جامبول دخی بومعنایه‌دور (منه)

(٣) زورغان خطای عکسوسی (منه)

وچراغچی سی وار بولچی لار دعا فاتحه قیلیب نذر نذورلرینی چراغچی یه ویرورلار

سانجی

مناصدان اوچ منزل ده سانجی شهری وار ختای آز خلقی ننك کوبی دونکانی دور بونك قدیم بر چوتك یوط خانه وار ایکن صونکره اسلام زمانه سنك مسجد قیلمشلر بو شهرده دیب آخوند دیرلار بر مدرس واردور دونکانی علمالری بیننده مشهور اعلمی واورعی ایکن الحق مرفحولسنچه خلقه شریعتی شدتله دوغری سویلیوب هیچ احده رعایه قیلمادغندن زمانه فساده یوز توتدغیله اکثر ناس آنی معقول کورمیوب دوغری سوزنی ایکریه آلوب ازهمون جهت شهردین شهره انتقاله مجبور اولیور ایمش فقه دین هدایهٔ شریف ودخی عقاید کافیه شرح ملا اسلم اوشبو فن لردین درس مکالمه قیلیب یاخشی مطالعه دان شاکردلری وار ایکن عبارهسنی عربی اوقوب تقریری اوزتل لرنچه دور مدرس قایو شهره وارسه طالب لری بیله وارورلار بو مدرسنك تولدی وتحصیل علمی شرقك بلادشانچیین ده اولوب بلوی دین مقدم چواچك شهرینه کیلیب صونکره مناصه توروب اسلام محاربه سنك رومچه مناس کوشنك اورنالرنك یوروب ختای آلدغی زماندن مناصده ایکانلر یاشلری آلتمش برده ایسه ده فنایه قریب اولمش ریاضتله بوکولمش متقی بر تبرك ذاتدر فقیر واردغم حین ده مناصدین سانجی یه کوچوب کلدکنه آلتی کون بولمش بونك معنی سانجیه کلدوکنه باعث بو ایمش مسلمانلر نماز عید ه جبانه یعنی مصلی یه چقارلار بو ذاتنك بر یش قدم شاکردی عیدده امام اولور بعد الخطبه منبرده جماعتلره سورهٔ اسراده قصهٔ معراجدن اوزاق وعظ سویلر تمام ایدوب فارغ اولدقدن صونکره مزبور مدرس آخوند شاکردینه چراینی ستوب دیر که عادتچه موعظه کتابلرندن سوزلاسانك بولمزمی ایدی بی عمل وبی غرض عواملره قرآنی تخفیف ایلدنك ودخی آیتنك ترکیبنك فلان محلك غلط ومعناسنك فلان موضعده خطا کیتدنك کلام الله دن وعظ سوزلمك سننك شانك میدور دیر شاکردی هیچ نرسه دیمزلکن حجالت اولور بعك رسملر نچه شهرده بیلدکولیك آدملره عید لیب یورورلر برموی سفید غنی آدم وار ایکان آنکا کرورلر غنی دیر که شاکردنکزنك عیبی وخطاسی بولسه تنهاده ایتسانکز بولمزمی ایدی خلایق اچنده حجالته دوشوردنکز دیر مدرس آخوند ایتور غبی بی تمیز سننك بو اشلرده نیمه دخلنك وارسن آیتنی بلمسنك ومعناسندین هیچ شی فهم وادراك قیلماسنك آیتنك خطاسنی ایتماك نسبه یی قبول ایدرمی بو سننك متاعنك دکل اشکاره مجمع الناس ده سویلدیکم همه یه برابر ایشدولسون وتنبیه بولسون اوچوندور سن فلانی بو سوزلرده کارنك بولمسون همان اوز عیبنکی بلوب اشنکی اصلاحه کتوردیر غنی ایتور منم متنبه

(٣) چوزلق کته معناسنده الوغ دیمك دور (منه)

اولغودك

اولغودك نیچه عیبیم وارمنك قرآندن معنی ایتدممی اپیغ لنورسن دیدکك مدرس آخوند آننك شرعه مخالف برنیچه فعل شنیع لرینی تعداد قیلور اوشبوجدل ایله غنی ومدرس بین لرنده کین وعداوت دوشوب طرفین اولوب برار یل مرافعه ایله ختای الوغلاریغه بارشوب کیلشوب اخیری قانچه سرف مال ایله آخوندنی نفی حکمنك سانجیه چقارمش فقیر اول ذات برله مصاحب ومجالس اولوب احوال آدم وشکوای عالم دین خیلی مکالمه قیلشوب اثنای کلامك دونکانی طائفه سینك قایسی عصرده اسلامه کلدکی ومونچه زمان ختایلی لره تابع توروب صونکره خانلریغه خلاف اولوب اختلال آچدغی سببنی سوءالمده ابتدادن انتهاسنه چه برقصهء غریب وبر حکایهء لبیب اوزره بالتفصیل بیان بیوردیلر موندین مقدم وصونکره صورادغم هربر آدملرنك سوزمثالی بونکاموافق کیلب جمله سی مزبورنك کلامنی مؤید اولغله تواترله مصدق اولدی علی حده بر فصل اوزره بو خبرنك بیانی کلور انشاءالله تعالی

روجه

سانجی دان برمنزل برروجه شهری وار ختایلر خومیوزو دیرلر روجه اصلده کچك روم دیمك اولوب لغت ترکیده براسمی تصغیر قیلماقچی بولسه لرچه لفظی آنکا اضافه قیلنور مثلا کچك اویکا حجرهچه کچك حولیکه حولیچه کچك باغغه باغچه کچك دوکانکه دوکانچه وعلی امثالها کوب اسملر واردور اوشبوننك ایله روم کبیردن امتیازا روجه دیمشلر بنابرین طرفان خلقی کتابلرده اصحاب کهفی رومك دیدکلری بومعنا ایله دور دیوب ادعا ایدرلر بو دیدکلری میزاندن بیرون معیاردن بعید دکل یعنی ترازودن طش اولچاکدن ایراق ایمز زیرا آلتی شهر مضافاتی بخارا* صغیر نامیله جغرافیه لرده مسطور اولسیله روم صغیر اسمیله مسمی سی دخی بیکار وبوش کیتمز بوموزه بر طریقیله اشکال وایراد یتمز بوشهر دخی اختلال وقتنده دونکانی لرننك خان مشابهسنك حاکمی دوردغی بربلدهء فاخره اولوب اطراف جوانبنی تاغ برله محاط مناص طرف صحراسی اورمانلق تاغلرنك تولا یغاچ تاش کوبر معدنی دخی موجوددور حالا ختایلی لرنك ضونطون (لوشای) دارون (جوبا) لقبیله ملقب اولن والیسی بو شهرده دور کلا آلتی شهر مضافاتی مغرب طرفی غولجه وچواچك شمال سمتی قوبدالاسنای جنوب وشرق جانبلرنده کوشنك وقمل شهرلری جمله سی مرقومنك محکوم وقومانك سنده اولوب مرصص ختای ومرکز تجارت اولن بربلدهء معروفه دور شهرنك شرقی سمتنده یاریم فرسخ مسافهده قدرهحمامی یعنی اراشان صوی واردور غیری یرلرده اراشانلره نسبتا بوننك صوی صالقون وآچی اما بدنکه یاغ کبی صلانوب هر یردن بومشاق نیکار لباسنك وسخنی صابوندن آرتوق آقارتور شهر خلقی کرلرینی اکثر

بوصودا بوارلار صابون کرك دکل اوستینه ایکی بولاك اوی قیلمش بری آدملر توشمك وبری کریومق اوچون سفلینه دخی اوچ بولاك اوی قیلیب اوستنی یابمش وایشلك قیلمش خاتونلره خاص دور قربنده برکوزل جای بناقیلمش وارانلر استراحت قیلسون اوچون تاغی ننك اسمی بوغده نامنك بوبورکان برلرمزدا کورنکان تاغلرنك اینك ایکز وارفعی دور بویله اولدقدن بازی یغمورلی قش فصلی قارلی اولوب فواصل اربعه ننك اکثری غیم له کیچارده یرلر واقعا بویله اولمق کرك واردقده دورت کون قایتدقده بش کون توردق هوا مصبحه کورمدك صحرا زراعتی صوبرله تاغلرنده صوسزده ایکارلار بوشهر مسلمانلردین دونکانی طائفه سی اوّلدین توروب قدیم الاستقامة اولوب کلدیلر ایسه ده زیارتکاه اولدغی مدفن عزیز معلوم دکلدور آندان جمشیددون قراولی که بناسی تیپه ننك اوستونده بلندلیك ده اطرافنده اوتون صوی چوبی کوب بر موضع محبوب ومنزل مرغوبدور آندن سیغو دیدکی قراولنك قربنده برکول وارقدیمده شهر اورنی ایمش اوشهرنك کافرلری برله توبچی آنادیدکی برصاحب کرامات اروشوب مزبور بوغده تاغی باشندین کافرلره آتقان تاش دیرلر بیپانك یول اوستونده قزاندك قزاندك صحاتاشلر یاتبدور حقیقتنی الله بلورلکن اول تاشلر برسبب برله بارمدقده اصلی اول جایدین بولماقغه اصلامناسبتی یوق نه سبب برله وارلسه ده خارجدن وارغان تاشدور عزیزنك قبری اوشبو بوغده تاغنك دیرلر بو اطرافنك صیادلری کولدین تاغه قاچان صیدلری قوغالامازلار توبچی آتاننك تربیه سنك اولن صید دیوزعم ایدرلار واقعا قوغالامشلر نیچه سی آتی یا اوزی برشکست کورمك وار دیرلر

دوانچی

آندن ایکی منزل برده دوانچی قصبه سی وار بازارلی برمسلمان قلعه سیدور ختای آز خلقی اغلبی دونکانی دور ختایلی لرنك استلاسنك اوشبو قریه ده آز مسلمان کوب محاربه قیلمشلر وافر کافری قرمشلر شهری کیچك ایسه ده محاربه سی شدید اولماغله صعب مظفریتی ایماو بوحالتنی اعلان واعلام مقامنك بر تکلی تاش اوتورتوب ختایچه خط بتب آنی نشان قیلمشلر بو قلعه یه کردکز حین ده یول اوستونك یولچی لار اوچون برمسجد بناقیلیب تورمشلر ایکن توشوب امامیله کورشدوك یوزی باشی جمله جراحات نشانی اولدغندن استفسار قیلدغمزدا کافر ایله محاربه ده بولمشدور دیدی غازی ایله بولشوب دعاسنی آلدغمزه زیاده ممنون اولدق زبرامن عانق حاجا اوغاز یاقتد عانق الف نبی وارداولمشدور آندن برتاش یردوانچی تاغی ایناکنك مرحوم یعقوب خاننك الغاری یاندغی قورغان حالا خراب

اولمش آندن دوانچی تاغنی آشوب دورتنچی منزلده کندك دیدکی بر کچك قلعه‌چه‌وار کندکدن بر منزل جار دیدکی بر کاریزنك چیتی اولدور اول جایده بر عزیزننك کنبذی وار ایکن یولدن براغراق اولماغله وارمدق اسمنی دخی بلمدك دعا فاتحه قیلب اوتدك جاردن بر تاش مقداری مسافه‌ده طرفان شهری واردور

بلدهٔ طرفان

طرفان نامنده ایکی شهر اولوب برسی اوچ طرفان دیرلر آقسو شهری قربنده بو طرفاندن سیرابله بر آی مسافه دور بو طرفاننی کوهنه طرفان دیرلر خلقی فقیر وبیچاره ومتواضع اولمغله غریبان طرفان دیو موصوف اولمش بر بلدهٔ عبرتنمادور غریبان لفظنده غریب ودخی عزیز غازی شهید عباره‌لری اصلده عربی اولوب صفة مشبهة بالفعل دور فارسی وترکی لغتلرنده هم بو معنایه مشترك ومستعمل اولوی عربی عبارنده آن کلمه سی یعنی الف نون علامة تثنیه اولور اما فارسیده آن کلمه‌سی اسم جامد آخرنده علامة جمع اولور بو معنای مراد ایدوب اکثر خلقی غریب اولمغله غریبان طرفان دیرلر خوتنده شهیدلر کوب اولمغله شهیدان خوتن یارکندده پیرلر کوب اولمغله پیران یارکند آقسوده غازیلر کوب اولمغله غازیان آقسو کاشغرده عزیزلر کوب اولمغله عزیزان کاشغر دیوب هر برینی بوبله توصیف وتعریف قیلورلار واقعا بو ولایتلر اسلامه کلدکدن بری نچه ونیچه تفریقه ونیچه نچه محاربه‌لر اولوب گاه کفارنك ضربی بونلره گاه بونلرنك شدتی کفاره تیکوب مدة مدیده دین برلی عزیز غازی شهیدلر وارلغنی هیچ احد انکار ایلمز آلتی شهر دیدکلری ننك بشی بالاتفاق بو مسمی لردور آلتنچی سی کچا شهری بعضی لر ینکی حصار دیرلر کاشغر قربنده بر شهر دور وبعضی لر آلتی عددنك برسی اوچ طرفاندر دیرلر اما ختای خلقی باکا باجین دیرلر یعنی سیکز شهر دیمك اولور آنلرنك دفترنده یوقارغی یازلمش بش شهره اوچ طرفان کچاقره شهر بو اوچنی ضم قیلنوب بینلرنده سیکز شهر دیو شهرت شعار اولمش ننلژ باجین دخی دیرلر مسلمان آلتی شهری دیمك دور طرفانه کردکده دروازاسیننك خارجی قبله سمتنده شهیدلر قبری وار شهرنك کورستانی دخی اولدور آندن اوچ ۋرست مسافه‌ده لوجین دیدکی محلده شهرنك مغرب سمتی دور چوپان آتا دیدکی بر عزیز زیارت وار کنبذی کوب بلند دکل بغرا دیدکی جای نفس طرفاندن معدود دور بوننك قربنده خواجه شهید خواجم زیارتی وار حضرت مولانا جلال الدین کیتکی اولادندندر شهید خواجم تربه‌سی بش طاقنده بو ابیات یازلمش * تبرك اسملری بو حفظ بخاری * شریعتده امام اعظم که یاری * نایب اول ذات بر فرزند اول عصر * آنکا بولدی مبارك نام ابو النصر * بتب بولوحنی بو لماقغه حادث * که قوربان

کونیدی بیك ایك بولدی باعث * اصل اسمی ابوالنصر اولوب سوجو شهر بنه غزانه وارمش ایکن آنده شهید اولماغله شهید خواجه نامیله معروف اولمش وصیت قیلمش ایکن وفاتم بعدنك منی فلان دوبه یوکلب قویوو بر نکز قایسی یره واروب دوه چوکسه اول منم جای مدفنم دور دید کی ایله عامل اولوب دوه ی قویی ویردکده سوجوکه سیرایله اون بش کونلیك مسافه ایکن کیچه وکوندوز تنمابون یوروب سنکیم دید کی موضعه کیلب چوکش مدفنی بو اولسه کرك دیوب آدملر توشور مك صددنده ایکن دوه درحال اورنیدین توروب یوروب حالا تربه سی اولان موضعه کیلب چوکش اولکی کبی تورمق احتمالنی کوزادوب بر کیچه کوندوز آنده قویمش لار دوه حرکت قیلماش دوه یی اورنیدین آلوب خواجه منی آنده دفن قیلمشلر بو ایسه شهید خواجه مننك کراماتلرندین محسوبدور ودخی سید احمد نامنده بر بزرك سید دهقانی نامنده برعزیز واردور زیارة قیلنور کنبذلری وارو ینه حضرت آفاق خواجه مننك قدم جایلر یکه اول محلده خیمه ایله بر نیچه کون استقامت قیلمشلر ایکن صونکره تبر یکا اول منزله بر رفیع کنبذ بنا قیلب اچنده مقبره شبیه قبه قیلمشلر بش طاقنك قدم جای هدایة الله بتلمش اصلده اسم مبارکلری هدایة الله اولوب مشهور آفاق اولماغله حضرت آفاق دیو ملقب اولمش ایکانلر وینه قوش دونك شهید انجان بزرکوار بونلر جمله سی بغرده بر بر ینه یاقن دورلار شهر طرفان ننك کوهنه وایسکی موقعی حالا مرادید کلری بر بلند منار وار آننك یاقننك خراب اولمش موضعدور احاطه سندین صحیح ویتون دیوار یوق بری پست وبلندلیك حتی آط برلن یورمك دخی عسیر دور

شهر استانه

طرفاندن تورت تاش یعنی اوتوز ویرست لر چماسنده اولور استانه شهری وار استانه صوی بو یوندە بو اطرافنك آقار صوی ننك کوبراغی اوشبو دور شهری ایکی بولاك اولوب برسی قراخواجه نامنده اوتوز بر مسجد وبرسی نفس آستانه یکرمی اوچ مسجد جمله ایللی دورت مسجددن عبارة برشهر مفیض وبرروشن ضمیر منتج خصوصا حضرت سلطان الب آتاقدس سره جناب سعادة مئاب لری ننك مدفن مبارك ومرقد منوره لری آنده اولماغله بر بلده دلکشا وبر بیتونه عشادور آستانه صوی آروغله ایکیه تقسیم قیلنوب برقسمی استانه یه وبر بولاکی قره خواجه یه کیدر هر ایکسنده آلپ اتاخواجه ننك وقفیه حنفیه صوی واردور الپ اتا علیه الرحمه ننك اصلی حضرت علی کرم الله وجهه نسلندن حضرت حنفیه یه منتهی اولور آناسی بنت بوغراخاندور حضرت حنفیه اسم اصیلی محمد الاکبر ایکن بونکا محمد الحنفیه دیرلر زیرا فاطمه رضی الله عنها حیاتنك حضرت علی

غیری خاتون آلیوب جاریه دخی توتمایوب حضرت فاطمه وفات ایتدکده
ابوبکر رضی الله تعالی عنه خلافتنده اسیر اولان بنی حنیفه قبیله سندن آلدغی
منکوحه یا جاریه‌دن اولوب بو خصوصه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم امر و اشارت ایتمشلردی غاینده بهادر وشجیع و سخی وفصیح ذات
اولمش وقعهٔ جملده باباسیننک علمداری ایدی صونکره حجاج ظالم مکه‌یه
عسکر چکوب کلدکده ابن زبیر طرفندن حجاجله جنکده صینوب مکهٔ مکرمه‌یه
اوچ قوناق برارض طائفه کیدوب هجرتننک سکسان برنده وفات ایتمشدور
حنفیه اسمی بو قبیله به منسوبدور آلب آتا خواجه اوشبو حنفیه ننک اون
یتنچی اولادی دیرلر اسم اصیلی قره خان ایکن صونکره بو ذاتننک قدومیله
ولایتلر اسلامله مشرف ایمانله مکرم اولوب خلقه دخی بهرهٔ لیک وثروتلیک
حاصل اولغله قتلوغ لقبی ضم قیلنوب قوتلوغ قره خان دیومسمی اولمش بیت
آلب اتادیر خلق آتی قتلوغ قره خاندور آتی* شاه مردان شیر یزدانغه یتادور
نسبتی* دیوب اوقودغی ابیاتلری بوقصه‌دن حصه‌دور ابتدا بو ولایتی اسلامه
دعوة ایدوب فتح ایدن اولدور دیو مشهوردور فتح اسلامدین مقدم خلقی مجوس
اولوب قاعدة الملکی اولان شهری شهر استانه‌دور آلب اتا خواجه سردار اسلام
ایکن کیلوب اسلامه دعوة قیلب بونلر عناد ایتکده محاربه قیلب اوروشوب استانه‌ده
کهنه قورغان که دقیانوس قورغانی دیو نقل ایدرلر مذبور قورغانغه نچه دفعه
آط سیکردوب دوشوب جنك قیلیب کفاری تنك قیلدقده قورغاننك اوستنی
کلانیمر چبرق برله شبکه یعنی طور قیلب یابدرمش دیرلر بعده نچه دفعه مقاتله
ومحاصره قیلب کوب کراماتلری ظاهر اولوب خارج بلده‌ده ساکن خلایقلر
کلا ایمانه کیلوب خواجه‌مغه عسکر مثابه‌سنده معاونت قیلوب خانلری ایله ارشوب
صرقوشوب قورغانی قاماب آخر الامر آلب آتا خواجم شهادة درجه‌سینی بولمشدور
صونکره مسلمانلر قورغانی الوب پادشاهی قتل اولمش یاقاچمشدور خواجم ننك
خدمتلرینده خاص دورت شاکرد ومریدلری وار ایکن آنلر کیین کی جنکلرده
شهید اولوب جوارنده مدفون اولمشلر خواجم ننك تربه‌سی علیحده برواسع
حجره‌ده قبه قیلمش بو دورت شهیدلر باشقه حجره‌ده ایکسی بر ایکسی بر قویولمش
اسلام زمانه‌سنده بو ذاتلرنك اوستینه رفیع کنبذلر وآنکا وقاف زمین وصولر
تعیین قیلب شیخ ومتولی لر قویوب نیچه زمانلر بوترتیب‌یرله تورمشلر ایکن
ازمان متفرقه‌ده کنبذلری کافرلر یقوب یاقوب بعده بر زمان مسلمانلرنك
اختیاری اللرینه کلدکده اسکندر بیك ابن امین وآنك ابتدا طرفان ولایتنه
حاکم وصونکره کاشغره واروب والی اولدقده حاضرکی بنایی هجرتننك منك ایکی

جوز اون آلتی سنه سی تجدید وتعمیر ایلب پش طاقنه اوشبو قطعه‌یی یشل خطله یاز مشدور (بسم الله الملك المستعان حد سیز حمد ثنا وعدد سیز شکر بی منتها اول خالق کون ومکان وافریده کار هر دو جهانغه بولغا یکم اجناس عالم واصناف آدمنی عدم خلو تخانه سیدین وجودکاشانه سیغه کلتوردی ورفعنا بعضهم فوق بعض درجات مضمونی برله افراد انسان نینك بعضی سیننك رتبه سینی بعض دین بلند وارفع ایلاب خصوصا پادشاه‌لار زمره سنی اوزی ننك پادشاه حقیقی لیق صفتی غه محل ومظهر ایلاب بوجمله دین اسکندر چساق وآنك بیك لیك کم ابن امین خواجه وآنك بیك لیك رحمة الله علیه اول خدای بیچون ننك فضل وکرمی برله پدر بزرکوار لاری ننك مرتبه عالی لاریغه منصوب بولوب نچه یل‌لار طرفان مملکتی مسند بدا مسلمانلر امور قضیه‌لاری انتظامیغه حاکم وناظم فقرا ورعیه‌لار مهمی ومصالح‌لاری کفاینیغه متدبر ومنتظم ایردیلر وینه اول خدای فیاض عنایتی دین اول منبع نور وصفا ومورد فیض وعطا سلطان البنا نور الله مرقده امدادلاری برله کاشغر دار السلطنتی تختیغه ترقی قیلب حاکم لیق مسند بدا برقرار اولدیلر بو دولت عظمی وموهبت اعلی غه شکر کذارلیق ادا قیلب صدق واخلاص نینك کمال ظهوریدین ملازم وخدمتکارلیق شرایطی نی بجا کلتوروب کاشغر مملکتی دین اوستاد نامدار شیرین کارلارنی ایباریب بو سلطان اولیانینك خانقاه متبرك لاری کنبذ ین وپیش طاق رفیع لاری تعمیرینی کاشه سبز ومنقش تزیینی برله تجدید ایلادیلار در تاریخ عمارة کاشه * زهی امیر غیور یکه ساخت این معمور * دلش زنصرة حق باد دایما مسرور * کسی نمنی تاریخ طاق کنبذ کند * طلوع چو خورشید از حروف غیور * انتهی تاریخی کلمه ٔ اخیره ده‌دور کلا استانه خلقی جمعه‌یی اوشبو جامع ده اوتارلار فقط اوز محله سی بوزدن زیاده خانه‌دور امامی هادی آخوند داداسی ملا حبیب الله لقبی قاری آخوند داداسی عبد الشکور داداسی عبد الجلیل داداسی باقر آخوند داداسی عبد الغفور داداسی باباق شیخ اوشبو ذاتلر اوچ آتادین برلی امامتلیك لوازمنی اداقیلب بوقاروسی صاحب تکبیر ایمش لر حضرت خواجم ننك مضجع لری اولان حجره ننك آلدنده ایوانی بساط فاخره ایله مفروش ودیوارلری آیات واحادیث ایله منقوش زایر لر اوشبو جایده قرآن اوقوب ثوابنی روح پرفتوح لرینه هبه قیلورلار جامع اولرندین زیاده خانه واوسع اوی‌دور هر یوم دوشنبه وجمعه کون نماز فجر دین صونکره اوراد فتحیه اوقومق وهر جمعه نمازندین صونکره شیخ لر بر کلام شریفی ختم قیلمق وظیفه‌ء مأموره‌لری اولوب فرق شیخ بو خدمتی ادا قیلب اوقافدین حصه‌لرینی آلورلار بونلرننك یکرمیسی چونك شیخ یکرمی سی کیچك شیخ لردور چونك شیخ لری هر بری انصبالرندین یکرمی

داردانك بغدای آلورلار بردارداننگ دیدکلری ایکی باطمان یعنی اون بش پوط چماسنده اولور کیچك شبح لر نصفی دور اوّلدین اوشبو ترتیبلا کلمشلر صاحب نکبیر افندی ننك قولنده کهنه تولیه لری بار ایکن بو ولایتلره ختای اسنلا قیلمزدن اقدم خانلر خط مهر قیلاب بیر مشلر بو عنوان نامه ننك بر سی هجر تننك توقوز یوز یکرمی دورت تاریخنلا وبر سی بر منك آلتمش بشی تاریخنده بتلمش ایسکی اولغله بز ایله استارلب تبرکا صاقلاب هر کمه کورسانمزلر ایکن واسطه ایله آلوب اوقوب بالذات تولیه ننك اوزندین کوتاریب یعنی کوچروب آلدیم تحریرندن برحرف نه زیاده ونه کم حتی بعض نقط سز حرف لرینی کندی کبی بی نقط قیله رق یازدیم نسخه اوشبودور ابو المظفر سلطان منصور خان سوزوم اکا بر واهالی وسادات وقضات ومتوطنان بلده ٔ طرفانغه آنداغ معلوم بولسونکم سید عبد الجلیل نی طرفان ولایتی دا نقیب قیلندی خصوصا حضرت فایض الانوار آلپ آتا قدس سره ننك لنکری نینك اوقافی آنینك تعرفیندا بو السونکیم محصولی اوقافی نی مصرفیندا صرف قیلغای حضرت سلطان یونس خان سید عبد السمیع خان اکام انار الله مرقده نینك مقندا قرا هوجه دا اون تغارلیق بغدای یری بر باغ ایکی تکورمن سیورغال قیلغان آیریب دور قرق تغار بغدای یری بش پارچه کبزیری مزار حقینده وقف یر دیب تار یر ایکان دیر بز داغی اول یوسون برله سید عبد الجلیل نی هم بو بیتلکان یرسونی تاریب نکیب تتج کونکل واولتوروب دعا بیلان مشغول بولوب اوتکان کیچکان که علی قدر الوقت آش بریب اوالتورسون دایلدی وبرجا اولتورغان تورغان ایرته کیچه یول لیق سوزینی ایشتب رعایت قیلننك لار قراهواجه ننك بیکی وداروغاسی تاربریری نی آقینورسوینی تیمای قیمای تلاش تارتیش قیلمای ومانع ومراسم بو المانك لار سید عبد الجلیل سین هم نقیب بو الدوم دیب اوالتورغان تورغان ابدال درویش فقیر مسکین که جور ظلم قیلسانك یرلیغ یوسونید بن قورق زیرار ایرکی سین دیب مهرلوغ نشان تاریخ توققوز یوز یکرمه تورت دا قوتلوغ رمضان آیی دا آستانه دا پتیلدی انتهی کتابتی خط ثلث ودسنکارله یازلمش هر کس آنی اوقومق ممکن اولمادغندن مرحوم سلطان احمد خان سیاستنلا خط جلی یه ترجمه قیلمدرمش باعث منقولی بیانله کهنه تولیه ننك اخیرینه الحاق وضم قیلب جمله سی متصل بر بز ایله بطالنمش نسخه اوشبو دور ابو المساکین سلطان احمد خان آنداغ واضح ولایح بو السونکم باسط کف الاشفاق علی الامم معدن العدل والجود والهمم جامع الفضل والاحسان السلطان ظل الله فی الارض موردیغه موافق بولوب دعا کولار خشنودلوغی فقر الار دلجولوغی پیریشان کونکل لار جمعیتی ویران لار

عمارتیکه راغب بولوب هر پراکنده وبر جامان اوستی که سایه‌ٔ رفاهیت صالرر
ایدیلر خصوصا حضرت منصورخان لیقی ننك فایض الانوار حضرت سلطان آلپ
اتانینك لنکری ننك اوقافی ومحصول اوقافی تصرفی ننك بارسیده برکان نشان
عالیشان لاری ایتب ایکان آنی تافتوروب ویران لارینی تعمیر قیلدروب اول
نشان ننك زیلیده بعینه بر حرف نه زیاده ونه کم نسخه قیلدوردیلار تااینکه هر
کورسواد اول نشان ننك ایچیدا کی نی اوقوب بلماك که قادر بولغای دیب ونسخته
هذا انتهی بو قاروده خط ثلث ایله بتلمش تاریخ توقوز یوز یکرمه تورت دا اولان
تولیمنامه‌یی بعبارته وبعینه تحریر ایلب اخرینه بونی ربط قیلمش مهری ننك
صورتی بودور (امین خان) نقشنده خان لفظندین غیری‌سی روشن بلنمایور
صونکره کلن خانلرنك بو وقف خصوصنده وبردکلری مؤیدنامه‌سی بودور هو الغنی
ابو النصر سلطان سعید بهادرخان غازی سوزوم جمشید شان کیتی ستان را ؤ باسنان
فریند اش لار بیلان علیا حضرت نیر رفعت فریدون فرداراتشان فرزند لارغه
سپر طرفان قلمرو ی نینك صدور دستور آیین سعادة قرین ونقبای صدر نشین
وسادات عظام واجب الاحترام وقضات انام شریعت انجام وموذکرام فرحنك فرحام
وروسای نیکونام بیله بتخصیص قراخواجه استانه‌سی ننك حاکم وداروغه لاری باشلیغ اقسقال
وقراسقال لاری بیله ارباب صنایع (بو محلك يار یم سطردن زیاده واق خط محو اولماغله معلوم
اولمادی) هویدا بولسونکم جناب سیادة مثاب وکمالات اکتساب دیانت آثار حقیقت شعار سید
شاه طالب ننك صلاح وصلاحیتی وتقوی وقابلیتی نی آنکلاب بابالارینینك دسته ری
بیله حضرت بزرکوار نور الله تربته نینك مرقد مطهر لاریدا ایش وا وصاحب
تکبیر قیلدق تاسید مشار الیه دین بی اذن هیچکم نذر ونیازغه دخل وتعرض
قیلغوچی بولماسونلار وهر نذر ونیازی که ـ غه کیلسا نصف قیلیب نصفی نی
سید مشار الیه نصفی نی شیخ لارغه اغنیالارغه کم راك مفلس لارغه زیاده راك تقسیم
قیلب بیرسون زنده هم کیلسا نصفی نی سید مشار الیه نصفی نی شیخ لارغه بیرسون
ونقی مشار الیه عند الاحتیاج اوز نفسی غه سید لارنك حصه‌سی دین آلسون ودیکر
بر سولاری هم قیراداقی قرق تغارلیق یر تون آلغو اون تغارلیق یر قاقرداون
تغارلیق یر ومجموع قوروق یرلاری وسولارینی بر بر بولسون (٣) واوچ تو ثام اوچ ایلیك
جورغه سولارینی قیش وباز تیغوچی بولماسونلار حشر مزدکار قراول جنکد اول
عشر حق الله قورغال شررمچی نقاره‌چی کوك‌چی اوتونچی بازار بیکی سرانه وجمیع
علمد ار دخل وتعرض قیلماسونلار هر کم شیخ وسید لاردین مشار الیه ننك خدمتی
نی کما ینبغی بجا کیلتورسونلار اوشیخ لارنینك حصه‌سیدین هم آلسون کم‌ماکم
بازلیغ بوسونیدین اوزکا قیلسه سیاست غه سزاوار وغضب غه کرفتار بولغوسیدور

(٣) کېینه نسخەده بو بر بولسون کلمەسی اوسته خط چکلگان اوچون بو دفی خط تارتلدی (منه)

دیب

دیب مهرلوك نشان عالیشان صافی بیان تاریخ مینك آلتمش بچی توشقان یلی محرم آیی شنبه کونی دار السلطنه طرفاندا بتلدی انتهی اوشبو صورتنك مهر مدور خطی محو اولمش (مهر)

سلطانلار هر بری بوعزیزه بویله خدمتلر ایله اعزار واکرام قیلمق سببی ذات عالی لارنك کرامات وخارق عادةلرینه مبنی دور الآن دخی فیض فتحی ظاهر وباهر دور زایرلر اخلاص ایله وارب خواجهمنی وسیله قیلهرق حضرت واجب تعالی دین مقصدلرینی طلب قیلسهلار اهل حاجاته ملاذ ومناص واهل متحیره معین وپناه برزیارتکاه غنا واجب الثناء اولوب محل مقبول دعادور دیو اعتقاد اولنور کلبان دهدکی فال منزلهسنك برشی لری وارکه بر آدمنك مرض ممتد اولوب کوب جفا چکسه کلبان کوتارورلار اوچ کون اچنك صغالوب صحتلنوب بوجفادن جدا اولور یاکه اولوب اول محنتدن فدا اولور *

خواجمننك اطرافنك وانكلرنك قبهء واقره و کنبذ فاخرهلری وار کلسی کاسهء غشلر برله مصیقل لاجوردی رنكلر برله منقش اچلری خط خطوطابله مزین اکثر کهنهلرنده تاریخ وسنهلری یازلمیوب صونکرهغی کنبذلرنك بعض پش طاقنده مکتوب تاریخی ننك بری بودور باسم سبحانه وتعالی حمد بی حد وثنای بی عدداول خداوند برحق وپادشاه مطلقغه کم اوزی ننك قدرة توانالیغ صفاتنی اظهار ایلب سلاطینلارزمرهسی نی وحاکملارخیلی نی انتظام عالم ومصالح بنی آدم اوچون حاکم قیلدی وبوجمله دین حضرت چساق اسکندر وانك حاکمننك بیك لیك کم کاشغر دار السلطنتی دا والی حاکملیغ مسندیدا اولتورغان حالتیدا پدربزر کوارلری مرقدی ننك عمارتنی تجدید ایلمك نی اراده ایلب تاریخغه برمینك ایکی یوزیکرمدا کاشغر ولایتی دین ظریف استادلاری ایلاریب مرقدنیر انور تعمیرینی وپیش ایوان عمارتنی کاشهء منقش مزینینی برله مزین وارسته ایلدی انتهی اوشبو آننده وانكلرنك دخی کند قصیلهوعماره یعنی جماعهلرندین فوت اولانلری منصبدار وغیر منصبدار اولسون جای معهوده قویوب عادة قدیمهلری اوزرم اکابر علمالرندین برآدمی قبرننك اوستنه یوزیازیاده ویاکم ختم قرآن اوقومق تعیین وقرق کون آننده استقامت تخصیص قیلورلار بعده طول المدة دعا فاتحهسنی آلوب اذن واجازة ویرورلار وانكلرنك اصلننك اختلاف اولوب بعضیلار اولکی خانلرنك نسلندن وبعضیلر حضرت آفاقننك امین نامنك برمتدین ومعتمد صوفیسی اولوب آننك قرعندن دیرلر وبعضیلر مذبور امین حضرت آفاق طرفندن طرفان حاکمی ایکن حضرت خواجهمننك وفاتندن صونکره مسندنده اولان اوغللری دخی امینی اولکی کبی حاکملکده ابقا قیلب

بو اثناده حضرت آفاقنك مخلصی اولان ایلاخانی قونلك ناجی دخی عالم دین اوتوب
ایکی مملکتنك عصبه‌لری بیننده عداوت دوشوب ایلی نوابعنده اولان قالموق
طائفه سی طرفان تبعه سنی هر وقت کیلب تالاب بولاب بی تنج قیلدغندن امین
وانك نچه دفعه کاشغره یعنی حضرت آفاقنك اوغل‌لری آی خواجه کون خواجه جنابلرینه
بو امر الی اعلام قیلب اعانتچی عسکر صورادقده مظفور بن ایکی خواجم کندی‌لری
ارا سنده ناسازلیق ایله آق توغ قرا توغ نامنده اوزلرینه عنوان ویروب ایکیه
منقسم اولوب ضبط مملکته خلل ایروب حاکم‌لار نوردغی شهرلرنده هر بری مستقل
صاحب حکومت اولدیلار بو طرفده مضافات امین دین امنیت لیك کیتدکده لا علاج
امین مزبور ایجین خانه عسکر طلبنده ایلچی کوندرمش ایلچی یه خان کلی رعایتلر
ایدوب بو حین ده قالموق طائفه سیننك ضررلری خان ننك دخی بعض سرحدیلرینه
سرایت قیلدغنی مسموعی اولدقده خان ایجین قالموق قصدینه چریك چقاروب
کلدکده امین آنلره معاونته عسکر قوشوب قالموقلرنك مقر ملکی مثابه سنده کوره سی
اولان ایلی ایالتنی ضبط و تسخیر و ناغه قاچان خانلر یعنی امین ننك عسکری قوْب
دستگیر قیلب ختایه ویرمشلر آنی باجین بباریب برمنك بر یوز ایللی ایله
ایکی یوز هجریه بیننده شهر غولجه‌یی بناقیلمش بعده طرفانه واروب امین مرقومه
وانك لیق درجه سنی ویروب فقر احکومتنی یعنی نصب عزل قطع قتل کلا
آننك اختیارنده اولدغندن ماعدا سنوی نیچه یامبو خاندین وظیفه و برلمك
واولاد اولادینه دخی بو منصب میراث اولمق شرطیله عسکر ختایی باشلب تا
کاشغر شهرینه‌چه استلاقیلمش اوشبو فاتح الابواب خدمتیله مرقوم امین نك اولاد
اولادلری وانك لیق درجه سنده دولت سوروب مرحوم یعقوب خان ایام
هنکامنده حکومت‌لری منقرض و مضمحل اولمش ایکن الدهر مشترك بین الناس
فحوا سنچه انقلاب دوران و استبدال آوان ایله نوبت‌لری تکرار کیلب بخت
لری یولداش وطالع‌لری قولداش اولوب هجرتنك برمنك ایکی یوز توقسان
اوچونچی سنه سی یعقوب خاننك فوتیله ختایلی‌لر آلتی شهری ثانیا تسخیرنده
وانك‌لرنك اولادنی یوقلاب مزبور امین وانك ننك آلتنچی نبیره سی محمود وانك
نی بابالری ننك مسندینه وانك قیلب حالا بو محمود وانك لوچین شهرنده
اقامت و حکومتنی جاری قیلمقده دور استانه ایله طرفان اراسنده کونی بوغان دیدکی
طرادن جنوبی و شرقی اولن شهرلر جمله سی وانك ننك تحت تصرفنده اولوب خاندن
سنوی اون آلتی یامبو وظیفه سی واردور قانون اسلام اوزره مفتی قاضی رئیس‌لری
جابجا ثابت و حکومتنده هر اش شریعته عائد اولوب اعلم‌لرنك فتواسی ایله مترتب
اولور ایری وانك اولسه خاتونی فوجونك منصبنده اولوب بودخی ایری ننك

وظیفه

(٢) باجین ختای شاهی ننك پای تختی اولان شهردور (منه)

(٣) طرا مناره وهر بر مناره‌یه شبیه اوزون الما لی نسنه‌لره طرا دیرلر آلتی شهر لغتی دور (منه)

وظیفه سی نصفنچه وظیفه آلور ایکن حاضرده فوجونك لوحه سنك محمودوانك ننك اوکای آناسی دور منصوبه فوت اولدقچه محمودنك خاتوننه بو منصب ویرلمز ایمش (محمود) وانك داداسی (افریدون) وانك داداسی (محمدسید) وانك داداسی (ذالنون) وانك عوامضو وانك دیرلر داداسی (اسکندر) وانك داداسی (امین) وانك مفتح ابواب جنك دور اوشبو امین وانك ننك اصلنده اختلاف اولنان اقوال ثلثه ننك آسان وجهیله تطبیقی ممکن اصلی اوّلکی خانلرنك نسلندین اولوب صونکره حضرت آفاق خواجم ننك خدمتلریدا اولمق اوزره حکومته صلاحیتنی مشاهده ایلب طرفانه حاکم قیلمش اولور بو یله اولدقده احتزا علی نزاع لفظی اولوب معتاده کانه قول متحد اولور *مقدم هر یر که وانك قیلمق لازم کلسه اوشبونسلدن قویمق خطایلرنك قانونی ایکن صونکره جهانکیر خواجه غلبه سنده مذکور خواجه منی دستکیر واسیر قیلدغی مقابله ده کاشغرده اسحاق وانکه دخی وانك لیق درجه سنی ویروب ثم سلسله وانك متفرع اولمشلار بو اسحاق وانك اصلی بچاردور جهانکیر خواجه غلبه سی یعقوب خان احوالی ایله بیله یازلور انشاء الله تعالی طرفان مضافاتی ننك مفتی قاضی لرندن غیری دخی افضل واکمل علماء اکبرلری اولوب جمله دن بری استانه مدرسی ملا عبد المقیت آخوندلر که علوم شتی ده متفنن ومتقی متانت وفارسی زبانلرینه دخی مهارتلری اولوب اکثر استعمالی ومجالسلرده اوقودغی مکتوبات شریف وعین العلم کبی موعظه کتابلری دور بوذات فقط طرفان دکل علی الاطلاق بلده سادسه ایالتی ننك بر نچی درجه ده اعلمی دیمکه شایان ومستغنی عن البیاندر بساطنده کوهنه کتابلری وار ایکن بر کفایه کتابی کوردم قلمده بتلمش سنه سی دورت یوزدنمی زیاده یا که آلتی یوزدن زیاده می ایدی خاطرمدن چقدی نحودان طلبه شاکردلری اولوب براوغوللری وار که عبارة اوقودغنده فوح نحوی مسلك کبی پراب وجدانی راحتلندرر * ودخی صاحب تکبیر صابر آخوند علمالر زمره سندین خیلی فراستلی آدم اولوب سلطان آلب آتا خواجه منك متولی اوقافی وناظر اشیاغی دور * ودخی بکر آخوندلو چین مدرسی ایکن دغار یولنك کندینه منسوب کارزنك لبنده بر مسجد وبر مدرسه بناقیلب استقامت لری ده آنده اولوب اتفاقا مسجدینه جمعه یه دوغری کیلب کورشوب هم صحبت بولشوب لکن جلوسمز آز اولغله افاده واستفاده اولمدی اما اهل عزوف ایدی جبین وچرایندن معلومدور الحالة هذه اوشبو ذاتلر هر بری بولایتنك قطبی مواقعنك اقری وتقوی آدملریدور جناب حق بونلره تکرار کورشمك نصیب ومیسر ایلیه آمین بو ذاتلر وخصوصا صدر کلامده سبقت ایدن مشار الیه جنابلرینی کورن آدم بخارا وار مق ولایت کورمك اجتهاد وتحصیله هیچ بر تنقیص وکاچیلك کلمز ایدکنی اذعان ایلر نعم السیاحة جهادامتی یورلسه وکورلسه بنه افضل ایدوکنده شبه یوق نور علی نور اولور ودخی بغرده نیمر قاضی دیدکی بر مشهور آدم بولمش ایکن خیرات جهتندن جمله دن فائق ایدکی مشاهده قیلنمشدور بر منك اوچ یوز اوچونچی سنه سی حج شریفه

کیدوب خوقند شهرینه واردغی حین ده ماه شریف رمضانده جوار رحمته واصل اولمش مرحومنك جمله خیراتندن بغرده بر مسجد جامع بنیاد ایدوب اطراف وچوره سنده یکرمی قدر حجره ایجاد ایلمش وآننك قربنده علی حده بر قاری خانه یابدروب آنکا محمود نامنده بر قاری معین قیلمش واول قاری خانه وحجره ده اولن حفاظ وطلاب لره اوقاف لر تعین قیلب محصولی ننك جمله سنی صنفینه بذل واعطا ایله امر ووصیت ایلمش اورنیغه بر شاکردی نصب قیلمش ایکن حالا مدرس ومحراب نشین امام لری اولدور قابل اوغل لری دخی واردور

مورتوق خواجه

استانه دن ایکی تاش مسافه ده تاغ آرقاسی استانه صوی منبعنك مورتوق دیدکی بر کیچك قریه چه اولوب آننك مورتوق خواجهم دیب مشهور مولانا حمید حضرت لری ننك قبری وارمزبور علیه الرحمه اصلی هندستانی ایکن عربستانده تحصیل علم قیلب بعده سیر سیاحت لر ننك بو دیارلره کیلب استقامت قیلب زمانه خانلری فعانزاده اری ننك استاذی اولوب معهود مکانده وفات تابمشلر قبه سی قاشننك بر جامع کبیر واراهل مورتوق جمعه بی اول جامعده اوتارلار سلطان صوفی دیدکی آدم یکرمی یلدین زیاده استانه سننك فراشلیق خدمتن اداقیلور ایکانلر سلطان صوفی داداسی ایوب نیاز داداسی آرزو محمد دیمك دور چراقچی سی عبد الجبار شیخ دور مورتوقدین تاغ آرقه سی برله اصحاب کهف که وارلسه سنکیم یولی برله صوباشی دیدکی قریه به واروب آندن تویوق جلغه سی ایله تویوق قلعه سنه وارور یتمش بولدور تورت یاریم تاش مقداری مسافه اولور اما که مورتوقدین استانه کیلب آندن تویوقغه وارلسه استانه دن تویوق اوتوز یول یعنی ایکی تاش مسافه دور حضرت اصحاب کهف قدس سرهم لرننك مغاره مبارك ومرقد منوره لری آنده دور یول دیمك حتای مسافه سی ورست دیمك حکما مساحه سی تاش دیمك ما وراء النهر مساحه سی که عربی ده فرسخ دیرلر هر ایکی یول وبر چارك بر ورست وهر سیکز ورست بر تاش حساب قیلنور والله اعلم *

(الاصل فی هذا الباب بیان قصة الاصحاب)

بسم الله الرحمن الرحیم قصه اصحاب الکهف اوشبو حضرات ذات سعادة سمات قدس سرهم لرننك مأوی سی اولان کهف تاتارستان تعبیر اولنان ولایتننك مار الذکر کهنه طرفان نامیله مشهور شهرننك شرقه مایل جنوب سمتنده تخمینا دورت تاش مسافه دا استانه قلعه سی اولوب ذکری سبقت ایلدی قبیل قصه ذاده یازدغمز اوزره استانه دن ایکی تاش یر که اوتوز یولدور تویوق قریه سی مزبور ذات سعادة مآب لرننك مضجعی اولن غار آنده دور غار کهف ایکسی بر معناده تاغ چقوری دیمك دور چونك بولسه کهف کیچك بولسه غار تسمیه ایدرلار الکهف الغار الواسع فی الجبل فان لم یکن واسعا فغار روح البیان بو غارننك ابتدا ظهوری جاهلیت زمانه سننك اولوب آنلر دخی کند عادة لرنجه عزة قیلب تبریکا زیارتگاه ایدنمشلر ایکن سلطان صدیق بوغراخان عصرننك مظفر اسلامیتنك عسکر اسلام آننك نه کونه ونه نوع

غار ایدکندن بی جبر کفارنك معبدخانه‌سی صانوب بابندة اولان بناو بنیانلری هدم وبالکلیه عدم قیلب اوشبو آنده غارنك اچکاروسینه دخول ایدن آدملره بعض خوارق اشیالر ظهور ومشاهده ایلمکله بوخبر خلق اراشایع مجالس اربابه حتی سمع سرداره واصل اولوب صونکره سردار اسلام تفقدوتفحص ایله بوغارنك اصلی نه دورنه‌دن زیارتکاه اولمشدور دیو اخبار سلفه مطلع واحوال ماضیه یه منتظم اولان آدملردین صورادقده مخبر دیمشکه اشیاخ لردین استماعمز زمان اولیده بودیارنك خلقی تاغلری اویوب اوی قیلب تاغی شهر صحراسی باغ ثمر ایام صیفده صحراده شماده تاغلرده ساکن اولوب نیچه ونیچه زمانلر مرورندین صونکره یاقن اطرافقه بدوی یعنی کوچه‌لی خلق لر کیلب یایلاق وقشلاق قیلب بونلری تالاب بولاب معیشته راحت لیك ویرمای آخر الامر بونلر بدوی لرنك ضرب وظلمنه طاقت وتحمل کتورمای منك یلدین زیاده مسکن لری اولان وطن لرون تاشلب ترك اراضی ایتمشلر بی اختیار بر طرفه چکلوب کیتمش لار بعده بدوی لر دخی برسبب برله بوتاغلردین کیتب برخالی قالدقده ینه ینیب کیلوب استقامة قیله‌رق اوّلکی کبی تاغلرده ساکن اولور ایکن لر اچلرندین دورغون نام بر دانشمند عاقل آدم بونلره مصلحت کورساتمش بویله تاغلرده ساکن اولوبده سبب معاشمز اولان زمین وزراعت لرمز غیری جایده یپانده اولغله مابینمزه بر دشمان دوشوب مانع سبیل وقاطع طریق اولدیسه حالمز اوّلکی کبی دخی مشکل لك که اوغرایوب ترك دیاره مجبور اولور زقایویرده باغمزوزراعتمز بار آنده معیتله اولوب اطرافمزی قورغانله احاطه قیلب اوزلرمزی محکم قیلساق بزه دشمان ظفر بولمز دیوب بومصلحت همه که معقول وصواب کورلوب ابتدا استانه شهرنی تأسیس وبنا واطرافنی قورغان وقیما قیلمشلر تاغلرده ساکن خلایق لرکلی آنده جمع اولمسیله بر بلد عظیم وشهر جسیم اولوب مزبور دورغون آنلره خان موقعنده حکومتچی اولمش نسلندین نیچه اولادلری اول شهره خان اولوب کلمش آقارصوی آز اولمغله کاریز قازمق عادة قیلب معیشت لرینه وسعت لیك ویرمش بونلر بوحالده اوزامنیت لیك لرینی غنیمت بلوب غیری اطرافلرغه قول سوزمیوب تورغانلری حین ده هندستان یاعجم پادشاهلرندین بری بونلر قصدینه عسکر ییباریب کیلب محاصره قیلدقدة اوکوزخانکه مرقوم دورغوننك قزینی اوزینه یااوغلنه آلمش ایکن یاردمچی عسکر ییباریب آننك اعانتی ایله غالب اولوب عسکر عدونی قاچروب آنلردن غنیمته طوبوم اولدقدة بونلرنك جبن لیك لری جسارته مبدل اولوب ایاقلری یتاریرده کرك بدوی و کرك بلدی خلق لر بولسون آنلری واروب تالاب بولاب مال لرینی آلدقلرندن ماعدا آدملرینی دخی اسیر قیلب قوشاقلب هیداب قل ایدینوب بونلر بواشدن زیاده حظ ایدوب اوّلکی زراعت صنعت لرینی اکثری ترك ایله بواشه یعنی جنك ومحاربه‌یه اقدام واجتهاد قیله‌رق آزمدت اچندة خلقی کوبایوب دولت لری ترقی تابدقده طرفان شهرینی بناقیلب آنی پای تخت ایدنیوب نیچه‌ونیچه زمانلر کیچدکدین صونکره خارجدن

بر ظالم پادشاه بولدیلر ه مستولی اولوب تخته جلوس ایلیوب دولته مغرور اولوب حاشا
الوهیت دعواسیله خلقی کندینه تابع اغوا واجبار ایلیوب امرینه مطیع اولمیانلری
آتشه آتوب کویدوروب بر جبر له خلقی سوزینه اویدوروب کمی طوغاو کمی کرها
امرینه امتثال ایله جمله آنکا سجده قیلور اولدقده آلتی یکت که آنلاری اول
شهرنک اشرفلرندین یا که پادشاهنک اقرب ارندین ایکن انقیاد قیلمای تاغه
چقب کیتدکلرنده بر چوپان کلبی برله معابونلره یولداش اولوب اوشبو غاره کروب
اوچ یوز یل اویقوده قالوب بعده اویغانمشلر خلقه اظهارندین صونکره ینه بو غارده
یاتوب قالمشلر بونلرنک بو یله حالی مشاهده اولدقده حرمته مستحق وعزته مناسب
کورلوب ایشکده بنالر یاپوب صونکره کیله اهلی آنلره تابوب دأب ودیندانلرنچه
معبد خانه اتخاذ قیلمشلر غارنک اصلی بودور دیوب حاکی کلامنی تکمیل وتمام
ایتدکده ارباب دیوان تعجبه قالوب تفکره طالوب قرآنده مذکور اصحاب کهفنک
غاری اولمق کرک مآلی جمله اول قصه یه مشابه واول حکایه یه موافق دور الله دیدکی
آدم اکرچه کفار صین ومجوس بی دین الننده اولدیسه ده خوار وذلیل اولمز جمله آننک
خادم وخدمتکاری اولور ایمش دیوب لکن جزمی اولمغله ملوک وامرا آنکا مقید
اولمیوب متعین شیخ دخی قویمایوب مکر جاهلینک موکل اولان مای لردین که
کندیلرینی اصحاب سبعه ننک چوپان اولادندین یا که یمانجا شعبه سندین اولمغی
ادعا ایدر ایدیلر آنلارنک اسلامه کلنلاری ننک بری غاره ایکا بولوب شیخ مثابه سننک
آنی عزت قیلب قیطمیره یاپوق یاپوب ارنکان کینکانلره وزایرلره آندن توشک
اوچون میقات منزله سنده بر تعیین قیلمش بعض معابدلر غار ایله کاری اولمیوب
شیخنک سوزنی اصغا قیلمیوب آتدین اینمایوب بی ادبلک برله برابرندین اوتدکده
نجه لر تلف وهلاک ونیچه لر هلاکه قریب بلایه قرین اولوب بو یله کراماتلری ظاهر
اولدقده خلق کروه کروه کیلب کنما ده وفوج فوج سیر ایتماکه باشلابوب نچه
یوز یللار بو ترتیبده زیارتکاه اولمش بعد الاشتهار بوائناده غاره خدمت قیلن
خواقین لرنک آثار عتیقه لری ازمان متفرقه ده مسلوب ومعدوم اولوب کیتب صونکره
کلن خانلردن سلطان باباخان غازی تولیه بخب ابند افتح اسلامده موکل اولان مشار
الیه شیخنک نسلندن ملا فوش اوغلی خواجه ایوبنک الینه ویرمش ایوب متولی
اولدقده بحسب القدرة غارنک بابنده بر بنا یاپوب زیاده تزکیه وتربیه قیلمش
ویرلمش مشید نامه ومویه نامه ننک تصویری بودور تولیه ننک کمدیدین بالذات
کوچروب نه آرتوق ونه اکسک تحریر قیلندی باسم سبحانه ابو الفتح سلطان سعید
باباخان بهادر غازی سوزم ظلال فر سلطنت همایون دین معدلت روز افزون
صاحب قران اعظم زبده سلاطین عرب وعجم باقوت بازوی مسلمانی فروغ دیده
جهانبانی رابطامن بلا دواسطه امان عباد ناصب رایات سلطنت رافع اعلام خلافت
وارای جمشید فر فریدون خورشید منظر خسر وسکندر جاه سلیمان یدبیضاه
شجاعت شعار سخاوة دثار جوانبخت برخوردار فرزندلاشلار بیبرله جلیس الشأن
عظیم القدر عدیل الشمس شبه ۲ والبدر فرزندلارغه وامرای ملک ارای عالیشان

(۲) والبدرده واوزلک بو عالده در کارلغی یوق ایسه ده اصل نسخه ده واو بار ایدی بارنده خط چیکالکان اوچون بزداغی یازدیب باشنه علامت قیلندی

ووزرای

ووزرای نیکورای کفایت نشان صدر صدور عالی مقام وعلمای واجب الاحترام
وقضات انام شریعت انجام نقبای کرام وزمرهٔ انام وجمهور خواص وعوام غه آنداغ
واضح ولایح بولسونکیم خواجه ایوب ملاقموش سبب اوغلی کوجك وملاملك بو
اوچ اوی اولوك کیشی نی حضرت سلطان اصحاب کهف قدس سرهم نینك خدمتلاریدا
بولغان سببدین عنایات شاهانه والتفات خسروانه قیلیب بری نی چراغچی برلاری
جاروب کش وینه بری نی بکاول قیلیب ترخان قیلدق اوغلانلری دین اوغلانلاریغه
وقیزلاریدین قیزلاریغه ترخان بلسونلار اقیتور طهارت لیك سولارینی هم
قسماسونلار تنج کنکلول وفراخ خاطرلاربیرله دعا القیس غه مقید بولسونلار ترخان
قیلدق نشان عالیشان صافی بیان کورکاچ طرفان ولایتی نینك حاکم وداروغه لاری
باشلیغ تحصیص ینکخی وتوبوق صاحب تکبیر وقاضی لاریغه کیلور بارور ایشچی
کوشچی سوجی تواجی وجمیع علمدارلار مشار الیهم غه هیچ جمر دین وهیچ رهکذر دین
مزاحم ومتعرض بولغوچی بولماسونلار البان یساق اورکا قونالغه حشر مردکار
اوقوش تیر . قار اولاع قان چقار شوسون تکلیف قیلماسونلار سالماسونلار آلماسونلار
هر کیم بو یوسوندین اوزکا قیلسه حق سبحانه وتعالی نینك رحمتی محمد رسول الله
شفاعتی وفرشته لاریننك مغفرتی دین محروم بولوب حضرت سلطان اصحاب تقصیرغه
قال* بل ساور انس وجن نینك لعنتی که کرفتار بولغای قیامت کونی ظالم
قتاریدا محشور بولوب عذاب ابدی که کرفتار بولغای دیب دار السلطنه طرفان
ولایتی دا عشور آیی چهار شنبه کونی تاریخ مینك یتمش سیکزدا سجقانیلی نشان
عالیشان یتلدی انتهی قال لفظی ننك اخیرنده بر کلمه یا ایکی کلمه خطی محو
اولمغله استطار قیلنمادی کف ننك اویمی قدر ایکی کته مهر باصلمش ایکن نقشی
اوچماکله اوقوب بلنمادی اوشبو تولیه نامه اولاددین اولادغه یعنی قموش شیخ
اوغلی ملا ایوب غه آننك اوغلی بوسه غه شیخ غه آننك اوغلی عبد الرحمن شیخ غه
آننك اوغلی حمید شیخ غه آننك اوغلی نظر شیخ غه آننك اوغلی میرزا شیخ غه
آننك اوغلی حلیم شیخ غه آننك ارغلی محمد شیخ غه آننك اوغلی فولاط شیخ غه
تیکمش حالا اوشبو فولاط شیخ نك الندە دور بو فولاط شیخ مدة مدیده دین برلی
تعصیله تولیه دا بتلمش اوچ خدمتی کندیلرینه آلمش ایکان برمنك اوچیوز
اوچونچی سنه سی اولاد مرقومین که کوچك وملاملك فروعلاری دور شیخ لیك
ادعاسیله مجادله ومرافعه قیلشوب مزبور فولاط شیخ غه اشتراکا نذر نذورلاری
واوقافدین اونان حصوللاری حالا اونیتی شیخ بیننده تقسیم وتوزیع قیلنور ومع
ذالك فولاط شیخ بارچه سنه فائق ورئیس مثابه سنده اولوب دراملی تنصیفله نصفی
یالغوز بونکا ونصفی باقیلره ویرلور ایسه ده هنوز مجادله ومحاکمه لاری تمام توکان میوب

قولاط شیخنك قاوده‌سنه حکم بولور ایمش اوازه‌سی وار ایدی

استطراد

مرقوم سلطان باباخان غازی عصرنده ایلانتوابعنده اولان طائفهء قالموق تیان‌شین تاغلرینی مکان و مسکن یایلاق و قشلاق قیلیب طرفان آقسو قره شهر نواحیسی‌نی بی تنج قیلدغندن مشار الیه خان حضرتلری نیچه دفعه محاربه و مرارا جنگلر قیلیب مملکتلرینی اول بی دینلرنك شرندین خلاص و ضررلرینی دفع قیلیب تورمش ایکن بر منك سکسان سنه‌لرنیفنده خان مرحوم غزاده شهید و سریر سلطنت جهاندن سراپرده‌ء رحمت و رضوانه انتقال قیلدغی ایله قالموقلر بونلره غالب اولوب تاکاشغر شهرینه چه واروب آخر الامر حضرت آفاق خواجهم آنلر ایله مواسا و مدارا قیلیب بو اثناده قالموق خانی دخی اسفله کیدوب مقرینه قونك تاجی قرار قیلدقده مشهور دیوانه‌ء مشرب که خواجه مننك مریدلرندن دورقونك تاجی‌ننك ساربانی یعنی دوه‌جی سی اولوب خان اول ذاتدین نیچه کراماتلر کوروب بو درجه‌یی‌نه‌دن بولدنك دیوب صورادقده حضرت آفاقنك خدمتندن تاپدیم دیدی کده قونك تاجی ایمانه کیلیب دیوانه‌یه قزینی و یردکه اسلامه کلدکنك کفایه قزنکغه حاجت یوقدور سزلری وخصوصا اوشبو کل چهره اسلامدن بی بهره قالسون جهنم‌ده یانمسون اوچون مونچه یللار خدمتنکده اولمشدیم الحمد الله اسلامه کیلدنك مرادمه ایردیم دیوب غایب اولمش بعده مزبور قونك تاجی حضرت خواجم غه مرید و مخلص اولوب خواجم آننك اعانتی ایله خوتن شهرنی آلمق و آلتی شهر حکومتنی ینه کلا خواجم غه تفویض قیلمش بنابرین خواجم ننك حکومتی بالاستقلال اولمیوب بر طرفی قالموق خانلرینه ملازمت و مراجعت ایله اولمشدور قونك تاجی خلقندین خوفله ایماننی کتم ایدوب لکن نیتی قالموق طائفه‌سنی تدریجله اسلام کلتورمك مقصد و مطلبی ایکن حق تعالی اول طائفهء مجوس نجسلره جنتی لایق و روا کورمیوب حضرت آفاقنك قونك تاجی دخی دنیادین اوتوب طائفه منحوس کفرنك برقرار قالدیلر (التراجع) جناب حضرت آفاق ایام فوقلرنده سیر سیاحت ایدوب طرفان شهرینه کلدکده آدملر اصحاب کهف بونده ظن ایلیورلر کوره یم‌نه‌دور دیوب غاری زیارته واروب شیخنك معیار و میقات قیلدغی مکاندن آنله اوندکه شیخ کوروب وای آدم توقتاغل تلف اولورسن دیوب حضرت خواجم شیخنك سوزینه نظر و التفات ایلمیوب غارنك عندنه واروب آندن نزول قیلمش شیخ کیلیب خواجم ننك ایاغنی اوپوب سزلر بو ذاتلردین الوغ ذات ایکانسز زیراکوب آدملر بویله کلدکده ضرر کورمشلر و نیچه‌لر هلاك اولمشلردی دیوب بعده غارنك مغرب

سمتندن حالا حضرت آفاقنك قدم جای دیدکی موضعه خواجهم خیمه قوروب فرق
کون توروب اول جایده استقامت او توروب متوجه اولدقده اصحاب کهف آنده
ایدوکی کشف وبشارة اولمش بعده شیخنی چاقروب بو غاری اوبدان تربیه
ویاخشی حرمت قیلنك زیارته کلن زایرلری دخی عزت قیلنك زیرا آنلر یراق
یاوقدین کلن بوذاتلرنك مهمانیدور دیوب بتأکید تابشروب نصیحتلر قیلب
لکن آدملرننك آندن توشاچك یری یاقن اولسون زیرا زوارلر کلسی سالم
الاعضا اولمیوب اچلرنده آغریق اقساق اعمی اشل اولانلره حرج ومشقت اولماغی
مناسب دکلدور دیوب حالا جانب ثلثه‌ده یوز خطوه مقداری یردن آندن توشارلر
بعد الزیارة حضرت خواجم طرفانه بنیب کیلیب طرفان حاکمنه بشارتنی اشارة
ایلیوب غارنك ایشکنده برقبه جامع بنا اتملکه افاده ایلدکده حاکم دخی سمعا
وطاعة دیوب امریله عامل اولوب الان موجود اولان کنبذ رفیع وقبهٔ رفیعی
برمنك بریوز برنچی سنه‌سی تعمیر ایلیوب قانون اولی موجبی ملا قموش
اولادنی شیخ لکده ابقا قیلمشدور که ترتیبی تفصیل اوزره یوقاروده یازیلدی
غارنك اچکاروسنه قیطمیردین آشوب قولاطشیخ دین غیری هیچ برلری کرمزلر
وکرمکه جرأت دخی قیلمزلر غارنك برنوعی مهابتی واردورکه وارمزدن اقدم
هرنه بولسه کورورمن دیو غیرت قیلن آدملر باردقدین کین کرمکه اقدام قیلمز
حال برتورلی اولور بعض آدملر بارسام البته کورورمن دیوب جزمله مقدمه‌لر ینی
مهیا قیلسه یعنی دیسه‌که آدمنك اشدخوفی اولمدور غاره کروب اولسه اصحاب
کهف برله برکه بولسه آندن زیاده غنیمت اولورمی دیوب بو بهادرلیق برله وارسه‌لار
غاری کورکاندین کین نه کرکوسی وارونه اولکوسی واربرمانع البته مقرن
ومقرردور زیرا حضرت خداوند برحق رغب وهیبتی بونلره الباس وملحق
قیلب لو اطلعت علیهم لولیت منهم فرارا ولملئت منهم رعبا آیتی دلالتی ایله
حاللرینی مستور ومخفی قیلمشدور اخفاسنده ایکی حکمت دینمشدور اوّلا زمانلری
اخفابعنی معلوم دکلدور حکمتی اولدورکه اکر زمانلری معلوم اولبده بر امت که
تخصیص قیلنسه فقط اول جنسدن اولان امت آنلره عزت قیلب غیری لرنك
آنده کاری اولمزدی بس زمانلری غیر معین اولمغله یهود ونصاری حتی مجوس لر
دخی اوزلرندین اولمق زعمیله اکرام ایدرلار حق تعالی حکمت خفیه‌سی ایله مؤمن
وکافرنك مهمانلرینه وسیله وسبیل اولسون اوچون ستر ایلمش اکرچه کفار
کالانعام بل هم اضل لکن مخلوق خدا اولمق ایله دنیوی حاجاتلره اسرع وامل دور
بو ایسه اصحاب کهفنك عندالله مقام قربنه خبیر وکمال شرفینه دلیل دور
ایکنچی حکمت مکانلری معلوم اولمدغی جهتدن هرطائفه بر ولایتده آنلرنك حالنه

بنکز بر حال و آنلرنك غارینه اوخشاش برغار کورمکله بوذاتلرنك اسمنه آنی عزت قیلب فی الحقیقت آنلرنك غاری اولدقده دخی کوز آلدنده توردغی کبی اخلاص خلوص ایله دعاده یادمناجاتده آنلاری وسیله قیله رق دنیا و آخرتی آباد اولماغه بهانه قیلورلار اولیاء کرام وعزیزان ذوالاحترام لرنك اسمی قایسی جایده وقایسی مکانده ذکر قیلنسه ارواحلری آنده حاضر اولوب مدد قیلماغه مأذون دورلار الارواح تعین الارواح والاجسام فی کل وقت وحال طلب یاردم واستعانت وبو امید ایله یومیه نیچه ونیچه آدملر یراق یاوقدین زیارة نیتیله واروب جوارنك ساکن مساکینلره خیر واحسان ایله یاردم آزکوبدور حالنه کوره انعام ایلیوب نائل سعادة اولماآلرینه سبب اولور زیرا حضرت خلاق عالم بوعالمنی عالم اسباب خلق ایدوب سبب لرینی دخی بری برینه منوط ومربوط قیلب مسافر مقیم مسافر ایله علاقه غنی فقیر وفقیر غنی ایله عناقه لنوب قوام عالمنك اموری بویولده ترکیب وبونظامده ترتیب اوله کلمشدور والله اعلم اخفاسنه حکمت اوشبودور دیمشلر وآتیناه من کل شیء سببا فاتبع سببا اصحاب کهف اسمنه یتی جایده زیارتکاه وار ایمش برسی رومده مرعش ولایتنك طرسوس شهری قربنك آق دینکز بورننده لبنان تاغنده ارض فلسطین ده تفسیر وتواریخ لرده یازیلان مشهوری بودیرلر ایکنچی عدنده دیرلر افریقه قطعه سیدور اوچونچی مغرب تاغلرندن بر تاغده دورتنچی ارمن ده بشنچی هندستان تاغلری ننك برنك آلتنچی اصفهانده یتنچی ممالك چینده دیرلر صدنك اولدغمز غار اوشبودور اوّلکی مشهوردین صونکره معروفی دخی بودور بعض لر اقالیم سبعه ننك هر برنك اصحاب کهف اسمینه برغار اولوب محصل هر قایوسنك اول ذاتلر یاد قیلنور دیرلر اصحاب کهفننك معنای لغوی سی مطلق غار ایکاسی دیمکدور بومعنایه هر غاریکه آنده برعزیز عبادت ایلرعزیزی غاره نسبت ویروب اصحاب کهف یعنی بوغارعزیزلرنك استقامة ایدوب حق تعالی یه قللیق قیلن مسکن ومأوی سی دیمك مرادایدرلر ذکر حال اراده محل قیلنلندر بویله اولسه اصحاب کهف متعدد اولمقده جایزدور منصوص اصحاب کهفدن غیری غارده عبادت ایلین اولیا دخی کوبدور بوصورتده یازدغمز یتی غارنك لاعلی التخصیص بری قرآنده مذکور اصحاب نك غاری اولوب ماسواسی هر بری برعزیزنك مسکنی یامدفنی اولبده صونکره زیارتکاه اولمش اولور اقوال لری تطبیقه اسهل طریق اوشبودور امامقدمه ده بیان اولن اوشبو غارنك قرآنده مذکور اصحاب کهف ایدکی نچه وجهیله انسب واوفقدور اوّلا تفاسیرلره موافق غارنك بابی شرقه مایل جنوبی اولدغی ایکنچی طلوع وغروبده شعاع شمسنك غاره دخولیدورکه اکر آلدنده بناسی

اولمسه

اولمسه ایدی قبل الزوال یمین یعنی غرب جانبندین غاره کروب بعد الزوال شمال یعنی شرق جهتندین چقب منقطع ومنقرض اولوردی آلدنده اولان بنا شمسنك شعاعنی غاره دخولدن منعی آیة کریمه یه منافی دکلدر زیرا کنبذنك بابی کهفنك آغزینه دوغری اولمغله کنبذنك ایشکنه دوشن شعاع غارنك اچنه توشمك قیاس اولنور بنابرین آلدنده بناسی اولمسه قیدیله تحریر قیلندی بو معنایی موءیددور صاحب روح البیاننك بوقولی که ماذکر فی الایة من تزاور الشمس وقرضها طالعة وغاربة قبل ان سدد دقیانوس باب الکهف اذلایتصور دخول شعاع الشمس من الباب المسدود حتی یحتاج الی التزاور والقرض کمالا یخفی انتهی عین غار قبله اعتباریله جهة غربیسی وشمال غار جهة شرقی سی دور چونکه یمین قبله یسار المصلی، یسار قبله یمین المصلی دو.

الوغلر آیة کریمه ده طلوع وغروب قبل الزوال بعد الزوال اعتباریله دیرلر بعض لار وتری الشمس اذا طلعت تزاور عن کهفهم ذات الیمین واذا غربت تقرضهم ذات الشمال آیة کریمه نی تفسیرنی زیاده تفصیل ایله تمثیل کتوروب دیمشکه مثلا بر مقراض آچوب دسته سینی غارنك جنوبی جانبنه وطرفنی یعنی اوچنی غارنك اچکا روسینه قویار ایسنك ارتفاع شمسده دسته ننك شرقی جهتندن دوشن شعاع مقراضنك غربی جانبنده اولان اوچوندین غاره دخول ایدوب وبعد الزوال مقراضنك غرب جانبنك اولان دسته دن شرق سمتنك اولن اوچنه دوشوب آندن چقب منقرض اولور حضرت ذوالجلال آیت کریمه ده تقرضهم کلمه سی ایله تعبیر قیلدغی بو معنایی متضمن دیرلرکه ادراك عقول بشردن خارج برمعنای اعجاز دور دیمشلر اوچونچی ماسبقده حکایه قیلدقلری اوزره زمان جاهلیتدن تا اوشبو آنغچه آدملر آنی اعزاز اکرام ایدوب کلدکلری البته آنلرنك حال حقیقتنی متیقن بلدکنه یا آنلرنك حالنه اوخشاش برحال متعین کوردکنه دلیل دور والاهر ناغلرده برار غار وچقورلار واركه آنکا اوچ حصه بش حصه کلور بارچه سی زیارتکاه اولمق لازم کلوردی هرکم تبریکا آنلره واروردی وحالانکه برشی صدور ایتمیان بیهوده کهفه آدملر استناد ایتمز عالم عوام براولوب ایکری یوله کیتمز لا یجتمع امتی علی الضلالة بیورلمشدور

دورتنچی حضرت آفاق کبی مرشد پاك آنلرنك غاری ایدوکنه اشارت وبشارت ایلمش بشنچی حضرت واهب العطادین آنلری وسیله قیله رق استعانت لرننك اصابت آلتنچی اخلاصله دعاومناجاتلرننك اجابت یدنچی آنلری بی حرمت قیلن آدملر برضرره دوچار یا بر بلایه کرفتار اولمق کبی آثارلرمشاهده ایلمك وبوننك امثالی نیچه قضیه وعلامت لارعله اولوب دفع نزاع وثبت مدعایه صالح اولور

العلم عندالله لايعلم الغيب سواه
مرآت الكائنات‌ده امام قفالدن نقلا يازلدغى روايت غارنڭ بوولايتده ايدكنه معارض دكل بلكه ابوعلى ابن سينادن الحاق قيلندغى حكايت غارنڭ بوديارده اولدغنى مؤيدومؤكددور مرآتنڭ سوزى اوّلا تفسير لبابده اصحب كهفنڭ زمان ومكانلرنده اختلاف اولنوب بعضيلر موسى عليه السلامدن مقدم كلوب قصه‌لرينى موسى عليه السلام تورانده ذكرايتمشيدى آنكچون مدينه‌ده يهوديلر حضرت رسولدن بونلرى سؤال ايتديلر ديوب بعضيلر بونلرمغاره به حضرت عيسى زماننده اوّل كروب عيسى عليه السلام بونلرنڭ قصه‌سندن خبرويروب عيسى كوكه چكلدكدن صونكره اويانديلر ديوب بعضيلر مغاره به دخول لرى عيسى رفعندن صونكره ايدى ديوب بعضيلر بونلر وفات ايتميلر قيامته دك دخى وفات ايتمزلر ديوب علماء سلفدن قفال ديمشدوركه بزم قانمزده مقطوع ومحسومدوركه بونلرنڭ مكانلرى معلوم دكلدور برلرى بللودوردياں اهل روم سوزلرينه اعتماديوقدور ابوعلى ابن سينا ارسطاليس حكيم متالهيندن برقومه اصحاب كهف حالنه بنكزر برحال عارض اولمشدور ديوب تاريخ دلالت ايدركه آنلراصحاب كهفدن مقدم كلمش اوله اردیمش انتهى خفى دكلدركه ارسطوننڭ كلامى حكايه ننڭ اخيرينه چه اولسه اصحاب كهف دين‌دون برقومه آنلرنڭ حال كبى برحال عارض اولوب قرآنده مذكور اصحاب كهف آنلردن غيرى طائفه اخرى اولوراكرحكايه‌ننڭ يارسيى ابوعلى سينادن اولورسه بونلرنڭ زمانلرى معلوم اولمدنچه ابوعلى تاريخينڭ مقدم مؤخرينه‌ده‌ن واقف اولمش ديوخاطره كلور ارسطوننڭ قوم متالهين ديدكى اوشبوولايت خلقنه اسم اولسه‌ده اولور بوصورتده متالهين كلمه‌سى ايكى معنايه مؤولدور همزه ايله اولسه متالهين متفاعلين وزننده اله اتخاذ قيلغوچيلرديمك بى همزه اولسه متالهين مفاعلين وزننده اصلى ايكى كلمه‌دن مركب كلام اولوب مت ايله لهيندن تركيب قيلنمش اولور مت قيودن صوچقارمق لهينه مسافرلر سفردن كلدكده كتورن تحفه وارمغان معناسنده‌دور طرفان ولايتنه اطراف شتى دن كلن آدملر ولاينه قايتدقده ساوغايه صلاحيتلى نايابنسنه اولمامغله اكثريسى اوزوم آلما آنار چيلان وبونكامانند فواكه ايدام كتورمكله مت لهين لفظنى مع التركيب معناى كلام بوهديه كتوردكمز ميوه‌قيو صوى ايله صوغارلوب تربيه‌قيلنان ولايتنڭ ميوه‌سى ديمك مراد وبوقوله وارد اولن سؤال مبين ومقدره نوعاجواب وايراد اولور بومضافاتنڭ آقار صوى آز اولمغله اكثرى‌سى كاريزكاولب زراعتى آننكله بسلرلر بنابرين متالهين اسميله مسمى اولمق بونلره مناسب اولب اصطلاح حكماء قدماده بويله جارى اولمغى

جايزدور

جایز دور ایکی معناهر قانقسی ایسه اصحابنك بوقومدن اولدغنه دالدور اؤلکی معنامر ادا اولورسه اعمال‌لری بونکا ناطق زیرا اسلامه کلمزدن اقدم بومضافاتنك خلقی مجوس اولوب مجوس ایسه متالهین اولدغنده شبه یوق ایکنجی معنامراد اولورسه افعال‌لری بونکا صادق زیرا اثر کلکلری قیوصوی ایله اولوب تربیه‌سی آننکله ثابت دور وحکیم مزقومنك اصحاب کهف حالنه بنکزر دیدکی قولی آنلرنك بوقومدن اولدغنه شاهد زیرا مشبه مشبه‌به‌نك کندی اولمق محلنه کوره صحیح دور قصهٔ بلقیس ده کانه هو قبیلندن اولور ارسطالیس حکیم جمهور خواص وعلی الاطلاق جمیع ناس عندنده علم ده مقبول حکمتله معروف بر ذات فیلسوف ایدکی ارباب تواریخنك معلومیدور احوالندن برشمه ذکر ایدالیم حکیم ارسطالیس یاخود ارسطوطالیس که معناسی فاضل وکامل یاخود محب الحکمة دیمکدور بونکا اختصارا رسطو دخی دیرلر پدری نیقوماخس حکیم عالم فایق وطبیب حاذق اولوب حکیم افلاطونله هم عصر ایدی مرویدورکه ارسطو اون یدی یاشنده افلاطونه شاکرد اولوب یکرمی یلدن زیاده آندن تحصیل وتکمیل علم ایدوب غایت عاقل وذکی اولمغین افلاطون بونکا عقل مصور دیر ایدی باش شاکردی اولمغین آننك وفاتنده متصل درس علمده قائم مقامی اولدی علم منطقی بو ایجاد ایتمکین پادشاه بونکا بش یوز بینك فلوری ویروب یلده یوز یکرمی بینك فلوری وظیفه تعیین ایتدی فنون عجیبه وعلوم غریبه‌ده یوزدن زیاده کتاب یازوب علم خواص احجاری دخی بو ایجاد ایچنده آلتی یوز درلو طاش خاصیتین بیان ایتدی وافر شاکردلری واسکندر رومی‌نك خواجه‌سی اولوب زمان سلطنتنده بش یل آنکا تعلیم علوم ایتدی مدة عمری آلتمش یدی یا آلتمش سیکز یل ایدی اسکندر بوننك تعلیم ایله عامل اولمغین صاحب قران اولوب ممالکه نشر عدل ایتمشیدی رسطو سببیله ولایت یونانده دین شرك پرچرك بالکلیه رفع اولدی قباصقاللو خوب صورة معتدل قامت اولوب یوردکده سرعتله یوریوب اکثریا کتابلره دقتله مطالعه قیلوب سؤال اولندقچه باشین آشاغه ایدوب فکره واروب آز جواب ویروب اوقات نهارده صحرالرده وایرمقلر کنارینه واروب خوب آوازلر استماعنه واهل ریاضت واهل بحث وجدال اولنلرله اوتورمغه مایل بحثنده منصف خطا ایتسه معترف ایدی اکل شرب ولباسنده اعتدال ایدوب ملوك وسایر اکابردن شاکردی وافر اولوب بعد زمان اهل دنیادن ال چکوب مدرسه یاپوب تعلیم ناسه چالیشوب وفات ایتدکنده مدفنی اولان اسطا شهرنك خلقی بر مشکل اشلری اولدقده بوننك قبرینه جمع اولوب مشکللری کشف واوولایتنك خلقی آننك قبرینه وارمق عقله جلا فکره صحت وصفا ویرور دیو زعم ایدرلردی اوصاف واخباری کتاب مستقله

متحملدور علم منطیقی قوه‌دن فعله مخرجی اولدیغیچون معلم اوّل ایله ملقب اولب مذهبی اون آلتی مسئله‌یه مبنی دور مسئلهٔ اولی واجب الوجودنك که اول محرك اوّلدور اثباتی بیاننده دیر که هر متحرك که بر محرکدن لابددور بس اکر هر متحرك که بر محرك اولیدی تسلسل لازم کلوردی و تسلسل باطل اولیغین بر محرك غیر متحرك که استناد واجب اولدی بس واجب الوجودنك وجودی وجود غیردن مستفاد دکلدور وهر موجودنك وجودی بالفعل آننك وجودندن مستفاددور مسئلهٔ ثانیه اولدور که واجب الوجود بردور یعنی محرك اوّل اسم ایله وذات ایله واحددور بس محرك عالم واحددور زیرا عالم واحددور تمامی کتب عقایدده مسطوردور مرآت وملل مرسوم سابقدن معلوم اولدیکه حکیم‌نك زمانی اسکندر ثانی زماننك اولوب اسکندر اولی که قرآنك مذکور ذو القرنین الاکبر یونانیدن ایکی منك یل مؤخر حضرت عیسی علیه السلامدن اوچ یوز یل مقدم کلمشدور بوتاریخ اقوال متخالفه‌دن اصحاب کهفنك حضرت عیسی علیه السلامدن مقدم دید کی قولی ترجیح ایدر چونکه حکیم مرقوم حضرت عیسی علیه السلامدن اقدم اولدیغی ماز یلوب اصحاب کهف حالنه بنکزر برحالدن خبر ویردکی روایت قیلندی

(التراجع)

ایمدی اصحاب کهفنك مکانلری آیات واحادیث ایله ثابت اولیوب واختلافدن دخی سالم اولیوب متیقن اولمادیسه‌ده بر جایه تخصیص وبر مکانه تعیین قیلمافده دخی اعتقاده ضرر یوقدور بلکه هر کم بر سند برله عقلی تجویز کوردکی جایه اعتماد ایلمك احق وصوابه اقربدور زیرا آنلرنك حالنه بنکزر حاللری وآنکا اوخشاش غارلری اوده دکلدور بوده دکلدر دیوب هر برنی تکذیب وتشهیر ایلیوب آدملرنك عقلنی تغلیط وفکرنی تغفیله صالمق نص ایله ثابت اولان اصحاب کهفنك بالکلیه وجودنی مسلوب وعدمنی مستلزم اولور .یمکدن عوام‌لرنك اعتقادنی حفظ حمایت اوچون اولی والیق اولان اولدور که نه برده اصحاب کهفنك غاری دیوب آنکا نکریم ایدرلر آنی جایز ومعقول کوروب آدملری زیارته ترغیب قیلمقنك نیچه فائده‌لر وار ایدکی اهلنه خفی دکلدور خصوصا صددنك اولان غمز غار که بش یل اون یل اچنده دکل ابتداسی نه زماندن بری زیارتکاه اولوب کلمش بیانی بالتفصیل یوقاروده کیچدی تاتارستان تعبیر اولنان ولایتنك کلا مسلمانلر نیچه نیچه زمانلردن ونیچه یوز یللردین بروآنی تعظیم برله تربیه قیلب کلمش وحضرت آفاق کبی ذات کرام آنکا زیارتله اجازة ویرمش ونیچه اسلام خانلری آنکا تعمیرله خذمت قیلمش ایکن زمانلرنك علماالری یوقمیدیکه اکر شرعه مخالف اولورسه حقیقتی معلوم اولیان اشه اتباع جایز دکلدور دیو منع ایلسه‌لر خانلر بنی منعه قادر اولدیسه دافقرایی آندن

منع ایدرلردی شاید که آنلر بوغارنڭ حقیقتنی بلمش لر وحالنه مطلع اولمشلر یاکه حقیقتنه حجت اولور برکار کورمشلر آنکا کوره بویله زیارتگاه قیلمشلر اویله اولدقده بر نوع تأویل ایله تفسیر وتواریخ لره مطابق بلکه بلاتأویل توافق ممکن دور اوّلا کتابلرده اصحاب کهف رومده دیدکلری اوشبو رومچه شهریدور که مدةمدیده دین برلی دار الملك مثابه‌سنده اولوب بودیارنڭ حاکم لری مزبور شهرده نوره‌کلمکله آنکا نسبتا بوولایتی رومچه‌ولایتی دیمشلر بواسم کثیر الاستعمال اولماغله‌تکلم‌ده دفع استثقال اوچون مصنف لر علیهم الرحمةچه لفظنی ترك ایلمشلر دیوب اهالیء بلدهٔ سادسه وبالخصوص سکان طرفان بوسوزده مقر وبودعواده مصردورلار بونکا متعلق برکلام رومچه‌ماده‌سی ذکرنده سبقت ایلدی استین نظر ایلیه امابوسوزده برملا ایله‌اوزاق مباحثه قیلندی طرفانده دکل غیری جایده ایدن دینلدیکه روم اسمنی رومچه‌یه حمل قیلمق سقیم وغیرصمیم دوزریرار ومده اولن کهفه حضرت معاویه وارمق اولدقده حضرت ابن عباس آندن منع ایلمش ایکن آدملر یباریب آنلر واروب غاره کرمك اولدقده فاخرجتهم یافاهرقتهم حکایه‌لری ایله‌تفسیر وتواریخ لر مالامال اولمش یعنی تولشدور حضرت معاویه هیچ وقت بوطرف لره کلدکی یوق دیدکده‌مجیب آخوندتز چوکوب اوتوروب اوازفخیم ایله جوابه آغاز ایدوب دیدیکه اوّلا اوشبوقولنڭ ثبوتنه‌لانسلم زیرا قصه‌لرده خبرواحد وثبوتنه ایرشمامش اخبارلرنی حکایه‌یازمق صحیح اولدغی ایله مصنف لر بردن بره نقلایازمقلری جائزدور برتقدیر تسلیم حضرت معاویه وحضرت عباس ذکری قیلندغی ایله‌صحابه حضرت عباس وحضرت معاویه‌اولدغی قطعالازم کلمز بوجانب لرده غزا قیلمش معاویه وعباس نامنده ذاتلر اولور حضرت لفظی قوشولمغله صحابه بولمدغنی عباس ومعاویه اسملی حضرت لر هرعصردا موجود وبوکونلرده‌ده کوبدور دیوب سوزینه سند ودعواسنه دلیل کتوردی بوتوغریده خیلی مکالمه لر اوتدی والسلام

ثانی اصحاب کهفنڭ شهرلری اسمی افسوس اولوب صونکره طرسوس اولمغی مختلف الازمان ومتغیرزبانله دوراسمدین اسمکا دونمك مرورزمانله بلاسبب جایز اولدیسه طرسوس‌دین طرفونه‌وصونکره طرفان اولماغه توجیهی آسان وجهیله قابل دور زیراطرفان اهالیسی‌ننڭ زبانلری برنوع ترکی اولوب باشقه‌اترا کنڭ زبانلرینه کوره‌تل لرنده فی الجمله‌کاول ولکنت اولمغله هرکلمه‌دا برحرفی حذف وبلکه برکلمه‌دا نچه‌حرفی تنقیص وتبدیل ایله‌سویلدکلرندن حالاطرفان دیدکی سوزده‌رایی بالکلیه‌ساقط ایلب‌طفان دیرلر بس بوقیاس برله‌طرسوس طرفون لفظلری اکرچه‌فابرله‌سین مخرجده بعیدلر ایسه‌ده استماعده قریب اولماغله

طرسوسنڭ سینی فاغه مقلوب اولوب طرفوس وسین ثانی ایله نون بیننده قرب مخرج یعنی هر ایکسی لسان حرفلری اولمسیله نونه مقلوب اولوب طرفون اولمش دور بویله اولدقده طرفوندن طرفان اولمغه هیچ قیاس ودلیل کرك دکل کلمه لرده حذف حرف یا مبدل نڭ مثالی مثلا آلوب کیلوب دیدکی کلمه دا آب کیب دیرلر اوّلکی دورت حروفلی کلمه دن ایکی حرف مطروح صونکره غی بش حروفلی کلمه دن اوچ حروف محطوطدور فعلی هذا الاقوال اسمدین اسکا دونمك دلیل قویه محتاج دکلدور مثلا آذر بایجان اصلده آذر بابکان ایکان کاف جیمه مقلوب اولب آذربایجان اولمش اوّلکی مسمی سنه رابطه سی بو دور شهری ابتدا بناسنده بر پادشاه هر آدمه بر ایتاك توفراق کتوروب دوکه یه امر ایلیوب اول توفراقدن برعالی دوپه حاصل اولدی اول دوپه یه آذر بابکان تسمیه ایلدیلر زیرا آذر لغت ترکیده چوکسك وبابکان دخی عظما معنالرینه اولمغله معنای ترکیبی کبار تبه سی دیمك اولور آذربایجان بوندن معربدور حالا معربیله مشهوردور ودخی استانبول شهری ابتدا ابنادن اسلامه کلنجه نچه اسمله مسمی اولمش بیان ایدالیم تاریخ جغرافیایه نظر افی زماننا قسطنطینه واستانبول واسلامبول اسملریله یاد وتذکار اولنمقده اولان بلدهٔ جسیمهٔ مذکوره عهد قدیمده لیغوس نامنده بر کیچك قصبه اولوب صونکره لری بعض مهاجرین یونانیه کیلوب توطن ایدرك قصبهٔ مذکوره یه بزانس اسمی ویرلمش وموٴخرا اینکی رومانامیله دولت مشهورهٔ رومانیه نڭ پای تختی اولوب کیدرك یانکی رومانامی ترك اولنه رق دولت مذبوره ایمپراطورلرندن قسطنطین نام ایمپراطورنڭ نامنه نسبتا قسطنطینه اسمیله یاد وتذکار اولنمقده بولنمش ایسه ده چونکه یونانیه وقتنده جوار وحوالی قسطنطینه ده واقع کویلر اهالیسی حوایج ولوازماتلرینی تنظیم وتدارك ضمننده کویلردن قالقوب قسطنطینه یه کیدر ایکن اثنای راهده بری برلرینه تصادف ایلدکده نره یه کیدیورسنکز دیو واقع اولان سوأله قسطنطینه یه دیه چك موقعده لسان یونانیه ده الی معناسنی لفظیله شهر معناسنه دال اولان بولی لفظنی بالترکیب استنبولی یعنی شهره دیوب جواب ویرمك بینلرنده برنوع اصول جاریه دن بولنمش اولمسیله نهایت الامر قسطنطینه لفظی آنجق اهل علم وارباب قلم نزدنده معروف ومستعمل قالوب بین العوام کلیا متروك ومنسی اوله رق یالغوز استانبول اسمی شایع وشهر تشعار اولمشدور زار غور دزار غرادمیکلانمارد اسملری دخی جغرافیه لرده مرسومدور وبو ذکر اولنان اسملردن ماعدا اسلامبول اسمی دخی شایع وکثیر الاستعمال دورکه اسلامبول ایکی کلمه دن مرکب اوله رق بریسی اسلام کلمه سی اولوب کلمهٔ عربیه دور وبریسی دخی بول لفظی دورکه کلمهٔ

یونانیه اوله‌رق ذکر اولندغی اوزره شهر وبلده معناسنی مفید اولمغله بوصورتده
لفظ اسلامبول بلدة الاسلام دیمك اولور یازلمش سندلره نظر اشهرنك اسمی بویله
بویله اوزکارور ایکان خصوصا قسطنطینه اسمندن استانبول اسمنه دونماکی
هیچ برقیاسه مبنی اولمیوب بلاسبب مبدلی جایز اولدیسه طرسوسدین طرفون
وطرفان اولمغه هیچ دلیل درکار اولمدغی درکاردور ودخی اسمی اوزکاردکی
شهر آنچق بوایکی‌یه منحصر اولمیوب جهانده یوزلب ومنکلب شهرلر اوّلکی
اسمندین انقلاب قیلمشلر اولکیسی اسم حقیقی اولوب صونکره‌سی غلط اولسه‌ده
مشهور اولمغله غلط مشهور افصح من صحیح غیرمشهور اولور ودخی طرسوس
شهری قایسی ولایتده وقایسی مملکتده ایدوکی بوقاروده یازلدی مذبور طرسوس
ایسه طرسوس آخری مانع دکلدور جایز که متعدد اوله مکرر مذکور طرسوس
اوّلکی اسمنده قالوبْ مشهور اولب غیری طرسوس اسمی آلوشماغله مستور قالسه
محتمل برمعتمد آدمدین طرفان شهری بناسی قایوزمانده وقایسی آوانده اولمشدور دیه‌یوب
صورادغمده دیدیکه حقیقتنی الله بلور لکن شونچه‌لق خاطره کلور که ایکی منك
یلدن زیاده اولسه کرك زیرا فتح اسلامده کهنه طرفان نامیله معروف ایمش کهنه
لفظی ازمان ودهورده منکدن آزده مستعمل اولمیوب زیاده‌یه منسجر اولور اسلام
فتحنه قریب منك یل اولمشدور دیدی استانه شهری طرفاندن اقدم ایدکی محقق
اما نیچه یوز یل مقدم ایدوکی هیچ احدنك معلومی ایمس دور دیدی بو ولایتنك
اسلامه کلدکی سلطان بوغرا خان سیاستنده دیوب منقولدور مزبور سلطان
علیه الرحمة والغفران ملوك سامانیه‌دن امیر نوح بن منصورنك معاصری اولوب
هجرتنك اوچ یوز سکسانچی سنه‌لرده آننکله مقاتله‌یه قصد قیلمش ایکن امیر نوح
مقاومته قادر اولماچقنی بلوب قاچمش بوغرا خان بویله عظیم الشان ملوك
اتراکدندور بوغراخاننك سماعی احوالی صونکره دفتر ثانیده یازلور انشاء الله تعالی
ودخی حیاة الحیوانده طرسوس شهری البستان شهری قریبنده برویرانه شهردور
غار اصحاب کهف آنده دور دیدی البستاننك لام ایله باسی ساقط اولمسیله البستان
استان بوایکی اسمنك بری برینه موانستی سریع دور قریبنده ویرانه شهر دیدکی
دخی الان آثاری موجود اولوب دقیانوسدین قالمش قورغان دیرلر استانه شهری
اوشبو قورغاننك قریبنی دور استانه اسمی ایکی وجهیله بوشهره علم اولوب
بری البستاندن لام ایله بامسقوط اوله‌رق استان اولمش بناکه حضرت الب اتا
قدس سره‌نك جسد مبارکلری آنده قویولمغله استانه دیو مسمی اولمش اصلده
استان استانه مستان مستانه وزننده اویقو اویه‌چق ودم آلوب راحت اوله‌چق یره
دیرلر عزیزلرنك مدفنی اولان جایی استانه دیمك بو علاقه ایله دور عهد قدیمده

البستان اولوب حضرت خواجم اوّلكی اسم كه غالب‌لیق قیلب اوزلرینه آلسه
عجب دكل زیرا هر اشده فائق كرك جنكده و كرك غیریده غالب اولدقدن
آلب آتانمش تركیده آلب عربیده غالب لفظی‌نك مرادفیدور اوّلكی زمان
زبانلری‌نك آلب لفظی موضعنده فی زماننا بهادر وپهلوان لفظلری جاری قیلنور
والله اعلم بالصواب الناصر للسداد

ودخی اصحاب كهفنك زمان ومكانلری اختلاف اولدیغی كبی اهل كتاب بیننده
عددلری دخی افتراق اولمشدور یهود دیدیلر اوچ كشی دور دورتنچی‌لری كلبلریدور
دیوب اهل نصاری بش كشی دور آلتنچی‌لری كلب‌لریدور دیدی بو دیدكلری
یقینیله اولمیوب حدس وظنله اولوب مسلمون حضرت رسول اكرم دین واول
جبرائیل علیه السلامدن اخبار ایله آنلر یدی رجل ایدیلر سكزنچی‌لری كلب
لریدور دیدیلر حضرت جناب باری رجما بالغیب كلامی عیب ایله اوّلكی ایكی
فریقنك سوزلرینی رد ایدوب سبعة وثامنهم كلبهم آیة كریمه سنده واونك
زیاده‌سیله اصحاب كهفی یدی دیانلری تصدیق اوزرینه رمز واشارة ایتدی زیرا
اول واو بر كلام مصدق اوزرینه عاطفه‌دور كه تقدیری نعم وثامنهم كلبهم دیمكدور
مثلا بر قائل زید شاعر دیدكده سن آنكا وفقیه ایضا یعنی نعم فقیه ایضا دیدكنك
كبی واو كلمهء مصدق اوزرینه عطف اولمغله نعم سیكزنچی‌سی كلب‌لریدور
دیمك اولوب وثامنهم كلمه‌سی سبعة كلمه سینك مصدقی اولور جمهور
مفسرین بو معنایه متفق‌لردور قال ابن عباس رضی الله عنهما حین وقعت الواو
انقطعت العدة ای لم یبق بعدها عدة عاد یعتد بها وثبت انهم سبعة وثامنهم كلبهم
قطعا وجزما روح البیان* واسملرنده دخی اختلاف اولوب تفاسیرلرده حضرت علی
قولنجه اوچی یملیخا مكشلمینا مشلمینا ایدیلر كه دقیانوسنك صاغ وزیرلری اوچی
دخی مرنوش دبرنوش شاذنوش دورلر كه صول وزیرلری ایدیلر چوبانك اسمی
كیشیططیوش كلبلری اسمی ریان ایدی حضرت ابن عباس قولنجه اسملری
مكسلمینا یملیخا مرطونس نینیونس سارینوس دوانواس كیشططیونس كلبلری
اسمی قطمیر ایدی عرایش ثعلبیده حضرت علی قولنجه اسملری یملیخا مكسلمینا
مشلمینا كه دقیانوسنك صاغ وزیرلری مطروش كشطونش شادینوش كه صول
وزیرلری ایدی قاموسده مكسلمینا املیخا مرطوش بوالسن سانیوس بطنیوس
كفشطوطط بعضیلر قولنجه ملیخا مكسینا مرطوس نوانس اربطانس اونوس كند
سلططیوس بعضیلر قولنجه مكسلمینا املیخا مرطونس ساریونس نیبونس كفشططیوش
ذونواس بعضیلر قولنجه مكسلمینا املیخا مرطونس یونس سارینوس بطنیوس
كشفوططدور كلبلری اسمنده دخی انشعاب اولوب ایكی اسمی یوقاروده یازلدیكه

ریان وقطمیردور امام اوزاعی تیردور شعیب الجمالی حمراندور وهب حضرتلری
نقیادور دیدی ابن جریردن نقل اولندیکه اصحاب کهفنک کلبی آرسلان
ایدی ارسلانه کلب تسمیه سی واردور دیدی لوننده یعنی رنکنده حضرت
ابن عباس رضی الله تعالی عنهما بر بوزجه کلب ایدی وبر روایتده قرمزی کلب
ایدی دیدی مقاتل حضرتلری ایتدی صاری کلب ایدی امام قرطبی صاریلغی
قرمزیه مایل ایدی کلبی رحمه الله تعالی آلاچا لوننده ایدی دیدی بعضیلر
سما توسلی وبعضیلر سیاه و بیاض وقرمزی آلاچه ایدی دیدیلر والله اعلم بما اظهر
وابهم مار الذکر یتی محلده دیدکلر غارنک بشی اسمی بار جسمی یوق یعنی زیارتکاه
دیوب هیچ احد تکریم قیلمایوب یاقن یراغدین آدم دخی وارمیوب تاغلری
کورندکده اصحاب کهفنک غاری اوتاغده ایمش دیوب ایما ایله اکتفا اولنور
اکثر آدم بلمیورده دیرلر اما ایکسی معروف اولب روم ولایتنده اولان غار کتابلرده
مکتوب آدملره مشهور طرفانده اولانی تللرده منکوردللرده مرکوز کوزلرده
مشهود ومنظور اولوب ایکی غارنک ایکسنی بیله کورن سیار وسیاحلر بونک
یعنی صددنده اولدغمز غارنک اطرافنده اولان ویرانه لرینی کوروب بری
برلرینه وقراینلرینه قیاس قیله رق اصحاب کهفنک قصه سنه موافق علامه
ابنیه لر وپادشاه شهری اولدغی نک نشانی پای تخت اساسی اشیالر واولی
پادشاهنک کفر وضلالتده جبابره اولدغی نک آثاری ارسالر رأی العین اوشبو
غارنک جوارنده مشاهده قیلنب کورلوب توروبدور لعل حقیقی غار بو اولسه
کرک دیوب قرینه ایله تسدید وتعضیض ایدرلر قرینه ایسه حجة واضحه ننک
بریدور والله اعلم بحقیقة الحال عصمنا الله من الضلال

علی کل حال وعلی ای مکان اصحاب کهف علیهم الرحمة والرضوان عندالله
قدری اتم واعظم ذوات اکرم وافخملردین ایدکی مبرم ومحقق دور حضرت
خداوند هادی آنلرنک حقنده من یهدی الله فهو المهتد نظم مجیدی ایله ثناسی
وسنه ده ایکی دفعه یابر دفعه اونکدین صوله صولدین اونکه فرشته لر دوندررلر ایکن
واجب تعالی آنلره کمال رضاسندن ونقلبهم ذات الیمین وذات الشمال کلام
کریمی ایله تقلبی کندیه نسبت علاسی ودخی حضرت جناب اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم بو ذاتلری کورملک که آرزو وتمنی سی بوجمله بارچه سی آنلرنک
مبالغهٔ شرف وکمال زلفنه اشارتدور امام ثعلبی وغیریلر ذکر ایدرکه سرجریدهٔ
انبیا علیه اشرف التحیا حق سبحانه وتعالی دن نیازمند اولدیکه اصحاب کهف کندویه
کوستره حق تعالی بیوردیکه یا محمد صلی الله علیه وسلم سن آنلری کورمزسن
لکن اصحابنک مختارلرندن دورت کمسه آنلره ارسال ایله که رسالتنکی آنلره

تبليغ ايليه‌لار وآنلرى سنكا ايمانه دعوة ايليه‌لار حضرت پيغمبر عليه السلام يارب بن آنلرى نيچه ارسال ايدايم ديو مناجات ايدنجه حضرت جبرائل عليه الصلوة والسلام كلوب ديديكه خرقهء شريفنكى بسط ايله برطرفنه حضرت ابوبكرى وبرطرفنه حضرت عمرى اوچونچى طرفنه حضرت عثمانى دورتنجى طرفنه حضرت على يى اوتوردبعده حضرت سليمانه مسخر اولان ريح رخايى چاغر زيرا حق تعالى اول يله سنكا مطيع اولمغى امر ايلدى ديدى حضرت جناب سرور صلى الله تعالى عليه وسلم دخى بوترتيب ايله بويله ايتدى ريح آنلرى اصحاب كهف نك مغاره‌سى اونكنه ايلتدى چهاريار كزين رضوان الله عليهم اجمعين مغاره‌ننك قپوسندكى تاشى قالدرديلر اصحاب كهفنك كلبى بونلره حمله ايلدى وقتا كه چهاريار اولدغنى بلدى باشنى اوينادوب تبصبص ايلدى وايچرو كرنك ديوب باشيله اشارت ايلدى آنلر دخى مغاره‌يه كروب سلام ويرديلر خداى متعال اصحاب كهف جوانلرى‌ننك ارواح شريفه‌لرين كندولره رد ايدوب جمله‌سى آياغه قالقوب سلام آلديلر چهاريار كزين رضى الله تعالى عنهم رسالتى تبليغه باشلايوب اى جوانلر كروهى نبى محترم محمد بن عبد الله صلى الله عليه وسلم سزه سلام ايدر ديديلر آنلر دخى وعلى محمد السلام مادامت السموات والارض وعليكم بما ابلغتم ديوب حضرت رسولنك دينى قبول ايتديلر وبعده رسول الله اولان حضرت محمد صلى الله تعالى عليه وسلمه بزدن سلام ايدنك ديوب يتاقلرينه ياتماغه شروع ايتديلر كه آخر زمانك مهدى خروجينه‌دك آنلر اويقويه وارديلر ديرلر كه حضرت مهدى خروجنك اصحاب كهفه سلام ويرور حضرت بارى دخى آنلرى احيا ايدر مهدى‌ننك سلامنى آلورلار ينه اويقولرينه وارورلار وبردخى اويغانمزلر تورمزلر تاقيامت قوپانجه‌يه‌دك چهاريار كزين بووجهيله ملاقاتدن صونكره ريح آنلرى كيرو كتوردى حضرت رسول صلى الله تعالى عليه وسلم اصحاب كهفى نه كيفتك كوردنكز ديو سؤال بيوردى آنلر اولدغى كبى خبر ويرديلر اول دستكير امت عليه افضل التحية حضرتلرى مناجاته باشليوب اللهم لاتفرق بينى وبين اصحابى وانصارى اغفر لمن احبنى واحب اهل بيتى وخاصتى ديو دعا ايلدى حى الحى اصحاب كهفنك خاصيتلرندندور بر آدم حاجتنى طلبك اسمنى ذكر قيلمق حاجانلرينى روا ايدر وبرنسنه‌دن خوف ايدوب قاچدقك آنى قورتارور ودخى اوت ويانغنده برخرقه‌يه يتب اوتنك اورتاسنه آتسه آتشى سيوندرر وبشكده اوغلانه يتب باشى استنه قويسه يغلامقى تسكين ايدر زراعته يعنى ايكنه آفت ايرشمك خوفندن كاغزه يازوب بريغاچه باغلب زرعنك اورتاسنه تيكارودخى حماى مثلثه يازوب اچار شقيقه كبى باش آغرسينه باشه باغلرودخى سلاطين لره

دخولده اونك پوتیغه عسر ولادة تولغاق اوچون صول پوتیغه باغلرلر حفظ مال اوچون ودخی دریاده سلامتلیك اوچون قتلدن نجات اوچون بو ذاتلرنك اسملرینی یانیغه صاقلامق مجربدور

ایمدی الکلام یجر الکلام مفهومنچه سوزسوزه مربوط وحکایه حکایه‌یه منوط اولوب اصحاب کهفنك حالنی یعنی آنلرنه سبب بر له‌غاره کرمش ونه کیفیتله اویغانمش‌لر یازمق لازم کلوب لکن مطالعهٔ تفسیر عربیه قوة واستنباط معنایه قدرتمز اولمدیغیله ترجمهٔ تبیاننك یوزندن وترجمهٔ حیوة الحیواننك سوزندن بعبارته نقل قیلب یازدم *اعوذ بالله من الشیطان الرجیم* ام حسبت ان اصحاب الکهف والرقیم کانوا من آیاتنا عجبا یا محمد ظن ایتدکیکه اصحاب کهف ورقیم بزم آیتلرمزدن بر آیت عجیبه اوله بلکه سموات وارض ومافیهماده اولن عجایب آندن اعجب دور کهف جبلده غار واسع دور ورقیم ایسه شول جبل ویاوادی‌ننك اسمی دور که کهف آنده دور ویا اصحاب کهفنك قریه ویا کلبلری اسمی دور ویا خود لوح رصاص ویا حجر دور که آنده آنلرنك اسملری یازیلوب کهفنك قپوسی اوزره قونوبدور دینلدیکه اصحاب رقیم قوم آخر دندور که آنلر اوچ کمسه ایدیلر اهللریچون حاجتلرینه کیدرکن آنلری یغمور تو توب بر کهفه کردیلر اول حالتده جبلدن بر صخره قوپوب کهفنك قپوسنی برکندی آنلرنك بری دیدیکه کلونك هر بریمز احسن عملنی ذکر ایتسون امیددور که الله تعالی آننك برکتنه بزی بو ورطه‌دن خلاص ایده آنلرنك بری دیدیکه کونلرده بر کون بعض عمل اوچون اجیرلر استعمال ایتدم بر رجل وسط نهارده کلوب بقیهٔ یومده اول سائرلرنك کامل نهارده ایشلدکلری دکلو ایشلدکندن سائرلرینه ویردیکم اجر دکلو آنکا دخی ویردیم اول سائرلرنك بری یاوزلنوب اجرنی ترك ایتدی بن ایسه اول اجرله بر دیشی بوزاغو اشترا ایدوب حتی که بیوتدیم نسللندروب چون ماشاء الله زمان ودهور مرورندن صونکره بر بلمدیکم پیر ضعیف بنکا چقه کلدی سنده حقم واردور استرم دیدی وکندی‌ننك اول اجرنی ترك ایدن اجیر ایدوکنی بنکا بلدوردی بن دخی نعم دیوب آننك اجریله اشترا ونسللندردیکم صغرلرنك جمله‌سنی آنکا ویردیم الهی اکر بن اول فعلی وجه کریمنك اوچون ایتدمسه بزنی بو ورطه‌دن خلاص ایت همانده اول صخره بر مقدار کهفنك قپوسندن آیریلوب آیدینلیق کوردیلر وآنلرنك ایکنجی‌سی دیدیکه بنم فضله مالم وار ایدی ناسه‌شدة ایروب بندن معروف دیلیوبر مرأه کلدی دیدمکه نفسنکی بنکاتسلیم دن غیری وجهله سنکابرشی ویرمزم اول ایسه آنکار یضاوبر میوب کیتدی بعده‌بر وقتدنصکره کیر وکیلوب بندن معروف استدیکنده ینه آنکا اوّلکی تکلیفی

ایتدیم حتی اوچ کره بو منوال اوزره کیلاب کتدکلدنصنکره آنی زوجنه ذکر ایتدکنده
زوجی آنکا دیمشکه اجابت ایت نه چاره ایدالیم تلك عیالمزه بر قوت تحصیلنه اغاثه
ایت چون مرأة کلوب نفسنی بنکا تسلیم ایتدی بندخی آنی کشف وقصد ایدیجک
دتردی دیدمکه سنکانولدیکه دتررسن دیدیکه الله تعالی دن قورقارم دیدمکه سن
بو یله فقر وشدتده ایکن آندن قورقوب بن ایسه رخاوراحتده ایکن روامیدرکه
آندن قورقمیم ازیله اولسه آنی ترك ایدوب التماس ایتدکی شیٔ ویردم الهی
اکر بن اول فعلی وجه کریمنك اوچون ایتدمسه بزی بوورطه دن خلاص ایت
اویله اولسه اول صخره کهفنك قپوسندن اوّلکی دن زیاده آیریلوب حتی که بری
برلرینی کورر اولدیلر اوچونجی سی دیدیکه بنم بر پیرلکه ایرشمش والدینم
وار ایدی بن ایسه غنم صاحبی ایدیم آنلری یدروب ایچروب خدمتلرین
کورمینجه غنمه کیتمزدم بر کون یغموردن آنلرنك قاتنه وارەمدیم حتی که اخشام
اولدی محلبمده سوداپله آنلرنك قاتنه واروب آنلری اویور بولدم اویاندرمقدن
کراهت ایدوب المده محلبله صباحه دکین آنلره منتظر اولدم حتی که اویاندقلرنده
یدیروب ایچوردم الهی اکر بن بو فعلی وجه کریمنك اوچون ایتدمسه بزی
بوورطه دن خلاص ایت اویله اولسه صخره قپودن آیریلوب اوچی دخی اول
شدتدن قورتیلوب کیتدیلر تبیان

اصحاب کهف مغاره یه کرمەلری ننك سببنده اختلاف اولندی محمد بن اسحاق
ایدر اهل انجیل فساده باشلیوب جرم وعصیان ایچلرنده بی پایان اولدی شیطان
علیه اللعنة آنلری کمال طغیانه سوق ایدوب حتی آنلر پوتلره عبادت ایتدیلر و پوتلر
اوغرینه قربان ایتدیلر واچلرنده شریعت عیسی اوزره اولنلردن باقی کسه‌لر
وار ایدی که حق تعالی یه عبادت ایدرلردی و پادشاهلری ننك آدی دقیانوس ایدی
اوده پوت پرس اولوب پوته قربان ایدردی حتی اصحاب کهفنك اولدقلری
شهره کلدی آنکا افسوس دیرلر دیدکه ایالت مرعشده البستان قصبه‌سی قربنده
خراب شهر ایمش اخبار ثقات ایله اصحاب کهفنك مغاره‌لری ده البستاننك یاننده
اوزرنده ابنیهٔ قدیمه‌سی اولن مغاره‌دور پادشاه اول شهره کرنجه اهل ایمان آندن
فرار ایتدیلر وشهره کلدکی وقتده امر ایلدیکه اهل ایمان جمع اولنه اله کروب
حضورینه کلنلری قتل ایله پوته عبادت ایتمه بیننده مخیر قویدی اچلرندن بعضی
حیاته رغبت ایدوب معاذالله مرتد اولدیلر وبعضسی پوته عبادتدن ابا ایدوب
قتل اولنوردی بعده امر ایدوب جسدلری شهرننك سوری وقپولری اوزرنده
آصدرردی کهفه کرور اول جوانلر محزون اولوب لکن صلوة وصیام وتسبیح ودعایه
اقبال ایتدیلر که رومنك اشرافلرندن سیکز جوان ایدیلر پادشاه مرقوم اول

جوانلره

جوانلره مطلع اولوب دیواننه احضار وآنلره بزم تنکریلرمزه عبادت ایلملك یاخود
سزی قتل ایدرم دیدی آنلرنك بیوکلری مکسلمینا بزم بر تنکریمز واردور که
آسمان وزمیننك پادشاهیدور وهر بر نسنه دن اعظم واجلدور وبزم معبودمز
اولدور آندن غیریه تنکری چاغرمزز دیدی پادشاه ظلوم غضبناك اولوب سزه
عجله عقوبت ایتمکدن بنی کم منع ایدردی یعنی سزه شمدی عقوبت ایدردم
آنجق سز تازه جوانلرسز سزنك صاغ اولمنکزه محبت ایدرم اومولورکه سز دوشنه
سنکزه عقلنکز باشنکزه کله دیدی جوان کامللر کوردیلر اولمز خانه لرندین زادنفقه
آلوب مغاریه کیتدیلر که آنده عبادت ایلیه لر بر کلب لری وار ایدی آردلرینه
دوشدی کعب حضرتلری دیر که اصلنده کلب لری یوغیدی اثناء راهده بر کلب
آردلرینه دوشدی آنلر قوغلدیلر ینه کلدی بر قاچ دفعه قوغلدیلر بالاخیره
کلب ایکی آیاغی اوزره قالقوب دعا ایدن کسنه ننك اسلوبی کبی اللرین سمایه
قالدروب سویلدی وبندن خوف ایتمنکز زیرا بن الله تعالی ننك دوستلرینه
محبت ایدرم سز اویوینك بن سزلری بیکلیم دیدی بعضی لر بونلر آلتی کسه لر
ایدی کیجه قاچدقلرنده بر چوپانه اوغرادیلر کندیله بیله بر کلب وار ایدی اول
چوپان دینلرنده آنلره تابع اولدی مغاره یه کروب عبادته باشلدیلر آنلر آلتون
وبلازك ایله زیب وزینتلی وصاچلری اورکولی ایدی اچلرندن بر جوانی
طعاملرینه تعیین ایتدیلر که آنکا یملیخا دینوردی لباس فقرا کیوب شهره واروب
طعام اشترا وخبری تجسس ایدردی بر زمان بویله اکلاندیلر بعده یملیخا بر خبر
کتوردیکه پادشاه کندیلرینی طلب ایدر بو سببدن قورقوب محزون اولدیلر
آنلر بو حالده ایکن کون باتمغه قریب ایدی بر بریله سویلشوب اوتوررلردی
حق تعالی آنلرنك قولاقلرین سماعدن منع ایدوب مغاره ده اویقو مسلط وکلبلری
مغاره ننك قپوسنده قوللرین اوزادوب باشنی قولی اوزرینه قویدی وآنلره
اصابت ایدن نوم کلبه دخی اصابت ایدوب اویودی اواثناده پادشاه آنلرنك بو
مغاره ده اولدقلرین دن خبر آکاه اولوب حق تعالی آننك دروننه القا ایلدیکه
مغاره ننك قپوسنی طوته آچ وصوسزلقلرندن هلاك اوله لر وآنلری اویانق ظن
ایلدی حق تعالی آنلره بو معامله یی ایتمکله کندیلره اکرام وسائر مخلوقه عبرت
وآیت قیلمق مراد ایلدی وارواحلرین نوم وفاتیله وفات ایتدردی وملائکه
آنلری صاغلرینه وصوللرینه دوندروب تربیه ایدرلردی بعده او پادشاهنك
خانه سنده اولنلردن ایکی مسلمان کمسه ایمانلرین ستر ایدرلردی اصحاب کهف
اونودلمیه دیو آنلرنك احواللرین واسملرین وانسابلرین قلایدن بر تختهیه
یازوب باقردن بر صندوق آچنده بر اوطه یه قودیلر (حی الحی)

بعده ازمان ودهور مرور ایدوب اول بلادده بندوسیس نام رجل صالح ملك
اولوب آلتمش سیکز یل ملوکتلك باقی اولدی لکن زماننده ناس احزاب
اولدیلر کملری الله تعالی ننك وحدانیتنه وبعثنك حقیقتنه تصدیق وکملری
ایسه آنی تکذیب ایدرلردی مع ذلك اهل باطل کوندن کونه زیاده اولوب
اهـل حـق اوزره ظهورده ایدیلر حیات آنجق حیات دنیادور بعث آنجق
ارواحه اولور اجساده اولمز دیرلردی بندوسیس بو حالتدن زیاده مهموم
اولدی کیچه وکوندوز الله تعالی یه یالواروب حقنك ظهورن دیلردی اویله
الله تعالی آنکا اجابت ایدوب اصحاب کهفنك شاننی تبیین ایله قیامتنك اتیانن
وبعثنك حقیقتن اظهار ایلدی شول وجهیله کم افسوس اهالیسندن اولیاس
نام رجلنك قلبنه القا ایتدیکه اول کهفنك آغزنده کی بنیانی هدم ایدوب
قیونلر ینه کهفی حظیره ایده اویله اولسه اجیرلر توتوب حتی که آنی هدم وکهفنك
آغزینی آچدیلر واول حالتده الله تعالی ننك اذنیله اصحاب کهف اویقودان
اویانور کبی کویا کیچه یاتوب صباحن طورر کبی اوتوری کلدیلر وجوه واحوالنلرنك
تغیر اولمامغله اوزلرندن کیچن زمانی نه بلدیلرونه توهم قیلدیلر بلکه کما کان
دقیانوسدین حالـلری نیه ایرمسی خوفنه دوشدیلر ویملیخایه دیدیلرکه عادتی
اوزره تبدیل شکل له شهره کیده وکندیلر یچون طعام اشترا ایدوب ونه سویلنور
ایدکن تجسس ایده چون یملیخا شهرنك قپوسنه ایردی کورسه که قپوده اول شهر
اهلنك مؤمنین اولملری علامتی وار تعجب ایدوب بر آخر قپویه واردی آنده
آننك مثلنی کوروب متحیر اولدی بونه حالتدور دونکی کونده مسلمون استخفاده
ایکن بو کونده ظهور واستعلاده دورلار دونکی کونده عیسی اسمی خوف واخفا ایله
سویلنور ایکن بو کونده ایسه آننك اسمنه یمین ایدلور وبرینه دیدیکه بو شهره نه
دینور ایتدیکه افسوس اویله اولسه یملیخانك حیرتی دخی زیاده اولدی کونکلندین
دیدیکه ایمدی عقلمه خلل ایروبدر بنکا لایق اولان بودورکه ناس بنی بلمدین
وکمسه دن بنکاضرر ایرمدین حاجتم کوروب کیدم آندن طعام اشترا اسیچون بردکانه
واردی وکیسه سندن بر درهم چقاروب طعامه ویردی اول آنی کوریچك ضرب
ونقشنه تعجب ایدوب یاننده بر رجله صوندی اول دخی بر آخره بو منوال اوزره
اول درهم تعجبله الدن اله کتدکد نصکره بری بریله بو کمسه دفینه بولمشدر
دیو کیزلو سویلشمکه باشلدیلر یملیخا ایسه آنلر کندویی بلدیلر دقیانوسه ایلتمك
مراد ایدرلر ظن ایدب خوفه دوشدی درهم سزنك اولسون طعامنکز کرکمز
قویونك بنی حالی کیدم دیدیلرکه ای یکت سن نه االوسن کنزی قنده بولدنك
بزه خبر ویر که سنکا مشارك اولوب سنی کیزلیه لیم اولمزسه سنی ملکه ایلتورز

آنی

آنی آندن کیزلمکه امکاننك اولمز خبر ویرورسن یملیخا ایسه آنلره نه جواب
ویره‌چکن بلمیجك سوروب آنی مدیرلره ایلتدیلر که آنلر رجل صالح ایدیلر
برینه ایریوس وبرینه اسطیوس دینوردی یملیخا ایسه کندویی دقیانوسه ایلتورلر
ظنیله قورقوب آغلردی آنلری کوریجك برمقدار قورقوسی کیدوب لکن
حیرتندن نه سویلیه چکنی بلمزدی چون اول مدیرلر درهمنی کوردیلر ضرب
ونقشنه تعجب ایدوب دیدیلر که ای یکت بولدیغنك دفینه قنده دور یملیخا ایتدی
بن دفینه بولمامشم بلکه بودرهمی بابامنك مالندن آلمشم بوشهرننك ضرب ونقشیدر
لکن بنکانه حالت ایردیکن بلمزم زیرابن کندیمی بوشهرنك اهلندن ایدکمی
تیقن ایدرم حالبو که دوندنبرونه بنی بلورونه بن بلدیکم کمسه قالممش کوررم
دونکی کونده بوشهرنك ملکی دقیانوس ایدی اول حکم ایدردی شمدی ایسه سزی
حکم ایدر کوررم دیدیلر که دقیانوسنك موتندن بری چوق زمان کیچوبدور نیجه
ملوك کیلب بعده دنیادن کیدبدر سن ایسه هنوز تازه بر یکت سن بر سوز سویله که
مقالنك حالینکه موافق اوله یملیخا ایتدی بز بر قاچ یکتلر ایدك دقیانوسنك ناسی
اصنام عبادتنه اکراهندن بنم زعممده دونکی کونده قاچوب شهرنك طشره سنده کی
ینجلوس طاغنده بر کهفه کرمشدك که الآن آنلر آنده دورلار بنی کوندردیلر که
آنلره طعام آلیوویرم ودقیانوس بزم امرمزده مرادی نه دوربلوب آنلره خبر
ایرکورم بن ایسه بونده کلیجك بوحالنلره ایردیم ماجرام بودور که اشته سزه خبر ویردیم
اینانمز سنکز کلوننك سزنکله اول کهفه کیده لیم که آنده اصحابمی کوسز بنم صدقمه
اطمئنان وتیقن ایرکوره سز نعم دیوب اول ایکی مدیر اهل مدینه ایله آنلو بیاق
اصحاب کهفه توجه ایدوب یوله کردیلر یملیخا اونکلرینه دوشوب حتی که کهفنك
قربنه ایردیلر بر وجانبنده اصحاب کهف وقتا که یملیخاننك زیاده اکلندوغین
کوردیلر دقیانوس جانبندن بلنوب اله کردی ظن ایتدیلر اویله اولسه بری برلر ینه
وداع ایدوب نمازه توردیلر کندیلری ننك اخذینه نه زمان کلورلر دیوانتظارده
اولدیلر اول حالتده یملیخا اوزرلرینه چقه کلدی آنلر آنی کوریجك سنکانه حالت
ایردیکه بویله تأخیر ایتدنك دیدیلر اول دخی آنلره ماجرایی حکایت ایدوب
اریوس واصحابی وافسوس اهالیسی آنلری زیارت اوچون کهفنك طشره سنده
منتظرلر ایدوکنی روایت ایتدی اویله اولسه کندیلرده ظاهر اولان حق
تعالی ننك آیت وقدرتلرن بلدیلر بودکلو زمان اویقوده اولدقلرندن صونکره
اویاغلری بعثنك حقیقتنه علامت وقیامتنك قیامنه دلالت ایدوکن تیقن قیلدیلر
بعده یملیخاننك اثرنجه اریوس واصحابی کهفنك قپوسنه ایردیلر اول اصحاب
کهفنك احوالی یازیلو ایکی لوحی صندوقدن چقاروب کوردیلر اوقیوب ماجرالرین

بلمدیلر الله تعالی یه حمد ثنا ایدوب بعثننك حقیقتنه مطمئن اولدیلر آندن اصحاب کهف‌نك قاننه کردیلر وبری برلریله سویلشوب اصحاب کهف دقیانوسله کچن ماجرالرین بالمشافهه آنلره خبرویردیلر بعده اریوس ملکلری بندوسیسه بریدایله نامه کوندردی و اصحاب کهف احوالن آنکابلدردی اول آنی ایشدیچك الله تعالی یه حمدشکر ایدوب زیاده سوندی فی الحال اتباع واعوانیله آنلغوب اصحاب کهفنك قاننه واردی آنلراونوروربندوسیس طورورکن آنلرنك هربرنی اعتناق ایتدی بعده آنلر آنکا استیداع ودعا ایدوب اول آنلرنك اوتکننده قائم ایکن کیرواویقویه واروب قبض اولندیلرملك امرایلدیکه آنلرنك هربری آلتوندن تابوت اچنه‌قونیله ملك کیچه منامنده آنلری کوروب آنکادیدیلرکه بزنه آلتوندن ونه‌کوشدن خلق اولنمشزبلکه ترابدن خلق اولنوب ینه ترابه عودة ایدیسروزبزی کهفده تراب اوزره بولدغنك حالتده ترك ایلکل تاکه الله‌تعالی بزی آندن بعث‌ایده وآنلرنك قاننده ناس طشره چقدقلری حین دن الله‌تعالی آنلره حجاب ایتدی من‌بعدهیچ کسه‌ننك آنلراوزره دخوله قدرتی اولمدی بعده ملك اول کهفنك قپوسنده برمسجد یابدروب اول عبادةکاه‌وناسه زیارتکاه اولدی

تبیان

اویقودن اویغاندقده یملیخانك کلدکی شهر بعضیلر قولنچه‌لوچین وبعضیلر قولنچه استانه دیوب اکثراوقوال بونکادورو الله اعلم بما خفی واعلن

بونلرمغاره ده سال شمسی ایله اوچ یوزیل سال قمری ایله اوچ یوزتوقزیل اویودیلرسال شمسی وسال قمری تفاوتی یلده اون برکوندرسال شمسی اوچ یوز آلمش بش کون وسال قمری اوچ یوز ایلیك دورت کوندربس اوچ یوزسال شمسی اوچ یوزتوقزسال قمری ایکی آی اون توقزکون اولورسنهء شمسیه‌ده ربع یوم وسنهء قمریه‌ده ثلث یوم واردورتفصیلنی آرزو قیلن تفاسیرلره‌نظرایلیه ولبثوا فی کهفهم ثلثمائة سنین وازدادوا تسعا آیة کریمه سیننك تسعا کلمهءسی تحتنده اوچ توقزداخل دورکه کلام قدیمنك کمال بلاغتندن صایمشلربری یلده توقزوبری کونده توقزوبری آیده توقزیعنی برآی اوتوزوبرآی یکرمی توقزکون اولور

الترصیع

حضرت جناب رسول اکرم ونبی محترم صلی الله تعالی علیه وعلی آله واصحابه وسلم حضرتلری‌ننك معجزات حسیه وعقلیه‌لری‌ننك اقسام وانواعنی تعداد ممتنع ومحال اولاب علم اللهه احاله اولنمشدور فقط مدة نبوةلرنده ظهور ایدن معجزات باهرهٔ حسیهٔ ظاهرهلری بعض‌لر قولنچه‌اوچ منك عدداولوب اوشبو معجزاتلرندین اعظم واقواسی قرآن عظیم وفرقان کریم ده تخمینا آلتمش

منك

منك معجزات عقليه واردور دیمشلر مثلا بوعدد معجزه دن بری قرآندن استنباط
واستخراج قیلنان علم دور که اوچ یوز آلتمش درلوفن وهر قسم فنده نچه یوز یوز
مجلد کتاب ورساله لر تصنیف وتألیف قیلنمشدور بس علم اویله بر معجزه دور که
نوع بنی آدمنك قوامی اصول دین ودنیاننك دوامی جمله سی علم ایله مداره
کیلب اول ملك لایفنی یه مالك واول عروهٔ وثقی یه ماسك اولن مرد مرقوم
قویم المسالك حد ذاتنده بر عبد حبشی ویابر فقیر لاشی ایسه ده علم سببیله مراتب
ذروایه نائل ومناصب علیایه واصل اولغی مجزوم وغیر مشکوکدور علماء اهل
کتاب بعضلری قرآننك لفظنده یامعناسنده برخلل بولوب آننکله اسلام
علماسنی الزام ایلیوب اسلامه کلنلری کیر و دوندررم زعمیله نچه یللر قوتنی
بذل واجتهادنی صرف ایدوب تابدغی مباحثه سی علماء اهل اسلام عندنده الهام
اله ومعجزات رسول الله ایله لاشی اولوب برجوابه قادر اولمدغندن نچه لری
ایمانه کلمشلر جمله دن بری جناب علی کرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرتلرندن
بر یهودی یاکه بر نصرانی کیلب سزنك کتابنکزده ثلثمائة سنین وازدادوا تسعا
قراءت ایدرسز بزم کتابلرمزده ثلثمائة سنین دور ادعانکز قرآننك اخباری کتب
سابقه یه موافق دیرسز بو ایسه مخالف دور دیدکده علی حضرتلری جواب
ویروب سزنك کتابنکزده ثلثمائة سنین سنهٔ شمسیه حسابنچه دور که قمریه
حسابنچه اوچ یوز توقز یل اولور دیدی حضرت علی رضی الله عنه نك بالبداهة
جواب ویردکنه تعجب ایدوب اکر محمد صلی الله تعالی علیه وسلم حق پیغمبر
اولمسیدی بویله عالم آننك دیننه کروب آنکا یارمزدی دیوب ایمان کتورمشدور
ایمانه کلدکده دیمشکه مونچه یلدور کلام الله دن خلل دیوتابدیغم اوشبو توقز
ایدی اهل کتابدن نچه ممتاز علمالر یله مباحثه ومناقشه ایلیوب لاشك بوننك
ایله قرآننك سبیلنی سد ایدرم دیوب کلمشدیم تحقیق بلدمکه بو قرآن توراتی
موسی علیه السلامه ایندرن ذاتنك کلامیدور که حبیبنه انزال ایلمشدور دیدی
خصوصا فی الجمله معنادن حظی وار آدم سورهٔ کهفی اصحاب کهفه زیارته واروب
غارنك اقصی سی که قبله یه دوغریدور خنقاسنده اوقیانه برفرح وسرور وسلو
حاصل اولوب حاللری خاطره کلدکده رقت قلب ودموع عینی جلب ایلمك
آنلرنك کرامات وخصایصلرندن حساب اولنور اکرچه تقشعر جلود جذب
رقة اعجاز قرآندن ایدوکی لاشك امااول جاینك فیضی ینه باشقه دور بلاریب
حضرت خداوند کریم اصحاب کهفنك حالنی هیچ پیغمبرلره حضرت رسول
اکرمدن آرتوق تفصیل خبر قیلمایوب تفصیلی وتدبیری قرآنده اولانی دور
آندن زیاده یه فلاتمار فیهم الامراء ظاهرا ولاتستفت فیهم منهم احدا نظم مجیدی

ایله تفتیش وتعمیق دن منع ونهی ایلمشدور بو قاروده بر کلام سبقت ایتدیکه
اصحاب کهف سیکز کسه لر ایدی بو قوله بناءً کلب تسمیه اولنان اچلر ندین
بر یدر که مغاره قپوسنده اوتوروب آنلاری کوزادردی ناسدن قپوده بکلیئلره
حیوان تسمیه اولندی دیوب حیوة الحیوانده بویله توجیه قیلمشدور
اصحاب کهفنک غاره کردکلری ننک سببنده اختلافات کثیره اولوب اقوال لر بعضی
بعضنه موافق وبعضی لری بری برینه غیر مطابق اولوب جمله سنی یازمق امکانی
عسیر اولدغندن ترجمهٔ تبیاندن بر ایکی قصه وترجمهٔ حیوة الحیوندن بر ایکی
حکایه یازمغله اکتفا اولندی اطولنی طلب ایدن تفاسیر وتواریخ لره مراجعت ایلیه
ایمدی بو واقعه یه باعث ومبدأ اولان جبار وظلوم دقیانوس کم ایدوکنی یازمق
لازم کلوب آننک حالنی بیانه شروع وکارنی عیانه مباشرة ایدالیم تاکه آدملر
بلسونلر که الله تبارك وتعالی ذوالجلال والاکرام حضرت لری بعض انسانه دولت
دنیوی ویرسه ولو بسط الله الرزق لعباده لبغوا فی الأرض نظم قدیمی مقتضاسنچه
اوّلکی حالنی اونودوب فساد وطغیانله هلاك ایدیله مؤبد وخسران سرمد یله مذمت
اولوب مخلد فی النار بو یله بلایه دوچار اولور دقیانوسنک حالنی ذکرده عاقل لره تنبیه
اصحاب کهفنک حالنی فکرده اخلاصله عمله ترغیب وارد ور زیرا بونلر الله تعالی ننک
وحدانیتینه اعتقادلری حسبنچه دللری صاف اخلاصلری خالص اولدغندن بو مرتبه یه
ایرشوب تابو حین غه چه جمله ملت آنلری مدح ثنا ایله یاد ایلمکده دورلار بو درجه یی
اعمال شاقه وریاضت تامه ایله تابمشلر دکل مکر دین لرینی حفظ اوچون بر ایکی
فرسخ یرهٔ هجرت قیلدغندن مرضات الهیه مظهر اولوب من فر لدینه من ارض
الی ارض وان کان شبرا من الارض استوجب الجنة کلام نبوی ننک مصدقی اولمشلر
خصوصا زمان فترتده آز عمل زمان رخاده کوب عمله برابر اولور من تمسك
بسنتی عند فساد امتی فله اجر مائة شهید حدیث شریفی بونکا شاهددور اما
ظالم وجبار دقیانوس غدار حیاتنده مغرور ومتکبر اولوب نچه فسادلری قیلمش
عاقبت جیفهٔ خبیثه سی کورده می قالدی یر ده می قالدی ایت می یدی قوش می
یدی معلوم دکل بو مذلت دن ماعدا ابدی لعنت که کرفتار اولدی عاقله بو
ایکی حالدن نتیجه خدا دیمکدن افضل هیچ شی یوق ایدکنی فهم لمکدور
(دهسیوس) (تقیانوس) مشهور اسمی (دقیانوس دور) اصلی بابلدن یاکه
یوناندن بنی اسرائل دن ایمش اوّل حالنده تفریطله فقیر من لاشیء له اولوب
هر کمکه یالانسه پشانه سینه بتلمش کبی جوپانلیق خدمتی آنکا خاص اولوب قوی
کونمك عادة اولمش خوشروی فصیح کوی حلیم یکت ایردی یاشی قرق غه یتکونچه
عمری قویچی لقده اوتوب بر کون عبادتنده خداغه مناجات قیلب ای بارخدایا

یاشم

یاشم قرقغه یتدی دخی مونچه عمرم بارمی یوقمی دائم بنده خدمتنده من منکا دولت ویرسنك دنیانںك حضورنی کورسام دیدی فراغ بال وجمع خاطر له عبادت قیلسام دیمدی یاتوب اویودی توشنده کوردی بر قائل آنکا دیر دولت دنیوی مراد ایدرسنك سنکا ویرلور راحت آخرت صورار ایسنك اوشبو حالنك سنکا کفایت ایدر قنغسنی اختیار قیلورسن اوزنك بلورسن دیدکده اویغانوب خیلی فکر واندیشه‌دن سونکره کونکلی دنیایه میل ایدوب دیدیکه اکرمنم آخرتم مقابلنده دنیا ویرور ایسنك پادشاه‌لیق مرتبه‌سنه ایر کوردیدی ینه یاتوب اویودی قائل ینه کلدی کوروندی ایدی ای آدم سنی مخیر قیلدقده آخرتنی صوراسنك ایدی سنکا هم دنیا وهم آخرة ویرلوردی غافل اولدنك آلدانںك واردنیالقدن هر مدعانك بولسه ویرلدی دیدی کیتدی بو بیچاره اویغانںی آخرة اوچون اصلاغم یمادی ایمدی بودنیالق منکا قایدین میسر اولور وقاچان اله کرور دیوب بو اندیشه‌یه دوشدی بعده تانك آتدی عادتنچه وقتںك قویلرینی مرعایه آلوب کیتدی قویلرینی باقوب قراب توردقك کوردی بر قوی چقورغه توشمش اضطرابله تبر انوب چقالمای یاتوبدور واردی قوینی چقاردی بونه نیشو کدور دیوب قرادی برتاش کوردی قولینه آلدی خط بتلمش دقت قیلب هیچ اوقوب بلمادی تاشی آلوب شهره کلدی هرکه کورستدی خطنی استخراج قیلمدیلر بعده یاقن شهرده بر مشهور عالم بارایدی تاشی آلب آنکواردی اول هم استخراج قیلب بلمدی مکر دیدیکه مصرده برموسی شیخ واردور هر ولایتك بر عجایب نسنه نابولسه آنکا کوسترورلر اصلنی اول بلور آنکا آلب وارسانك بوتاشنك خطنی دخی اول چقارور دیدی دقیانوس بوسوز ایله مصره کیتدی واروب یتدی مزبور موسی پیرنی ازلب تابدی یولقوب تاشنی قولینه ویردی شیخ آلدی خطنی اوقوب دقیانوسنك یوزینه باقوب تانکلانوب تکلانوب بر آز تفکرده قالدی دقیانوس آننك تکلانوب قرادغی حکمتندن صوردی شیخ دیدیکه بوتاشك بتلمش شوننك چقدغی یردن قرق خطوه‌یرده مدفون کنزوار بوکنزکه کم آخرتنی ترك قیلب دنیاطلب قیلسه آننك الینه کرور دنیاده هرنه مرادنه ایرور عاقبتنی الله بلوردیمش سن ایسنك بر کورکلم فصیح نظیف آدم ایکانسن بو خزینه الکاکروب دنیامرادنه نائل اولدغنك بعدنك آخرتنك نه اوله‌چغی فکرینه دوشدیم دیدی چونکه اودفینه اچںك برصنم وار آنکاسجده قیلماغونچه اودفینه اله کرمز طلسمله قویولمش موکل لری هلاك قیلور ایمش دیدی دقیانوس ایدی آخرت دنیا ایله تابلورمن بی تمیز وبی عقل دکلم دولتنه مغرور اولوب آخرتمی یتورم بلکه شکرانه‌سنی بجاکیلتوروب خداغه عبادة

قیلورم وصادر بولغان خطا اشلرم که توبه وندامت قیلورم خدا غفور رحیم دور
دیدی شیخ تکرار دیدیکه خطننك مألی بومال ترك آخرة قیلب دنیا طلب
قیلغان بندەیه میسر اولور ایمش بن سنی آزکون دنیاننك حضوری اوچون
آخرتنك منکور احتندن آیرولماغی روا کورمەیورم آزکون راحتنك ابدی عذابغه
کرفتار قیلغودك فهم لنوب کیل بو اشدن فراغت ایله کندنکنی هرك ایلمه
دیەرك کوب نصیحتلر قیلدی دقیانوسه نفس آرزوسی غالب اولب شیخنك
سوزنی اصغا ایلمیوب کنزی آلماغه راغب اولب کیتدی وبر قیلدە مزبور شیخ
دخی نبض طمعی حرکته کیلب دقیانوسله معا واروب کنزی آلدقدین صونکره
دقیانوس آنی اولدرمش دیمش الحاصل دقیانوس مذبور جایغه کیلب شیخنك
دید کی کبی قرق خطوه یری کاولب بی حد آلتون کمش وجواهر بولوب آننك
اچندە آلتوندین بر صنم کوروب سجده قیلب موءکل لرینی کندنه رام ایلمش
صنمننك کوزلرینه قویولمش تاشلری حجله اول خزینەیه برابر ایمش بارچەسنی
آلب مستغنی اولغله صنمی صاقلب قوزغامیوب بوزمیوب بحاله قویمش بو
اراده شیطان علیه اللعنه بونکا یولقوب عقله یاقشلی نصیحتلر قیلب معهود
صنمی اعزازله امر قیلمش سنکا بو دولتنی ویرن اولدور دیمش القصه اول مالدین
دقیانوس کندینه لازمنچه آلوب باقیسنی آنده قویوب دقت حاجانده کرکی
کبی آلب نور وردی نچه یللر اول شهرده استقامت قیلب تجارلر اچنده مشهور
ومعروف اولمش بعده بو خزینەیی تمام آلوب توکاتوب صنمی دخی بیله
آلوب تجارة ایله فارس مملکتنه کلمش آنده ربح ونفع کوب اولغله نچه یللر
توروب قالمش وفارس ملکیننك اعوان وانصارلریله موانست حاصل قیلب
بونلر دقیانوسی شاهه بلدروب غناسندن قطع نظر عقل فراستده دولته وزیر
وملوکنه مشیر اولماغه صالح وقابلدور دیوب مبالغه مدحله آنکلاتمشلر پادشاه
دقیانوسی کورمکه طالب اولب دعوة قیلدقده دقیانوس افراطله حشم وتجملله
واروب کوروشوب پادشاه بونکا زیاده محبت قیلمش اواثناده روم پادشاهی ایله
بونلر نك اراسنه برودة وصغو قلق دوشوب جنك ومحاربه مقرر اولدقده دقیانوسنك
اصلی رومی اولغین ملك فارس بواشنك تدبیرنی آنکا تفویض ایله نچەلك عسکره
سردار قیلب آنی رومه کوندرمش فارس عسکری کلدکنی ایشدوب روم پادشاهی
دخی بی حد عسکرله قارشو چقب میدان محاربەده روم عسکری صنوب قاچوب
پادشاهی اسیر دوشوب قتل اولنوب دقیانوس آننك پای تختنی آلوب رومه پادشاه
اولوب اولتورور بعده فارس شاهنه نامه کوندروب دیمش که دشمانکزدین بویله
انتقام آلوب پای تختنی اله کتوردم ایمدی مصلحت اولدور که من موندە توررم

شهر

شهرنکزداکی مال‌ملکم‌نی‌واسباب اشیامنی‌وجمله‌دن زیاده‌مخصوص حجرملک‌منم‌بر
یوطم‌وار آنی‌اعزاز واکراملمه‌منکا یبارمکنکزنی تمنی ایدرم‌منم دولتم‌وبومرتبه‌یه
رفعتم‌کلسی‌اول‌بوتنک اعانتیله‌دور دیوب ضمنندا نچه‌نکانلر دخی درج ایلمش
نامه‌شاه‌فارسه وصول اولدقده غضبناک اولوب منم‌بختمی اوزینه واعانتمی‌یوطینه
نسبت‌ویروب بودرجه‌لره یتکوزدیکم خیرمی فی‌الحال اونوتمش‌جایزکه برکون
بنکادخی‌قصدقیله‌قوه‌تابمزدن بورون آننک‌کارنی قیلمق‌کرک دیوب درحال‌عسکر
جمع‌قیلب‌دقیانوسنک قصدینه‌اطلانمش بوطرفدادقیانوس دخی‌شاهنک‌کلدکی
خبرنی ایشتب‌عسکر یله مقابل‌چقمش‌شاهنک‌زعمی بوایدیکه‌دقیانوسنک‌عسکری
ایسه اوزعسکرمدور‌واردقمده بارچه‌سی بنکا کلور رومنک عسکری ایسه آنکا
واردغی یاقنده اولغله آنلره آنچه قدری معلوم یاضربی اوتکان یوقدر آنلرنک
میلی دخی بنکا اولور دیوب آطلانمش ایدی وحالانکه‌الانسان عبید الاحسان
حسبنچه دقیانوسنک عطیه‌سی‌وسخاوتی بوروندین‌بونلره‌اوتمکله ایکی‌طرفنک
اکابرلری هر ایکسی دقیانوسنک خدمتنه بلک‌دل‌اوله‌رق عسکر مقابل‌اولوب
مقاتله‌یه توتوندقده شاهنک عسکری صنوب‌کندی اسیر دوشوب دقیانوس‌آنی
اولدروب‌روم‌فارسه پادشاه‌اولوب جمیع‌عسکرله‌شاهنک‌پای‌تختنه‌کلوب‌معهودصنمی
آلوب اوّلکی عادتنچه آنکاتابوب‌وجمله خلقی دخی آنکاتابماغه‌امرایلیوب‌محکومنده
اولان‌ناس‌کلسی‌بوته سجده‌قیلمش‌لربعده ماوراءالنهره وترکستان‌غربه‌وآندن
ترکستان شرقه‌اوتوب بوتنی بیله آلوب یوروب هرکلدکی شهرنک خلقنی
مزبوربوطه‌تابماغه‌اکراه‌ایلیوب‌تابماپانی آتشه آتاردی یاکه‌صلب ایدیب‌سورلره
ویوللره آصاردی بریله اوله‌رق شهردین شهره کیزوب ولایت طرفانه کیلب
ضبط وتسخیر قیلب اطرافلره آدملر وجاسوسلر یباریب قایویرده شهر وخلق
واردور کوره‌سز وبلب بنکاخبرویره‌سز دیوب آدملری اطرافی تولاشوب‌بش
کون‌اون‌کون‌لیک یرلرده آدم‌وشهردین آثربولمیوب یانیب کلمشلر دیرلرکه
اول وقتده‌طرفاننک‌شرقی وشمال‌طرفنده‌برآیلق وبلکه‌زیاده مسافه‌ده‌بلادوسواددن
هیچ شی یوق ایمش بس‌آدملری یانیب کلدکده یاقن یرده خلق یوقلغنی
خبرآلوب‌ممالک‌چینه وارمغه خوف قیلب یاکه آنی یراق بلوب علی‌کلاحالین
اول‌یردین اصل‌مملکتنه قایتماق کونکلنه کروب‌بوکلدکی یریعنی‌ولایت‌طرفان
منتهای‌سرحدی اولغله آستانه‌ده‌که‌بومضافاتنک‌یری‌ننک‌افضلی واقارصوی‌ننک
اکثری‌وهواجهتندن اکملی‌وپای‌تخت اولغه‌اصلح‌واعدلی‌دور آنده‌محکم‌قورغان
ومستحکم‌بنالر صالوب‌اوچ‌بل یاز باده آنده‌توروب جمله‌خلقی‌مزبوربوته‌تابماغه
اجبارایلیوب خلق آنکاسجده قیلورو‌قتده‌کندی یوطیله‌بیله اوتوردغندن آدملر

پوطینه‌می یاکندینه‌می سجده قیلمق اراسنده اختلاف قیلنمشلر بعضیلر پوته
سجده‌یه امر ایلدی بعضیلری کندیه سجده‌قیلماغه جبر ایلدی دیوب بنابرین
الوهیت دعوا قیلدی دیمشلر العیاذبالله ایکی حالتنك هرقانغسی ایسه‌برندن
بری اشد وبرندن بری اضل‌دور اوشبو اثناده اصحاب‌کهف واقعه‌سی وقوعه
کیلوب غاره کرمشلردور که قصه‌سی بوننك قبیلنده یازلدی غارنك آغزنی
برکتدکدنصنکز بریل‌دخی اول‌شهرده دوروب بعده‌پای تختنه کیدوب یولده
هلاك اولمشدور جمیع عمری آلتمش آلتی‌یل اولوب اون آلتی‌یل پادشاهلق قیلمشدور
حاکی‌ننك بوخبری حالاقولاطشیخننك قولنداغی تذکیره نینك بعض مضمون
اولیسنه قریب دورمرآتده دقیانوسنك سلطنتی آلتی‌یل اولوب تختگاهی شهر
طرسوس ایدی دیمش صونکره اولادی قالوب پادشاه اولدغی تواریخ‌لرده کورنمیور
یازدغمز اوزره‌دقیانوسنك سرحدصالدغی قورغان‌حالااستانه‌ده نهایتی‌عریض
وغلیظ اولدغندن تابوحین‌غه‌چه بعض یرلری یقلمای توروبدور ودخی شهرنك
اورتاسنده بربلند مناره وار آنکا تیزن وطرادیرلر دقیانوسنك دیوان‌خانه‌سی دور
اوچ اشیانه‌سی حاضر موجود آندن یوقاروسی بولسه فنابولمش فنادن باقیسی
تخمینا اوتوزگزشرعی بالکه زیاده اولور هراشیانه‌سنده کورنوب توردغی خانه‌سی
ایکی‌جانبده‌اون ایکی‌خانه‌دن تاغ‌چقوری تقلیدنده‌اویوب یاسامش اچی‌طولا
تصاویرونماثیل‌دور قبله سمتی‌قولاب یقلمش توباسنه بوطرفدن‌چقارلر استانه
خلقی کته کیچی‌کی‌کلسی اول بهار نوروزده آننك اوستنه چقب تماشا قیلورلار
سیرگاه‌دور آنکا چقدقده استانه قلعه‌سی کفده یعنی اوچده کبی کورنور اول
حوالیده اولان شهرلر کلسی کورنور دیمکه ممکن بوتیزن‌ننك تعمیرنی تعجب
یاصامش اوّل توفراقنی تاغ قیلب اویوب محکم‌تیوب بعده‌اچنی اویوب تاغده‌کی
غار شکلنده‌اوی قیلمش اوزینه‌کوره اوخشاتوب مناسب یاصامش‌دور
ودخی تویوق صوی‌که اصحاب کهف یلغه سیدور بوصوننك بوینده ایکی
طرف تاغنده مقداری بریاریم فرسنخ برکاچه تاغلری اویوب‌اوی قیلب بر
ایشکدین کردکده اچنده نچه‌حجره‌لری مشتمل‌بویله خانه‌دن اوچ‌یوز مقداری
خانه تعداد قیلدیم اچی‌ایشکدین تااقصاسنه‌چه صورت حاضر یاصالمش کبی
مصیقل صولبنده اولانی اکثری خراب‌اولب تاغده بلندلیکده اولانی بحاله
نوروبدور آنکا چقمق زیاده عسیردور رفیقمز حاجی اسماعیل افندی‌ایله بر
یول تابیب چقمق وسیر قیلمق آرزوقیلب توباندین قرادقمزده آسان‌غنه بر
یول کورلوب آطارمزی رفیق‌ثالثمز فیض رحمانه ویروب پیاده کیتدکزده
واروب یولمز برتاشه‌اوغرایوب آنکا چقامن دیب آصلوب‌قالوب آندن اوتمك امکانی

تیزن سرای سلطان دیمکدور فارسیده ارك رو سجده دوارپس دیرلر طرا هر بر اوزون واطول نسنه‌اره اسم دور مناره کبی

بولمدقده

بولمدقده یانیب توشمك ینه‌مشکل اولب آزار آزر آندین توشوب یول دیدکمز
سیل آقمش صای ایکن بعده سبیل ثانی‌دن اوستنه چقدق اچی صورت ایله
مملو بوطخانه اولدغی علامتلری دخی موجوددور قانغی جنس برله بولسه بولسون
برخط بولورمی دیوب کوب تفحص قیلدیم ازلادیم تمثالدن غیری هیچ نرسه
کورنمادی مکر بر حجره‌ده بسم الله الرحمن الرحیم یازلمش برخط استغراب
قیلدیم ایسه‌ده صکره یازلمق اولدغی خاطره کلدی زیرا جوانب اربعه‌سی
تمثال ایله طولوایکن بسم الله‌ننك آنلرنه مناسبتی ونه موانستی وارصونکره مسلمانلر
یازمق احتمالی اقربدور اماغیرانی من کوراننك کهنه وعتیق ایدکی ملاحظه ایدنه
علامتلرندن معلومدور اویله معلومدورکه بعض مواضعلرنده چقب تورمش
کرپچلری یاقن زمان ننك آدملری کوتارمکده عاجزلیك قیلادورغان چونلك وکته
کرپچلردور ثانی غاربلندلیك‌ده تاغ باشنده قالوبدر صوننك توبانده یراقده
اولدغی ازماننك اوزاق ایامنك آلسلغی ایله صویری ایزوب توفراق
وتاشلری آقزوب وادیسی اسفله کیتدیکی دور انسان هراشده قولای وآسانلغی
خواهش ایلمك طبعی ایکن بی فائده مشقتی ذمه‌سنه الزامله صوغه یراق بناقیلمش
اولمزدی صوننك براقلغی ازمان ننك اوزقلغنه دلالت ایدربر حالدور ثالث
تاغلری اویوب اوی قیلمق غارلری مسکن توتمق وتنحتون من الجبال بیوتا آیه
کریمه سندن متبادر صالح علیه السلام قومی ثمودخباثث نمودننك عادتلرندن
ایکن آنلرننك مقرلری مدینهٔ منوره ایله دمشق شام اراسنده ایدکی
تفاسیر وتواریخلرده مسطوراولب بوغارلرننك غائری اکرچه قوم عادوثموددن
دکل ایسه‌لرده عاد وثمودننك عادةلرینه اتباعی اول عصرننك وآنکا یاقن عصرننك
خلقی اولمقلرینی افاده وافراج ایدر زیرا بنی آدم اعصار اعتباریله تعصب وتقلدلری
مقرردور اماعوام الناس بیننده بویله شهرة اولمشدورکه اصحاب کهف دقیانوسدین
قاچوب چاره کردکارنده غارنك دهشتندن آنلری کروب توتمققه عاجز اولدقلرنده
چقمسنه منتظر اولوب چقسه آنلری توتسونلر اوچون کوزاتچی عسکر قویمش
تاغدا اکی کوب غارلر اول کوزاتچی عسکرننك یاتدغی جایلردور دیرلر بر قرن
یعنی اوتوز یل یازیاده آنده کوزادوب یاتمشلر دیو سویلدکی اغالیطلری
ارباب علم واصحاب ادراك نزدنده بالکلیه متروك ومنسوخ اوله‌رق مطلق اهل
فهمه دخی معقول اولمدغی آشکاردور زیرا دقیانوسننك سلطنتی اون دورت یل یا
اون آلتی یل دیوب اخبار ثقات ایله صاحب مرآة دقیانوسننك سلطنتی آنچق
آلتی یل دور دیمش ثانی برنسنه‌یی کوزادوب بوکونی چقارمی اوکونی چقارمی
دیوب منتظر اولدقده تاغلری اویوب اوی قیلب آنکا زیب زینت ویروب
بوقدر حشمله اولمزدی ثالث کوزاتچی آدم جوانب اربعه ننك اوچ طرفنی
بوش تاشلب فقط برطرفنی برفرسخ ایکی فرسخ یره‌دك غارلره کروب یاتوب

اویوقلب کوزانمزدی هرنه‌اش قیلسه غار معهودنك آلدنده وآننك آغزنده
اشلردی برطرفنی کوزاتسه‌لر ایکنجی طرفدین کیجه‌سی چقب کتملك احتمالنی
ملاحظه قیلورلاردی مزبور غارلرنك بناسیننك دقتنه قرادقده صاحب‌خانه اول
جایدین کتملك ملاحظه‌سیله دکل‌بلکه اولادنك اولادلرینه وبلکه آثارلرینه نظرا
اوطائفهٔ سفیه مذهب تناسخه‌دن منکر فناء عالم ومعتقد بقاءِ نسل‌بنی آدم اولوب
ابدالاباد فروعلری آنك قالمق فکریله قیلمشدر نیچه ونیچه یوزیللر آنك وطن
توتوب‌تورمشدور اختیارلریله دکل ایرادهٔ حق آنلری مکان سوایه سورمشدور
وبوننك نظیری‌غار استانه صوی‌یوقاروسنده دخی وار وبوندین غیری‌تاغلرده
وارلغنی ودیوارلرنك‌صورت‌وتمثال‌اولدیغنی آدملر نقل‌ایدرلر آنلریده‌اصحاب
کهفی‌کوزاتمش دیملك اولورمی قابوزمانده اولدیسه‌ده اوزمان اهلی تاغلرده
مسکن ومکان توتمق عادةلری‌اولب شهرلری ووطنلری اول‌اولمشدور

الله علیم یعلم بعلم قدیم

بوبیوت وغارلر ابتدا اسلامده سرداره حکایه قیلدیغی مخبرنك قولنی زیادسیله
تصدیق وتصویب‌ایدرکه اول‌خبر اصحاب‌کهف قصه‌سیننك صدر کلامی‌اولوب
سویلنمش ایدی مرآت‌الکائناتده تاریخ میرخواندن نقلا بونلر یعنی اصحاب
کهف ولایت یونانده حالاطرسوس دیدکلری‌افسوس‌شهرندن‌ایدیلر دیدکی
آدملر ظن قیلدیغی رومده اولان طرسوس‌اولدیغنی کوستریور چونکه یونان
ولایتی نه یرده‌اولدیغی جمله‌یه معلوم وجغرافیه‌لرده مرسومدور دقیانوس شق
مأنوس دیارروم‌دن یا بابلدن دیدکی‌تر دیدی پای‌تختی طرسوس ایدوکنده
دخی اشتباه براغور زیرا تر دیدایله تخصیص بیننده منافات ظاهردور ودخی
هراوغرادغی شهرخلقنی عبادةاصنامه جبروتخویف وابا ایدنلری قتل وتعذیب
ایدوب افسوس شهرینه کلدکده دیو یازدقلری وترجمهٔ تبیانده دقیانوس
افسوس‌شهرینه نزول‌ایتدیکه اصحاب‌کهف آنده‌اولدیلر دیدکی وعین‌الحیواتك
حتی‌اصحاب‌کهف اولدقلری شهره کلدی‌دیدکلری‌اقواللر بارچه‌سی‌دقیانوس
ابتدا ظهور ایدن شهردین چقب غیری شهره کلدکنی‌خصوصاحتی ایله‌تعبیری
مسافهٔ بعیده‌یه کلوب وکلدکی یری‌ننك انتهاسنده بویله حادثه‌اولدیغنی اقتضا
ایدر ودخی آلتون‌وبلازك‌ایله زیب‌زینتلی وساچلری‌اورکولوك‌ایدی‌دیدکی
بوقومنك عادة قدیمه لرینه موافق کلور زیرا ساچلری اورملك وبلازك ایله
ایرلری کندیلره زینت ویرملك بوقبائله خاص‌ایکن غایة مالیسکی‌عادةلری
اسلام یوق قیلوب کفارده هنوز باقی‌قالمش‌اولور حالاختایلرده ساچ‌اورملك
وبلازك صالمق واردور بس بویله اولسه زمانمزده بعضیلرنك اصحاب کهفی
رومده‌اولان طرسوسه تخصیصلری ودقیانوسنك‌پای تختی دخی اولدور دیوب
افواه غلط اصوات بلندایله ایتدکی دعوالری بی‌روح قالوب نزاعلر کلسی ظن
وحدسله بلکه زعم‌وعمشله کتابلره‌امعان نظریله باقمقدن عاری وتساهل‌ایدوب
معناسنی‌تابماقدن خالی اولدقلرندن ناشی‌دوروالا کتابلرنك اختلاف واتفاقی

جمیعسی

جمیعسی بر یول و بر طریق ایله اولوب آنلری تصادفدن صوکره بو طرفه توجه لرنده اصلا شبهه قالمیور والله علیم یعلم ای قول سلیم وایه سقیم

بوعزیزلره زیارت اکرچه فرض و واجبدن دکل ایسه ده عندالله مقبول اولان ذوات کراملره محبت ایدوب وارمقله و آنلره زیارت قیلماقله انشاءالله ثوابدن محروم اولمز وارانلر اجر و ثوابه داخل اولدیغی کبی اوسلو که آدملری سوق ایدنلر دخی الدال علی الخیر کفاعله مفهومی ایله زایرلرنك ثوابی ایله برابر ثوابه نائل بلکه بر وجهدن ضعفیله قائل اولمق ممکن دور زیرا زیارته سبب اولدیغندن ماعدا ترغیب و تشویقله آنلرنك اوصاف محموده لرینی تذکار ایلمك ثوابی علی حده برکار اولمق در کاردور اما آداب زیارت اصحاب کهفه واردقده ابتدا اجای مقدرده آطدن نزول ایدوب پیاده واروب طهارت آلوب کندویی پاك قیلمق لازم دور زیرا زیارتکاه محل مناجات وعبادتکاه مسجد دور مسجده ناپاك کرمك مکر وهدور کهف اوزی بلند ایلك اولوب ابتدا اوبانگی قفل لنمش حجره ننك قطب شمالی سمتنده اولان دورت ایشکلی کنبد رفیع خاصة استراحت زایرلر اوچون بر منك ایکی یوز یکرمی برتاریخنده فریدون وانلك تعمیر قیلمش پش طاقنده اوشبو خط بتامش بسم سبحانه العالمین فریدون بیك لیك ابن امین خواجه وانلك بیك لیك رحمة الله علیه حضرت اصحاب الکهف طاب مرقدهم ننك رضالبع لرینی استان روضه رضوان آثار تجری من تحتها الانهار لبریز ومضمونیدین سرشار نهر کنبید اخانقاه باضع و بقیع و مسجد جامع و وسیع بنا قیلب وینه اول امیر روشن ضمیر اعتقادی عروجی دین قربت بلند وقبولیت ارجمندنی کوزلاب غار فلك اقتدار و مزار ملك استقرار در کاهیدا عین شوق دیں تیره بولغان زایرلر کوزلارینی قطمیر هدایت تخمیر پایکاهی تفراغی توتیالری برله منور قیلشداقی آرمکاه لاری اوچون کنبد رفیع و کوبروك بدیع تعمیر ایلادی فی تاریخه * زهی خجسته امیر یکه ساخت این تعمیر * رسید زایر دفیاض فیض بی تقصیر * کسی تنظر تاریخ این مقام کند * ز وجه غار بر آید چوافتاب منیر * تاریخی مصراع اخیرنك اوّلی ایدی کلمه ده دور بو کنبد قاشنداغی ایشکده قفلنی شیخلر آچوب آندن یوقارویه چقاجق ایشکده اقفلنی آچوب رشتکه اچی ایله یوقارویه وارلور غارنك بابنده اولان کنبد فاخره دخی قفللنمش آچدقدن صوکره غارنك ایشکنه دوغری دوروب سلام ویرلور کنبدنك اچی بالانشین بساطلار برله مفخر بش طاقلری آیات واحادیث ایله منور دیوارلری خط خطوط ایله مرصع غارنك آغزی ابرشیم پرده ایله اطرافنده ام حسبت آیه کریمه سی خوش خط ایله ملمع ناقصه ننك تمامی اون سیکز آیته قدر یازلمش پرده یی کوتاریب قویدقدن صکره قرآن اوقولوب ثوابی ارواح طیبه لرینه هبه قیلنور بعده شیخ غارنك آغزنده کی رشتکه یی تعظیما باشی برله آچوب قطمیری زیارت قیلورلار پرده سنی یوزلرینه سورتمك عادةلری دور دخی زوارلر هر نی نرسه دن بواسه حال قدرتنه کوره قطمیره یاپوق یاپارلار قطمیرنك اچکی طرفنده چوپاننك عصاسی دیرلر طولی اوچ زراع شرعی اولور بر ایکری یغاچ کهنه بوغانلغی بر قبضه یه

قریب وار زیارت قیلب بوزه سیلوب بعده ندرندور اریني شیخه ویرور ارکنبدنلك اچنده هر اجناس خطوار جمله‌سی دستکار وخط غریب وقلم عجیب ایله بتلمش اولغله اوقومق امکانی عسیر دراوچ کون استفاده ایدب ایشلك اوستونده آلتون خطنی اوقودم اولیائی تحت قبائی لایعلمهم غیری یازلمش اصل حدیثده لایعرفهم لکن تختده‌ده لایعلمهم اوخشاشراق بتلمش اولدغیدن آنکا موافق یازدم لایعرفهم اوقمق دخی ممکن دورا کرراوی حدیثینك توکلمه‌دااختلافلری اولسه ایکی قوله توافق اوچون بویله مشترك یازلسه یحتمل بعده آندن چقب قدم جای چهار یار دیرلر غاره کرشده اونك قول طرفده بر حجره‌دور زیارت قیلب آندن صول قول جانبده حضرت آفاقنك قدم جای بر کیچك کنبذ آنکا زیارت قیلنور هر برنده قرأن اوقولوب ثوابی اراوحلرینه باغشلانور تقبل الله

یازدغمز ترتیب زیارتکه کتب فقه وغیری‌لرده خصوص روایت اولمادیسه‌ده لکن شیخلرنك بوفعلی یعنی زیارتده آداب وترتیب‌لری مارآه المؤمنون حسنا فهو عندالله حسن جمله‌سنه داخل اولوب آداب دیدکی نسنه اخلاق محموده نك اینك اعلاسی اولدغیچون کرك اولوك که‌و درك ترك که بر فعل ممدوح ایدکی احدنك انکاری دکلدر بس زایرلره لازم اوزلری ترتیبی وآدابی ایله زیارة ایلیه‌لر اولیاء الله لا ریعیش کالصعلوك ویضجع کالملوك آدابده زیاده اهتمام ایلمك کرك ملوکلر کبی آچیم‌لنوب آتوب یبارسه آنلرنك اوستوندن کم صورازبی ادبلك قیلنلره بدلی مرة بعده اخری کورلمشدور

بوقاروده حکایه قیلندغی اوزره غارنك جاهلیت زمانه‌سنده کفارنك معبدخانه‌سی اولمق حرمتنه خلل ویرمز بلکه عاقله بونده عبرت وار که انسان اخلاصیله خدادیسه خداوند کریم اول بنده سینه کافردین دخی خادم وخدمتکار قویوب آننك قدری جویمز واسمنی ذکردن قویمز فاذکرونی اذکرکم قول قدیم بونی ناطق دور بومضافاتلرده وبوجایلرده نیچه فتنه وفترت ونیچه فلاکت وهلاکتلر اولوب کرك اسلام وکرك کفار زمانه سنده بوغارنك عزتنه برکا چیلك کلمیوب هر برلری آنی تکریم وترجیب قیله کلدکاری بونلرنك نهایة علودرجه لرینه دلیل قاطع وبرهان ساطع دور ابتدا کفارنك عبادة خانه‌سی اولب صونکره مساجد اولدغی مواضع لر بالغوز بو اولمیوب متعدد واقع اولمش دور جمله‌دن بری بخارا شریفده مسجد مغاك که قدیمده جهودلرنك معبد خانه‌سی ایکن حالا بر مسجد مبارکدور که هر نماز فجرده حضرت خضر علیه السلام آنده حاضر اولور دیو روایت ایدرلر ثانی استانبولده ایاصوفیه که اوّلده نصارینك کنیسه‌سی ایکن سلطان محمد فاتح ابتدا فتحنده آنی صورتدن تطهیر ایدوب جمعه‌یی آنده اوقومش حضرت خضر علیه السلام بارمغیله بوروب محرابنی قبله‌یه دوغری قیلمش حالا بارمغیننك اورنی اول مسجدده زیارتگاه دور اماکعبهٔ معظمه شرفها الله تعالی الی یوم القیامة زمان جاهلیتده‌نه حالده ایدکی ارباب سیره خفی کلدر آننك قدری عندالله سموات وارض ومافیهماده اولان مساجد ومواضع لرنك بارچه‌سندن اعظم واجل اولغله آنی بونکا ضرب قیله‌مدن

ابا ایلیوب مساوی لرندین بر ایکی مثل کتوردم اهلنه کافی دور (تم)

سواد لوچین

اصحاب کهف قلعه‌سندن لوچین شهری اوتوز یول دور حاکم اسلام اولان وانک‌لر اوّلدین اول شهرده توروب کلمشلر حالا محمود وانک دخی آنلر تورمشدور بوروننغی وانک‌لرنک قالغان کهنه قورغان وعتیق عمارت‌لر بعضی معمور وبعضی معذور آثارلری توروبدر شهرنک درون وبیرونی مجموعی یتمش ایکی مسجد ومحله‌سی اکثری قرق وایلیک خانه اوسطی یکرمی بش اوتوز خانه ونادردور بعض محله‌سی سیکز بیوت وبعضا یوز اوبلوک اوشبو عدددن عبارت بو سواد عظیم وسور ضخیم دور حضرت خواجه سعد وقاص ومحفل تر انداز حضرتین اول شهرده مدفون اولب تربه‌ء مفخره ومقبره‌ء مطهره‌لری اول جایده زیارتگاه اولمش رحمة الله علیهما جوارنده واسع مسجد جامع لری اولوب جوانبی حجره ایله مملو ومحیط بولمش دور خاص شیخ لری وار آنلرنک اسم وانسابلرین یازمقغه واوقاف اری ننک ترتیب لرینی بلمک که فرصتمز بولمیوب مگر بو ایکی ذات اصلی کملر دور دید کمده سعد وقاص صحابه محفل تر انداز تابعین یا تبع تابعین دندور هر ایکسی چین ماچین که ایلچی لیک خدمتی برله کلدکلرنده بری بارو شده وبری قایتوشلرنده بو موضعده جوار رحمته واصیل اولمشلر دیوب جواب بردیلر تکرار صوردم صحابه وتابعین لر بیننده سعد سعید اسملی ذاتلر کوبدور نسبتی کمه واروار دید کمده مشهور سعد وقاص دور دیدیلر دیدمکه مشهور سعد وقاص دید کنکز سعد بن ابی وقاص اولسه عشره‌ء مبشره‌دن و آنلرنک اینک اخیر وفات ایدنلرندندر دید کمده آری اول ذاتدور دیدیلر بونلرنک تذکیره‌سی واوّلدین یازیله کلمش کتابلری وسندلری وارمی دید کمده یوقدر استماعله بویله شهرت اولمشدور دیدیلر حضرت سعد بن ابی وقاص رضی الله تعالی عنه‌نک قصه‌سی وجای مدفنی فن سیر وفن تواریخ کورن ذواتلره هیئت وشکلی ایله معلوم‌دور بو قولنک توجیهی قدمجای اولمق کرک قدمجای اولدغی یرلرده کنبذ قیلمق ومقبره شبیه توفراغی سنام یعنی اورکاچلندرمک وار حضرت آفاقنک بعض قدمجایلر ینه بویله قیلمشلر وحضرت علی وحضرت ویس القرنی رضی الله‌تعالی عنهما یتی یرده قدمجایلری وار جمله‌سنده بویله مقبره قیلمشلر دیو نقل ایدرلر ویاکه سعد نامده ایکنچی بر ذات عالی صفات اولوب عوام تغلیط وتقلیبله مشهور سعده محمول قیلسه‌لر بو ظن دخی یراق دکلدر زیرا دشت خوتن ده امام جعفر ثانی دیرلر بر عزیز صاحب کرامات وارناس تقلیب ایدوب امام جعفر صادق دیرلر وحالانکه امام مزبور علیه رحمة الغفور حضرت امام حسین رضی الله

عنه‌نینك اوچونچی اولادی اولوب هجرتنینك بر یوز قرق سیكزنده مدینهٔ منوره‌ده وفات ایدوب بقیعه‌ده مدفون ایدكی بارچه‌نینك معلومیدور آدملر ثانی بی صادق ایله تعبیر قیلورلر

محفل تیر انداز حضرتلری اصل اسمی محفل اولوب تیر اندازیای آتمغه مهارتیندن محفلنینك صفة اضافیسی اولمش تیر وتیرانداز سهم یعنی اوق دیمكدور آز باز معناسینه قیلیچی واوینایچی محلینه كلور مثلا آش قیلیچی یه آشباز واوق آتیچی یه تیر انداز دیرلر بو ایكی ذاتنینك كنش كبی الوغلغی ظاهر كراماتلری باهر اولیاء ظاهر اولدغی متفق‌دور آدملر مرة بعد اخری خارق عادةلرینی صریح واشكاره كورمش نیچه‌لر سوءظن قیلدقده بی توقف اولمش یعنی هلاك بولمش آنلره حسن ظن وتعظیمدن غیری مجال یوقدور اوز خلقی‌نینك رعایه‌سی كمالده‌دور آنكا تحسین قیلدیم اذا تحیرتم فی الامور فاستعینوا من اهل القبور قولنه اعض تمسك ایدن قوم بونلری كوردم

اوشبو لوهچین بازارلی وتجارتلی بر شهردور اچنده دونكانی طائفه‌سندین چونك مساجدلر دخی موجوددور طائفهٔ نساسی استانه شبیه احسنه اولوب كرك بو شهرنك وكرك غیریلرنك اولسون كلا آلتی شهر مضافاتی انثی‌سی مطلق قاچمق وپرده تونمق عادةلری اولمیوب بلكه اجنبیه‌یه كورنمدكلری كندیلرنچه بر عیب عظیم ایمش اعضاسینه كاچیللك اسناد اولمق خوفندن یوزلری آچیق بازار وكوچه‌لرده بی حجاب یورورلار ومع هذا بونلری بی حیادیوب اتهام وبرامزلیق ایله اتصاف قیلمش ممنوع‌دور اعتقادلری محكم فاحشه‌سی كم وبالكلیه یوق دیمك دخی جایز اولوب دیانتده هیچ دیارنك نساسندن دون كورنمیور الا دنیوی معیشتده اشكا آشقه باشقه‌لر برله برابرلیك ادعا قیلمزلر وهم قیلنمز

دغار قریه‌سی

لوهچین دین یتمش یول مقداری یرده دغار قصبه‌سی قره‌سقال خواجه دیدكی بر بزركوارنك موضع مدفنی دور بو عزیزنك كنبذی طرفان مضافاتی نینك منتهای محدود جنوبی سیدور بو ذات علیه الرحمه مقدم مستور ایكن بر منك ایكی یوز ایللی نیچی سنه‌لر حدودنده معلوم واشكاره اولوب زیارتگاه اولمش قصهٔ ظهوری بو یله ایمش حالامز بو رخواجه‌نینك چراغچی‌سی ثابت آخوند داداسی شیخ نیاز داداسی منكلك نیاز بو منكلك نیاز آخوند بر كون اوتون جاشاق آلمقچی بولوب اوشبو عزیز طرف صحراغه چقار آتنی قویوب اوتونی چاپوب یوردكده قوم آستوندین بر یغاچ كورنور كتمانله كاولب بر ایكی دانه یغاچ آلوب عجب بو یغاچ بی محل بو یره نه‌دن كلمش دیوب تعجبله ینه كاولب بر نیچه‌سنی آلدقده آستندین ایكی

پشق‌غش یعنی یانغان کریچ چقار حیرتی دخی زیاده اولوب کاولب حقیقتنی بلمك‌ده ایکن کون کیچ بولوب یغاچلری آلوب ایکی غشی آربه‌سینه صالیب اوینه قایتور تانکله‌ایرته کیلب بوجاینی قزایون‌لعل بونك‌برنسنه‌وار دوربولدقك دخی خیلی ادنون آلورمن فکربله قایتب یاندقده منامنده کورور برقره‌سقاللی آدم کیلب منم کورمده‌نیچه حقنك وار ایدی کاولدنك یغاچ کریچ لرمنی نیچه اورتاق لغنك وارایدی آلدنك دیوب زیاده قورقونوب بوغوب بیچاره منکلك آخوند ایسه‌شاشوب قورقوی حددن آشوب بلمدیم عفو قیلنك دیوب بالواروب یغلادقده خواجه ننك آز آز غضبی تسکین تابیب خیر بو اشی بلمدکدن قیلدنك‌ایمدی آلدغنك اشیالری آلب باروب اورنیغه قویغل دیوب غایب اولور منکلك آخوند بوننك چنکالندین قتولدغنه قوانوب اوه دیوب اویقوسندبن اویغانوب درحال یغاچ وغش‌لرینی آلوب باروب اورنیغه قویوب بوواقعه‌نی زمانه‌سیننك وانکیغه حکایه قیلوب خبرویرور بعده وانك حضرت‌لری آدم‌قوشوب اول‌جاینی باروب کوردکارنك اوّلده کنبذ وقبه‌اولدغی نشانلرنی نفطن‌قیلب بی‌چیزبیکار اورون‌وبی‌خاصیت تهی آدم دکلدورکه‌اوّلك بوبله حرمته مستحق اِلوب اوستینه کنبذ وبنا قیلنمش‌دیوب مزبور منکلك آخوندغه وانك امر قیلمش که بونکااورنکز باش‌بولوب بر کنبذ یاپونك‌خذمتکار مردکاروهرنه خراجات‌بولسه بزلردین دیدکك‌وانك‌ننك‌فرمایشی‌واعانتی‌موجبی برله بواشه مباشره قیلب اول کنبذه منکلك آخوند مزکور شیخ‌وچراقچی‌اولمش اوّلکی تابلمش ایکی کریچ‌نی کنبذنك‌اوستنه قویمشلر ایکن نوروبدر مثلث الشکل ابتداده کنبذه مخصوص سوقلمش کریچ‌بولسه‌کرك کنبذ تمام‌اولدقدین سونکره‌اول‌عزیز بر کون شیخنك دخی‌توشنه کروب تشکروخرسندلکی اظهار قیلب منکلك آخوندغه دیمش‌که اوشبو جایغه‌کیلب قاغون تارغای سن سنکا واولادنکا سبب معاش اولور دیدکده صوسز چول واسیق بی هول جایده نه تورلوك قاغون‌اولور شهره یراق آدم‌یوق بیاباندە نه طریقه‌استقامة قیلورمن دیدکك سوزمله عامل‌اول‌خدا کافی دور دیر شیخ‌خواجه‌ننك سوزنی‌توتوب‌صونی آرقالب یوروب قاغون تاریر زیاده اوبدان‌اولور آدملر حیران‌قالوب‌اولك منکلك آخوند دیوانه بولمش عادة‌الله جاری‌اولمدغی‌جایدن رزق طلب قیلور دیدکی آدملر بزدخی‌قاغون تاریر ایدك اجازة ویرسنکز دیوب آنلرده منکلك آخوندایله یولداش اوله‌رق قاغون‌ایکارلار صونکره زیرك‌لر بو یرننك‌صوی کوب ترانك دکلدور شایدکه یاقندین چقار دیوب کاریز قازیب حالامزبور خواجه‌ننك‌جوانب اربعه‌سی کاریز اولب صو اولب‌قرق اوچ اویلوك آدم اول‌جایك

اوبدان آلتی شهر لفظی زیاده یاخشی دیمکدور عربچه‌ده صیغهء تفضیل کلانده کور ومبالغه علامه کلور

توطن قیله‌رق بر قصبهٔ صغیره اولمش قاغونی نهایتده‌لذیذ وشیرین دور که یدنلك قند کبی قرسلداب توراز طرفان مضافاتی‌ننك جنوبی‌در بی اوشبو دغاردور آننك وراسی‌چول‌طاغ دیرلر آریاغی یکرمی کونلیك مسافه‌ده لوب صوی‌وار آنده بدوی خلقلر کوچوب قونوب یورر دیرلر شرقی طرفی قوم‌طاغدور آننك‌وراسی اون‌بش کونلیك مسافه‌ده سوجوشهری وار بو ایکی آراده آدمدین ونه حیواندین کرك پرنلك وکرك درنده هیچ‌شی اولمیوب اوتسز وصوسز بر دریهٔ مهلك چول مسکن غول دیر روایت ایدرلر واقعا اویله اولمق کرك ظاهری اقتضا ایدر

تسبیح تاش

قره سقال خواجه‌یه زیارته واردغمزده دغارنك آق تاشی که تسبیح تاشی‌دیو مشهوردور یادمزه کیلیب آنی آدملر هرتورلی اقوال ایله توصیف وانواع‌مبالغه ایله تعریف قیلمقلری‌برله واروب کوزمز برله کورمك آرزوسیله شیخنك اوغلنی ایشاکی ایله کرایه توتوب رفیقمز حاجی اسماعیل افندی ایله معاواردقمزده سابق الذکر چول تاغ برله قوم‌تاغنك قوشولدغی محلده بر وادی یعنی سایلق یرده تابیب هدیه وتبرك نیتیله خیلی‌تاش آلدق بوتاش آدملرنك روایت قیلدغی اوزره هروقت بر مکاندین تابلمایوب یااوّلکی جایدین ایکنچی‌جایه جیل شمال کوچروب یاکه اوّلکی جایی قوم باصوب ایکنچی جایدین آچلوب علی کلا التقدیرین برجل بر یردین تابلسه بر وقت اول اورنده بولمیوب ایکنچی جایدین چقار ایمش آننك اوچون هر واردغی آدم آنکا اصابت ایتمیوب اوچ کون‌بش کون یوروب ازلب تابماین بوش قایتورلار ایمش وینه دیدکلرینه کوره یاز کونی هواننك حرارتلی اسیق وقتنده کچك تاشلر کته سندین یاریلب آتلوب اول آنده کورانلر اسماندین توشان دول کبی یغار دیوسویلرلر بوسوز عقلغه بعید ویراق کورنسه‌ده راست جزمی دیورلر دلدل ننك کوز یاشی دیبده ایتورلر العهدة علی الراوی اما بو تاشننك خاصیتی سیکز دانه‌سنی اویبکه یابو یبغه صاقلسه آنکارعد اصابت ایتمز ثانی نسا طائفه‌سی ساچنه تاقسه‌لراصولنی محکم قیلور ثالث عسرولادنده اونك بوتیغه باغلسه آسانلق ایله وضع حمله سبب اولور دیرلر موندین ماعدانچه خواص لرینی دخی تعداد قیلورلرجمله‌سنی یازمق لازم‌دکل غرض بی چیز ایدوکنی بلدرمکدور بوتاشنك مخرجی قوم تاغ وادیسننك برقطعه سیدور بوقوم‌تاغنك اوزی عهدقدیمده آبادانلق اولوب توقزشهرعظیم وبلدجسیم وارایکن قدرة قهار ایله جمله‌سی قوم آستونده قالوب محزون وبالکلیه معدوم اولمش‌دورحالا اول شهرلرنك اورنی برابرینه‌کیچه واروب قونولسه آدم‌اوازی وایشك‌صداسی

وخروس نداسی امثالی اصوات متغایره ومتوحشه ایشدلوب اکرخبرصحیح ایسه
غالبا آنلارجن وغول وطن توتوب مونس لنمشلردور بو روایاتی معاینه کورمك
وعجایباتی بالمشافهه مشاهده قیلمق اوچون رفیقمز حاجی اسماعیل افندی
تکرار بتکرار مترجم فقیری ترغیب قیلدیسه‌ده ناخاصده مهلك قوم بورانی
اولوب آدملری تلف ایلردیدکی اخبار مدهشه‌دن وحشت قیلب وارمق میسر
اولمدی بوسفرده بوننك ایله قانع اولوب خدا اسلامت قیلسه سیر ثانیده یتی قز
دیدکی موضع وبونکا اوخشاش غرایب لرنی زیارة ایلیورمز بارچه براوغوردن
تمام اولسه ایکنچی کلمکه علة قالمزدیوب بو بهانه ایله رفیقمزنك رأینی آزار
آزار دوندروب یولمزه یاندق یوقاروده یازلمش جاردیدکی جایدن آرغی
برلر کلسی کاریز اولوب آقارصو آنچق استانه‌لو چین بغرصولر یدور کاریز صوی
قدیمده یاقن دین چقار ایکن صونکره یراق ودرانکه کیتدکی حضرت آفاقنك
دعاسیله اولمشدور دیرلر حضرت آفاق علیه رحمة الوهاب بالاتفاق اولیاء الله دن
اولوب کلا آلتی شهراهالسینه شیخ واستاذ وجمله خلقی آنکا مرید ومخلص اولدغندن
باشقه پادشاهلق مرتبه‌سی دخی آنلار اولمش قمل شهرینه‌چه فتح ایدوب حکومتنی
جاری قیلمش برمدة ولایتی طولاشوب طرفان شهرینه کیلب توردغنده آنلار
ایکن تارتمش ایکدرمش ایکن لرنی صوغارمق اوچون شاکردلرندن برینی
کتمان کوتارتوب صوآچماقغه یبارور صوباشنه اولان زراعلرصوویرمیوب جدل
قیلب شاکردنی سوکوب صوقوب یباردکده حضرت خواجم کا یوب ترکوب
معاندلرنك محنتی زیاده اولسون اوچون آستونکز هول اوستونکز چول بولسون
دیوب صوننك دیرانکه کتماسنه دال اولن لفظله دعا ایلدکده صو اسفله کیدوب
حالا دیرانلکده اوتوز قولاچ قرق قولاچ قازلمش کاریزلار واردیرلر مضافات
طرفان دیدکلری مجموعی بش قسمه منقسم اولوب آنلرنك بری نفس طرفاندر
ایکنچی لوکچین اوچونچی توقسون جامسی دورتنچی استانه قراخواجه مورتوق
سنکیم بشنچی تویوق یتنچی خامد ولاجین پچان صو باشی دور بو بش دویه‌ده
اوچ یوزدن آرتوغراق مساجد وار دیرلر جمله حدودی طولا وعرضا مائة فی
مائتین تخمین قیلنور میلا والله اعلم بکماله وبکنهه وتمامه ایمدی فقیر شونچه‌لیق
برمقدمه بیان قیلدق بحسب ظاهر افسانه وبی‌فهم لره هزیانه کبی ایهام وایهان
یکورنور ایسه‌ده اهل ادراکه ایضاح وایناقدر لکن بو قصص لرنك وبالخصوص اصحاب
کهفننك احوالنی یازدغمزه دوغری قیلمق اول جایلری کورمکه موقوفدر الخبر
لیس کالمعاینة کوردکدین کین ایقاندن غیری مجال قالمز والله اعلم بحاله بمامضی ومأله
اصحاب کهف رحمهم الله تعالی ورضی الله عنهم حضرت لرنك واسطه‌سیله یورلمش

کتمان یرحیا تورغان آلتی

بیرلرو کورلمش شهرلرزیارة قیلنمش بزرك واولیالروزیارة خصوصنده ایشتمش اخبارورِوایتلر بارچه‌سی بوجایده تمام بولدی اللهم انصرنا وجمیع من نصرنا اللهم اعننا وعلی من اعاننا انك ناصرومعین ولانستعین بغیرك یاالله

فصــــــل

بوفصل ایله ممالك چین محکومنده اولان دونکانی طائفه سینك ابتدا اسلامه کلدکی ودخی اوشبوعصرمزده پادشاهلرینه مخالف اولوب محاربه آچدقلرینی بیانه شروع وابتسارایدالیم تاکه کتابنك اوانده ایتلمش وعده‌مزیرینه کلسون اکرچه بوحکایه موندین بورون نچه آدملردین ایشتلب کلدی ایسه‌ده عالملرنك سوزی غیری‌لره نسبتا نص کبی اولدغندن اسنادی سابق الذکر دب آخونده استوا قیلندیکه مزبورذات دونکانی‌لرنك مدرسی ایدکی آنفا آیتلمش ایدی بیانه حاجت اولدغی اوزره ممالك چین اون سیکز صینك‌دن عبارة برطائفه دفور اولوب محکومنده اولان دونکا قبیله‌سی ختایچه خوی خوی دیرلر ایکی قسمه منقسم دورکه برنی اصلی وبرنی سمرقندی دیرلر صینك دیدکلری ایالته اسم اولب برصینکی نیچه لوا وغوبرنالری مشتمل ومتضمن اولور صدراولده اسلامه کلن خان ننك اسمی تانك وانك پای تختی شهرشانچین دور اوشبو شانچین ولایتنده اوچ عزیززیارتی واردیرلر برسی اسمی وایسی ایکنچی‌سی غایسی اوچونچی‌سی وانکازی نامنده دورلار

دونکانی طائفه سینك ابتدا اسلامه کلدکلرینی بویله نقل ایدرلر پای تخت اولان شانچین شهرنده تانك وانك اسمنده اولان آوان ننك خانی عدالتده ممتاز فائق الاقران ایکن کونلرده برکون منامنده کورور برشخص سعید موی سفید جبهه‌سی انور چهره‌سی منور باشنده آق چالمه ایکننده یشل جامه برقولده تسبیح برقولده عصا باشی اوستنه قویمش برغلاف بارچه‌سی پادشاهنك اویانق حالنه خلاف اوشبو شکلده کلوب خان مرقوم ایله کورشوب آمان ایسان قیلشوب اثنای مصاحبه ومکالمه ده قرون ماضیه دن قانچه حکایاتلر اورتایه توشوب سوزنك اخیری ونتیجه‌سی جناب رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مبعوث اولدغنی ونعت نعوتنی ذکر ایلب بعده عالم فانیدن رحلت قیلدغنی وامتلری ننك افعال واحوال وآنلرنك عندالله قدر وقربتی نچه اقوال وامثال ایله بالتمام بیان ایلب بشارتلب اسلام دینی ننك حقلغنی بالتفصیل خبرویروب آنکلاتوب دیمشکه ای اوغول آباوبابالرنك جلمه‌سی ضلالتده کیدوب آزکون دنیاده کوردکی رخاراحتی ننك مساویسنده آخرتده مخلود عذابده والمده قالمشلردورسن ایسنك عدالتده غیری لردن ممتازوفایق واخلاقنك

دخی مسلمانلقغه لایق اوچون آخرة عذابنه حیف ایلیوب نصیحت ایلیورمن که
اجدادلرنك دینینی ترك وآنلرنك طریقنی نسخ ایلیه‌سن اوشبوغلافده کلام
الله‌دور آخرزمان پیغمبری محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم اوزرینه
نازل اولمشدور اول پیغمبره ایمان کلتوروب بو کتاب برله عمل ایلیوب دنیا
وآخرة راحتنه نائل اوله سن دیوب بنچه کلام موعظ، ملایم سوزلر ایله کونکلنه
رقت صالوب اوستوندن جامه سنی وباشندن چالمه‌سنی عصا تسبیح وغلافی اچنده
کلام شریف بارچه‌سنی بونکا ویروب چقوب کتمش درعقب ایشکابین دخی
بر آدم کیلوب ای فرزند سنکا کلمش ونصیحت قیلمش شخص کم ایدوکنی
بلورمیسن دیدکده پادشا بلمدیم دیجك بو آدم سوزه آغاز ایدوب دیرکه اول
کلن آدم سنی آبا اجدادنك دیننده‌ن دوندروب غیری یوله صالوب ملکنك‌ننك
زوالنی استیین دوشمانك درحقن آننك سوزینه آلدانمه دینکنی ترك ایلمه
آباوبابالارنك مونچه زمانلردین بویاق حکومت قیلب پادشاهلق حضورنی کوروب
دنیانك راحتنی سوروب مونچه مملکت‌لرنی صوروب کلمش‌لر آنلر سندین
دون وکم عقل میدیلر اکرسن اول آدمنك سوزیله عامل اولوب دینکنی ترك
ایلر ایسنك خلقنك سنکا راضی اولمز البته سنی اولدررلر صونکره اولادنك‌ننك
دخی خلق ارا اعتباری قالمز دیوب ضلالت آمیز نیچه کلمات‌لری قولاغنه قویوب
غائب اولور بعده خان اویقوسندن اویغانور کوررکه اوّلکی ناصحنك بروب
کیتدکی اشیالر اویغانق حالده کبی آلدنده حاضر موجود هر ایکی شخصنك
سوزی کونکلنده مرکوز ومطبوع حیرتی زیاده اولوب عجبا دوشده کورلمش شی
اویغانقده یوق بولب کیتسه کرك ایدی غریب واقعه دیوب فی الحال خاص
وزیرنی چاقرتوب رؤیادن خبردار ایلیوب اشیالری کوزکازور وزیر دخی
حیران اولوب نه دیه‌چکنی بلمدکده مجلس مهیا قیلب اوزلری‌ننك علما وحکما
لرینی دعوت وعاقل ودانا آدملرینی جمع قیلب قصه‌یی خبر ویروب غلافده کلام
اللهنی جامه وچالمه عصا تسبیح‌لرینی اورتابه قویار ارباب مجلس کلام اللهنی
آچوب کوررلر خطی اوزخطلری دکلدور همه‌لری اتفاق اوزره دیرلرکه کوردکی
دشونکز اصلسز دوش دکل رؤیای صادقه‌دور خدا سزی خاص بنده‌لری جمله
سندن قیلماغی خواهلب ناصحی کوندرمش صدقنه برهان بولسون اوچون بو
اشیالری سزه نشان ویرمش بو علامت‌لردن البته اوّلکی‌ننك دیدکی دوغری
ایکنچی‌ننك سوزی کذب ویالغان ایدکنی اذعان ایلدك ای پادشاه عالمپناه
سنکا بشارت ومژده بولسونکه خدا بودولتنی ویردی سزنك سببنکزله بزلره‌ده
خدا بودولتی مناسب کوره دیوب جمله‌سی مسرور اولدیلر بعده دیدیلر

مصلحت اولدور که اوشبو کتابی اوقوب بله دورغان آدم ارامق و ازلمك کرك اچنده نه حکم اولدیسه آنی بلب آنکه عامل اولمق کرك دیوب بارچه‌لری بو سوره قرار ویروب قویدیلر محکومنك آنی اوقوب بله دورغان هیچ دیار بولمدغندان دیار اجنبیه‌ده ایلچی یباریب اوشبو لباسك و اوشبو قیافتك خلقی تابیب بو کتاب برله عمل قیله دورغان طائفه‌دین بزلره تعلیم دین قیله تورغان آدم آلب کیله‌سز دیوب امر ایلیوب اصمارلدی ایلچی‌لر اقلیم دین اقلیمه شهردین شهره کیزوب اثنای سیرلرنك سمرقند شهرینه کلمشلر کورورلر که آدملری نورانی لباسلری اسلامی اوقودقلری کلام ربانی عباده‌لری نماز ایلچی‌لر صورارلر سزلرنه دینده سزکه عباده ایلیورسز نه‌یول ونه طریق برله عمل ایلیورسز دیدیلر کده جواب ویرورلر بزلر مسلماندرمز عملمز قرأن عبادتمز بر خداغه دورغیرنی آنکا شریك قاتمیورز پیغمبرمز محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم آننك شریعتی و کورستدکی یولی ایله یورورمز کذا اکذا دیوب بالتفصیل خبرو دیردکده ایلچی‌لر تفطن قیلب خالری ننك رو‌یاده کوردکی آدمنك صفت وهئیه‌لری ونصیحت سوزلری ننك مثال ومرجع‌لری بوقوم ننك اوقوال و افعال‌لرینه دوغری کیلب بعده اوزلری ننك کم ایدکلرینی ونه اشك کلدکلرینی عریضه قیلب پادشاه سمرقنده صونمشلر پادشاه اوقوب مفهومنی آنکلاب ایلچلری حضورینه دعوت قیلب زیاده اکرام و اعزاز ایلمش آنلر نلك نه‌اشده کلدکلرینی ینه صوراب ایلچی‌لر ماجرایی اوّل آخر تقریر وبیان ایلدکده پادشاه تشکر قیلوب الحمد الله دین قرندا شلرمز کوبایدی دیوب مسروربیتله بو دین ننك اصلنی وسمرقند ولایتی ننك فتحنی ودین اسلامنك حقلغنی نچه برهان وادله ایله اثبات ایلیوب سمرقند وبخارا ولایت لری ننك اسلامه کلدکنه قرق ایللی یل یا آلتمش ویاتیمش یل اولدغنی خبرو یرمشدور ایلچی‌لر نچه ایام وآی اول شهرده قایتماق اجازتنی صورامشلر پادشاه سمرقند تعلیم دین قیلمق اوچون اوچ عالم ومتقی ومتدین آدم ویروب بو اوچ عالم ننك خدمتنه اوچ منك آدم دخی قوشوب ایلچی‌نی قایتارورلر بونلر قطع منازل وطی مراحل ایلدوب یوروب شهر شانچیه قریب واردقده بونلرنك کلدکلرینی ایشدوب شاه شانچین اوچ کونلیك یوله استقبال چقب شهره بیله آلوب کرمشلر بعده ادای ضیافت تمام اولدقده خان تانك و انك ارکان دولت واعیان سلطنتی ایله بو عزیزلر نك حضورینه کیلب تعظیم برله یر اوپوب تعلیم دین طلب قیلدقده اوّل لااله الاالله محمد رسول الله کلمه سنی تلقین وتلقیف ایلیوب بو کلمهٔ طیبه ننك عظمتنه اوتوردغی سرایلر سلکنوب دیوارلردین صدا وحیوانلردین دخی بو کلمه ایله آوازوندا ایشدلوب بوط وصوره‌لر کلسی یقلب یوزون دوشوب بلدنك

بیوت وبنالاری یغاچ وطاشلاری ذی‌روح وبی‌روح بارچه بردن اصوات بلند ایله لا اله الا الله محمد رسول الله دیوچاغردقلرنک زمین‌دین بر ولوله وغلغله خروج ایدوب آسمانه عروج ایلدی بو دهشتدن جمله خلق متحیر الوانلری متغیر سرعتله خان‌ننک سرایینه جمع اولوب بو علامات وکراماتلری صراحة کوردکلر کلسی محکم اعتقاد ایله ایمانه کیلب مسلمان اولمشلر بو دولت عظما وبو نعمت بی منتهایه واصیل اولدقلرینه سرورندن نچه‌لر جان ویروب بی‌مانع جنته کرمشلر بعده خان حضرتلری محکومنک اولان شهر وخلایقلرینه نامه‌لر کوندروب آدملر یباریب ناسی اختیارنچه اسلامه دعوت قیلب اوشبو طریقه برحق دین تابدیم کمکه منم محکمده دور ومنی دوس کورور تابدغم دینمه کرسون ویوردیکم یولغه یورسون دنیاو آخرة آنکا نجاتلیکدور اما کرمدکی آدمغه دخی جبرم یوق دیوب مملکتی‌ننک فتنه واختلالندن احترازا برطرفنی مدار ایله اختیاری قیله‌رق نداچی‌لر کوندروب بو سبب برله نچه‌نچه منک آدملر هدایته مظهر اولوب ایمانه کلوب سعادة دارینه ایرشمشلردور بعدنچه مدتدین کین خان حضرتلری مزبور اوچ عزیزلری ایکی‌شی اراسنک مخیر قیلیب دیمشدورکه مهمانلریم الحمد لله قد ومنکزله ایمانله مشرف واسلامله مکرم اولدق اکر حب الوطن موجبنچه ولایتلرنکزی صاغنوب قایتماق مدعالرنکز بولسه آنی دیسانکز بزلر آنکاکوره حرکت ایلساک اکر اقامت قیلب مونده تورسه‌نکزلر وهو المطلوب قایسی جای وقایسی مکانده اسقامة وتوطن قیلمانچی بولسانکزلر یرلری وصولاری سزلره ملک قیلب ویرورمز دیدکده بو اوچ عزیز مشوره برله جواب ویرورلر البلاد بلاد الله والخلق عباد الله فای موضع رأیت فیه رفقا فاقم به حدیث شریف ایله عمل ایلیوب بزلر بورلاینده تورمغی رواالیق کوردک دیدکده خان حضرتلری زیاده ممنون اوله‌رق مهمانلره اطرافی طولاشوب کورکوزوب قایسی یرده قابل جای وکوزل آقار صو وارکونکللرینه معقول ومناسب کورلکان جایلری قرق آدم ایلیک آدم برکالشوب توطن قیلماق وقشلاق قریه بولب تورمق عرض قیلدقلرنده مدعالرنچه آنلاره یرصو ویروب ملک قیلب مسلماندین وغیری دین بولسون آنلر خطبه وتزویج طلب قیلسه‌لار بی مانع ویرسونلر دیوب امر فرمانلر یازوب اعلان ایدوب توفیر وتوقیعنی کما ینبغی یرینه کلتوروب کم که بو مهمانلرمنی رانجته واذا ویرسه اول منم دشمانم‌دور ککه بونلری دوس کورور رعایه قیلور اول منم محبم ودوستم‌دور زیرا بونلر بارچه‌مزه استاذ تعظیمی واجب‌دور آنلرنک بری یوز آدم اولتورمکنچه مسئول اولمز وکم که آنلرنک برینه جنایت قیلسه عاقله سندن یوز آدم آنکا قتل وقصاص قیلنور دیوب بو قانونی تنظیم وجاری

قیلمشدور بنابرین محاربه ومجادله‌ده بر دونکانی یوز ختایه مقابل اولور دیرلر
سمرقندی مهمانلر بویله حرمته مستحق ومظهر اولوب تعین قیلنمش جایلرده
توطن قیله‌رق اولادلری بتدریج چوغالوب یعنی کوبایوب شانجین صالار وبو
نواحیده اولن دونکان طائفه‌سی اوشبو اوچ ننك نسلندن دور خان ننك یورعایه
لرینی ایشدوب صونکره سمرقندین وباشقه شهرلردین دخی خیلا آدملر
وارمش روایتلریده وار بونلرنك کلسنی سمرقندی دیرلر واوز خلقندین
اسلامه کلنلری اصلی تسمیه قیلورلار بو اسمین فقط ارباب علم واصحاب قلم
نزدنك معروف ومستعمل قالوب اهل عوام بیننده بالکلیه انطماس واندراس اولمشدر
مزبور اوچ عزیزلر که اسملری وایسی غایسی وانکازی دور شانجین شهری
حوالیسنده وفات اولوب قبرلری اول ولایتده دونکانی طائفه سیننك مشهور
زیارتکاهی دور یوقاروده یازدغمز اوزره مهمانلری مخیر قیلب بونلر ایسه آننك
نورمق برله جواب ویردکلرنك برکون خان حضرتلری وزراواکا برلرینی
جمع قیلب دیرکه تعلیم دینه کلدکی قرداشلرمز بودیارده دروب قالیلر لایق
دکلدر آنلری کیت دیمك بو احوالی برادرمز سمرقند شاهنه بلدرمك وآنکا
محبت نامه وتشکر طریقی ایله ایلچی کوندرمك خصوصنده نه دیرسزلر دیدکده
اعیان دولت بونی مشاورة قیلب دیدیلرکه پادشاه سمرقند سزی عزت قیلب
اوچ منك آدم یباروب بو سعادته سبب اولدی ایمدی سزداغی آدملری عددنچه
آدم یبارمك لازم دور زیرا پادشاهلر نزدنك بارچه‌دن بهالی اولن آدمدور
جنابنکزه بونی بیان حاجت دکل وقیمت بهادیه یبارمك دخی احق دور دیدکلرنك
خان بومشورتنی معقول کوروب بالانشین بولاکلر بلند بهادیه‌لر برله مودة
نامه‌لر بتب اوچ منك آدم عوضنه اوچ منك آدم یبارمشلر حالا سمرقند وبخارا
نواحیسنده اولن ختای قبچاق دیدکی طائفه‌ننك ختای دیدکلری صنفی بو اوچ
منك آدمنك نسلندن دیرلر بعده خان حضرتلری عدالتك اهتمام تام اوزره قائم
اولب شریعت مصطفی نبی صلی الله تعالی علیه وسلم جاری قیلب اسلام بتدریج توفیر
وتکثیر ایله تانك وانك اولادی اوچ یوز یل وعلی روایه‌بش یوز یل مقداری
شانجین شهرنده خانلق قیلب حکومت سوروب صونکره کلن خانلرنك نفوذ
حکومتی سقیم وعدالتی غیر مستقیم اولمغله خلق ارانفاقلق دوشوب تحت
تصرفنده اولان اهل کفره اتفاقله عصیان لواسنی وطغیان بایراغنی آچوب برنچه
سنه‌لر جنك وجدال ایله اخر الامر اقبال اسلام ادباره منقلب اوله‌رق برموجب
نص کریم وتلك الایام نداولها بین الناس مقتضای نظم قدیم کفارنك بختی کیله‌رك
دولتلری ترقی قیله‌رق خانلق وحکومتی الینه آلمشدور حکومت ختایه اوتدکده

خان

خان ختای زیاده رعیت پرور وعدالتلی اولوب خصوصا اهل اسلامی حمایت ومحافظه ده زیاده اقتراب ایله اوّلکی اسلام خانلری ننك مسلمانلره وبردکی امتیازلرینی ثابت وبرقرار قیلمش جمله دن بری مسلمانلر اهل کفره دن خاتون آلدقلرنده آنلره بی توقف اسلامی قبول قیلدرمق قانون سابقلرندن ایکن بوحکمی وبوننك امثالی نیچه اندیشه لی اشلری ابقا وبلکه تأکید ایله مسلمانلرنك خاطرنی صید واقتعاد ایلب نچه یوزیللار بویله عدالتده مستقر ومستمر اولمشلر صونکره کلن خانلر حال رعیه یه آن مقدار دقت قیلمای یاصغر سنله ضبط ممالك ترتیبینی بلمای اهل اسلامه کفارنك ظلم وضررلری کون بکون آرتوب عاقبت جزئی بهانه ایله کلی نزاع واقع اولوب هجرتنك برمنك ایکی یوزیتمشنچی سنه لر حدودنده ابتدا اسجین چانکا شهرنده اختلال ظهور ایدوب اون سیکز صینك اولان ختای ممالکی ننك ایکی صینکده اولان دونکانی طائفه سی وجمیع آلتی شهر مضافاتی کلابوز اولوب نچه ونچه مشهور شهرلر خراب ویباب وبالکلیه فناوفلا اولوب کاشغرده یعقوب خان روحچه ده نورجا حضرت دونکانی مناصده سیان شای دونکانی غولجه دا سلطان ترانچی اوشبو دورة شهبازلر دورت حکومت تشاکل قیلب اون بش یل چماسنده ختایلیلرنك تصرفلرندن بری وبعید اولوب اسلام ولایتی اسمنده مسلمان حاکملری مستقلا حکومتلرینی یورکوزوب واو امرلرینی جاری قیلب تورمشلر امابعضیلر بوطائفه نی جناب سرور عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ننك زمان سعادتلرنده اسلامه کلدکنی روایت ایدرلر ایسه ده یازلمش حکایه ننك قائلی معتبر اولمغله آنکاتکا قیلندی زمانلرنده اختلافی اولسه حکایه ده متفقلر کبی فرقلری آز مأللری بردور علی کلا الامرین پادشاهلری ننك هداسی ایله مهتدی اولمشلر

ترتیب سابق اوزره حکومت ختایلیلره اوتدکدین صونکره دخی شانچین شهری اوّلکی کبی پای تخت اوله رق تورمش ایکن هجرتنك مگینه قریب بلده باجینی بناقیلب الحالة هذه ممالك چیننك پای تخت ومقر سلطنت اولن شهری اوشبو باجین دور اون سیکز صینك یعنی ایالتنك هر بری مسلماندن خالی وبوش اولمیوب مسلمانلرنك کوب اولان ایالتی مذکور شانچین ایالتی دور روایت قیلدقلرینه کوره یالغوز شانچین ده دورت یوزدن زیاده مساجد ومدارس اولوب اطراف واکنافی ایله تخمینا بش یوزصانه بالغ نفوس اهالیی اسلام اوله رق چین ممالکی ننك مسلمان آباد صینکی بودور دیرلر صان لفظی اون منك عدده اسم دور بوحساب برله شانچین ایالتنده بش ملیون نفوس مسلمان اولور باشقه صینکلرده دخی مسلمانلر موجود اولوب جمیع ختای محکومنده اوچ منك صان یعنی اوتوز

ملیون نفوس مسلمان وار دیو خبر ویررلر قانون قدیم اوزره بو ایالتده مسجد ومدرسه‌لرنك هر برینه متعین اراضی واوقافلری واردیورلار

منشاء محاربه فی عصرنا هذا

طائفهٔ دونكانی ایكی فریق اصلی وسمرقندی دیوب یازیلوب عصرمزننك برمنك ایكی یوزبتمشنچی سنه لرنیفنك آچلدغی اختلالنك اوّلی سمرقندی لردین چقمش ایكن صونكره اسلام غیرتی جمله‌یه مستولی اولوب اصلی وثمرقندی بلافرق كفاره قول تارتیب اوق آتمشلردور بو جدل ننك ابتدا حدوثی بویله اولدی دیوسویلرلر شانجیی ایالتنك سجین چانكا شهرنك اولن مسجد ومدرسه‌لرنك وقف زمینی قربنك برخورجا یعنی دهقانی ختایلك خرمانی اولور بو ختاینك خنزیرلری وقف خرمانه كیلب توشوب بغدایینی یربرایكی دفعه هیداب یباریب خورجاختایه واروب ایتورلرایمدی خنزیرنكامحكم بول خرمانغه یبارمه برایكی دفعه سننك قونكشی لیق حقكننی رعایه قیلب تونكغوزلرنكنی هیدادك تلف بغدایلرمزنی هم صورمدق من بعد یبارسنك عیب اوزنكنك اولور بزلاره اوفكالمزسن دیرلر تونكغوزلر بركون ینه كیلب خرمانغه توشار طالب لر خنزیرلری اولدررلر ختای بونلردن دعوا قیلور آنكا سوزوبرمزلر اراده برنیچه كونلر اوتكاندین سونكره وقف خرماننك در اوكوزی ختاینك خرماننه وارور اوكوزی ختای باغلب آلور واروب صورارلر ویرمز بو خبر مدرسه ده طالب لره ایشدلوب بر نیچه‌لری جیولوب كیلب اوكوزی جبرا آلورلار ختاینی خوب توزاتوب اورورلار ختای واروب حاكمنه عرض قیلدقده حاكم طالب لری توتوب حبسه صالور بر نیچه كون حبسده قالورلار مسلمان لر واروب بونلری صوراب چقاروب آلورلار لكن بو اش ختایلی لره خوش كلمز دیرلر كه بزلرنك خنزیرلرمز اولور كشمزنی اروراوكوزنی آلور آدملری بی صوراق بی جزا چقار كیتار بونه رسوایلق دیوب ظرافتله الوغنی اغوا قیلب اراضی اوقاف كلا مسلمانلرنك ملكندین چقاروب آلمق مصلحتنی كورستورلر حاكمی ایسه بی اندیشه اولغله مفتن لرنك رأینه موافقت قیلب وقف یرلری خزینه‌یه آلوب بو خدمت مقابله‌سنده خاندن مدح ومرتبه تاش آلمق امیدی ایله بو اشنك صددنك حركت ایلیوب بلكه اوقاف یردین آلدغی واویلر بینه واردغی آشلق لردین دخی خزینه پولنی آلمقغه مشورة قیلورلار بعض لر بو رأیی مستحسن كورمیوب بو ایسه فتنه‌یه مؤدی اولور معقولی اولدور كه موندین مقدم نیچه یل لر وقف یردین بی پول فائده‌لندنكز موندین بو یاق یركلسی خزینه لیك دور دیوب اوّل بهارغه‌چه بو خبری فاش ایلاسنكز قولاقلری اوركادوب

کونکل‌لر ینه اورناشوب مو یونلر ینی ایکوب تورار بهار اولدقده یرلری اوچاب یازوب یرپولی تعین قیلب برور سز دیدکده بو سوز موافق مرام اولوب آلدغی آشلق‌غه دخل وتعرض قیلمایوب مصلحت‌لرینی اوّل بهارغه قویارلار ختایلرنك بو خیال فاسد وکینکاش کاسدلری مسلمانلره مسموع اولدقده مسلمانلرنك کونکلنده مرکوز بوروندین کوره کلمش ظلم وتعدی‌لری تعداد قیلنوب خصوصا ختایلرنك جملهء ظلمندن بری اوشبو اشنك قبیلنده بر شهرنك حاکمی بر مسلمان‌ننك قزینی جبرا آلوب بواش بارچه مسلمانلره الم قیلب فتنه چقمیه آز قالمش ایکن باصلوب موندین اقدم دخی نیچه بویله بوبله مخالف الشرع ضررلی ظلم‌لری ضم قیلنوب ایمدی اکر وقف یرلرمزه دخل قیلسه آنکا طاقت قیلب تورالماسمز دیوب بارچه مسلمانلر خفیة یك دل ویك قول اولوب اتفاق قیلشوب قویارلار بو ایکی اتفاق منافی اتحاد اولدغندن مسلمان ایله ختاینك اراسنه صغوقلق دوشوب بازارلرده بولسون هرجایلرده بولسون نزاعلر کوبایور دونکانی‌لرنك بوشدتنی کوروب یاز البته براش بولور دیوب ختایلر آشلق غله جمع قیلورلر قش اوتوب بهار اولدقده هرکس یرلی یرنیچه ایکن تاریماق نرددنده ایکانلر الوغنك امری ایله ارقان وارغامچی‌لرنی آلوب منصب دارلری یانلرنیچه نیچه آتلیغ وپیاده سپاه‌لرنی ایرکاشدروب وقف یرلرنی اولچامککه چقارلر مسلمانلر کیلب بونه دور دیدکده وقف یرلر خزینه‌لیك دور کم ایکن تاریر خزینه پولنی برور قدرتی قدرنیچه یر آلور ایکن صالور موندین صونکره وقف اسملی یر اولمز دیوب هر کم که تقسیم قیلب ویرور اولدقده مسلمانلر قائل اولمیوب اوّلی فلان خاندین بری نیچه یوز یل‌لر بولبدور که وقف زمین‌لره هیچ بری دخل قیلمابدور سزلرننك بو اشنکز خان‌ننك امری ایله‌می یوقسه اوزلرنکز اختراعنکزمی دیوب بر آنیچه غوغا قیلب آخر الامر قاسم‌لر قایتورلر الوغنه عرض قیلب ایتورلر بعده ایرتانکی کون ینه منصب دارلرنی بیوروب قاشنه عسکر به‌دین ایکی یوزدن زیاده آدم قوشوب کم که عنادلیق قیلب قارشی کیلور باغلب کلتورنك دیوب بونلر دخی وقف زمینه کیلوب یری اوچادکلرنده مسلمانلر واروب بواش خان‌ننك امری ایله‌می ایدر سز یوخسه مجرد بر ظلم‌می دیوب اوّلکی کبی چاغرشدقلرنده سویلیان‌لری درحال باغلب یانقروب اروب مسلمانلر بونکا دایانمیوب یعنی صبر وتحمل قیلالمیوب جنك ایلیورلر بین‌لرنده طرفین‌دن آدم تلف اولوب الحاصل کفار غالب اولوب برنیچه‌سنی باغلب آلوب کیتارلر مسلمانلر بو جدلنی تسکین قیلمق صددنده سعی وغیرة قیلب چالشوب چاپشوب کورسه‌لرده کفارنك کونکلنده مطبوع عداوت ذاتی وحسد خلقی‌لری

حسبیله الوغنی اعواده مصرو الوغی ایسه کارنک آخری نیه منجر اولورنی اندیشه
قیلمیوب جهالتده مصر اولوب مسلمانلر محبوسلری نچه دفعه واروب صورادقلرنک
ویرمیوب بلکه واسطه بولغان صوراغان آدملرنی دخی حبسه قویوب جزالر کورستور
آخرکار بو ولایتنک برچونک شهرنده استاذکل مثابه سنده شیخ علی ناملی بر مشهور
عزیز معتبر تبرك ذات وار ایکن آنکا واروب مسلمانلر بو احوالی خبر ویردکده
بو عزیز واروب مزبور جبابره یه خطابا محبوسلرنک بو توغریده جریمه سی
نه دور دیدکده جبارنک غضب جهالتی حرکته کیلوب شیخی دخی حبس ایلر زاد
فی الطنبور نغمة اخری فحواسنچه مسلمانلره غم اوستنه الم ضم قیلنوب قایتوب
مشاوره قیلورلر که فلان کونی جمله مز جمع اولب واروب محبوسلری صورایالیم
سوزمزی تنکلب شیخمزی وطالبلرمزی ویرسه عرضمزی قبول قیلسه فبها
ونعم والا اوزلرمزی زندانه اروب ایشکلرینی قروب جبر وکوچ ایله
آلالوم دیوب یمین آکد ووعد شدید ایله اتفاق قیلشوب قویارلر موعود
کونده نچه منك مسلمان خصوصا مدرسه طالبلری اسلحه ایله جمله سی سرایه
دوغری یورش قیلدقلرنده بونلرنک بو اسلوبده کلدکلرینی کوروب ختای
الوغی مسلمانلرنک آلدندین آدم یبارور قایتسونلر منکا اچارندین اون آدم
کیروب سوزلاشسون دیدکده مسلمانلر دیرلرکه محبوسلرمزی چقاروب ویرسون
بعده سوزلاشورمز والا بو یولده باشمزی اورتایه قویمشز قایتماسمز دیوب
غیرتانه سوزلر برله کیلکان آدمنی قایتارورلار بعده حاکم عسکره امرایلر مسلمانلرنی
آلدیدین چقب قایتارونکز قارشی کیلسه لراوروشونکز اولدورونکز دیوب
عسکر کیلب قایتونکز دیدکده مسلمانلر بی توقف هجوم قیلب آراده محاربهٔ عظیم
اولوب کفاربی طاقت اولوب قاچوب مسلمانلرقو غالب باروب حاکم ننك سراینی
باصوب مفتن الوغنی توتوب اولدروب باشنی نیزه یه آصوب زندانی آچوب
محبوسلری آزادقیلب قورتاروب قرقوم سجین چانکا شهرینی کلا طالان قیلب
یغمالب کورنکان کفاری امان ویرمیوب اولدروب مزبور شیخ علی نی اوزلرینه
حاکم نصب قیلورلار اطراف جوانبکه آدملر یباریب هر شهرده مسلمانلر کفاری
قروب اولدروب شانچین ولایتی کلا فتنه آستونده قالمش بوخبر باجنك خانه
ایشتدلدکده عسکر چقاروب ابتدا اصلاح وظر افتله فتنه یی تسکین ایدرسز عیب
کده دورعدالتله صورارسز والا محاربه ایله امرمی یرینه کلتوررسز دیوب
امرایلر مسلمانلر بو خبری یعنی باجن دین عسکر چقدغنی ایشتدکده خان ننك
عسکرینه عدم اقتدارلری زعمیله مملکتلرینی تاشلب داخواشاخوا اسملی ایکی
بهادری سردار ایلب چیت یاقغه کتمك کینکاشنی قیلورلار زیرا بویر پای تخت

باجنکه

باجنكه یاقن كفارنك قالون اورتاسی عسكر قوشون گیلوشی یاقن وقوة تابوشی یسیر دور
هر نه بولسه چیت سرحدلره وارساق بوطرفدان قوشون باروشقه یراق ودخی
آلتی شهر مضافاتی وآننك وراسی همه مسلمان ودار اسلامدر بزلره یاردچی
واعانتچی اولور دیوب بومشورت برله ایللی منك وعلی روایة سكسان منك
ودهاز یاده دونكانی مغرب سمتنه یوز قویوب چقب یولده نچه شهرلاری تالاب
بولاب خراب وویران قیله رق سوجولانچو شهرینه كیلب قرار قیلمشلر مزبورین ایكی
بهادرنك اصل اسماری نورالدین علی قنبر یاعلی قمر ایكن بهادرلیك لری
ایله داخو شاخواه عنوانینی آلمشلر خولفظی ختاییچه ارسلانه دیرلر دالفظی الوغ دیمك
دور معنی تركیبی داخوا الوغ ارسلان شاخواكچك ارسلان دیمك اولور كته
ملالرنی داملا دیمك بوندن مأخوذ دور باجن دین چقمش عسكر ولایتده قالدغی
مسلمانلرنك جریمه سنی عفو وخراب اولمش شهرلاری تعمیر قیله رق قاچمش
دونكانیلركه ینا میوب آرقاسندین ایلچیلر یباریب دیركه توقتاسونلر اوتمش
جنایات وجریمه لاری معفو دور آنلره ظلم قیلدغی حاكملر بولسه جزاسنی بولدیلر
اولدیلار ینه جبر قیلمش آدملر بولسه خان عدالت لیك برله آنلرنك حقندین
كله چكدور توقتاسونلر مملكتی بوزمسونلر دیوب یبارمش ایلچیلره اعتماد قیلمیوب
حیله ایله الینه كر كزدكدن صونكره اوزمدعا سنچه اش قیلور بزلره مرحمت قیلمز
دشمان ذاتی دور ایمدی هر نه بولسه بولور اش بولدی دیوب ایلچینی اولدررلار
بوخبر باجنده خانه مسموع اولدقده بوبوزلمش مسلمانلر بارغاندین كین خواه ناخواه
چیت یورطلر بوزلور آنده اولان اهل اسلام كلسی بونلره بر گوب قوة حاصل
قیلور اشعار متكثره قوة غظیمه پیدا قیلمق مقرر دور دیوب مصلحت اولدور كه چیت
شهرلرده اولن دونكانیلرنی بونلر بارمازدین بوروتراق آنطاكید وقسم شدید ایله
خانغه متابعت لرینی مستحكم قیلمق كرك یاكه قتل عام قیلب قرمق كرك دیوب
بوامرنا مرغوب ومشورة نا مقبولنی غولجه ده ساكن اوشبو ولایتنك والیسی ومتصرفی
جانجونغه یازوب آنكاتوب قابسی اش قولایدور آننك اختیار عنانینی كندنه تفویض
قیلمش خط كلدكده جانجون جمیع منصب دارلرینی چاقروب اعلام قیلدقده خطنك
مضمونینی اقوب دیرلركه بوخلق بی آنط ایمان برله تنچلب تورماغنه اعتماد قیلب
اشانوب بولمز بوزلمش دونكانیلر كلدكده بونلر هیچ وقت قراب تورمز وبونی
دخی ملاحظه قیلمق كرك كه بوخبری اشكاره ایلب شانچیین مسلمانلری بوزلدغنی
تعیین بلكاندین كین بزلره انط ایمان هم قیلمز همان مصلحتی اولدور آنلر غافل
ایكن هر شهركه خط یازوب خبر ویروب بر معهود كونده بالاتفاق جمله دونكانیلرنی
یوق قیلمق كرك دیدیكلرنده جانجون دخی بو مصلحتی معقول كوروب اوز محكومنده
اولان شهرلركه روجه مناص غولجه چواچك قوبدالاستای وجمیع آلتی شهر مضافاتی
كلسی بوجانجوننك دیوان ودفترنده ایكن همه سنه نامه لر یازوب خفیة خبر یباریب
فلان آی ننك فلان كونی بارچه لرنكز بردن باش كوتاریب شهرلرنكزده بولغان
دونكانیلرنی اولدروب آرالارنكزدین بالكلیه سلب ایدوب وجودنی عالمه كلمدكه

دونلره سز احوال بويله بويله ديوب واقعه‌يى بالتفصيل بيان قيلاب يازمش بوخبر موحشه وبوفعل متنفره‌دين غولجه دونكانى‌لرى آكاه اولوب ختايلرنك برايكى نامه‌لرى مسلمانلرنك الينه دوشوب حقيقت حاله واقف اولدقده دونكانى‌لر دخى اطراف جوانب كه خفيه خطلر يازوب يوركوزوب آدملر يباريب بلكوزوب ختايلرنك وعده‌لى كونلرندين اوچ كون يابش كون مقدم هر بر شهرداكى دونكانى‌لر بالاتفاق موعود كونده بردن ختايلره قلچ اورمقنه يلكدل اوله‌رق بوقوله قرار و ير وب قويمشلر وعده‌لى كونلرى كلدكده بارچه‌سى بردن باش كوتاريب كفارى قرمشلر كاشغردين غيرى شهرده بولغان دونكانى‌لر ختايلرى قروب شهرى ضبط قيلمشلر مكر مسلمانلرنك كاشغره يازمش خطلرى ختاى قولينه توشوب كاشغر دونكانى‌لرى بوحالدين بى‌خبر قالوب ناخاصده ختاى قولنده تلف اولوب كتمشلر فقط چواچك دونكانى‌سى بووعده‌ده بوزولماى قالوب ايكى آى وعلى رواية اوچ آى صونكره بودخى بوزلوب چواچك واطرافنى تصرف قيلمشلر چواچك اوّلكى وعده‌ده‌تنچ قالب كيندين بوزولدغنى بويله نقل قيلورلر غولجه جانجونيدين چواچك آمبوسنه يوقارده يازلمش مضمونده خط كيلاب معهود كونده دونكانى‌لرنى قرماقچى هرنه قيلماقچى بولوب قويارلار بوخبر مكروه‌نى آمبوننك خدمتنده ختاى‌مى دونكانى‌مى بر آدم بلوب مسلمانلرغه ايتور بوسوزه اينانورايناتمز بولوب توردقده غولجه دونكانى‌لرندين وعده‌لى كون يازلوب خفية خط كيلاب واقعه‌نى تمام آنكلادقدن صونكره دونكانى‌لر اسباب واسلحه حاضرلمك هر كتنده اولورلار ختايلر مسلمانلرنك يورش تورشلرنى ناقولا يلق لرينى كوروب بواشدين خبر تابدغنى بلاب متحير اولوب آنكسزده آنلرى باصوب اولدرمكدن كارنك اوتدكنى فهم قيلاب ناعلاج آمبو دونكانى‌لرنك امامنى چاقروب آلوب جانجوننك خطنى اوقوب تمام سرنى اورتايه صالوب ايمدى مصلحت اولدوركه بزلر بر برمزدين امين اولوب يورتنى بوزمايوب تنچ ه اقلب تورالبق كارنك آخرى قايك‌بارور اگر مسلمان غالب اولب حكومة اسلامه اوتسه سزلره تابع اولوب تورورمز اكر اوّلكى كبى حكومت بزلرده قالسه بورونغى چه‌تورورسز ديوب امام دخى بومصلحتنى موافق مرام وصواب كوروب اراده عهد پيمان انطايمان قيلاب امام بوسوزلرنى وعدلرنى دونكانى‌لركه بلدروب اكثرى معقول كوروب وبعض فتنه طالب سوكورلرنى سوركون قيلاب هيداب ايميل يغاسنه چقارورلار بواثناده غولجه بوزغونلغندين فرار ايدوب بر آمبوكلور غولجه واقعه‌سنى تمام اوقدروب بوآمبونى اغواقيلور ديركه دونكانى‌لرنى قرمق واولدرمك كرك بونلر ايمدى هيچ وقت ايل بولمز فرصت كوزادورلار قاچان بر فرصت تابسه‌لار آنلرنك ضررى بزلره مقرردور ديوب چواچك آمبوسى ايسه بونكا قائل اولميوب اوّل بونلرى قروب يوق قيلمق برامر عسير غير يسير دور چونكه بونلرنك اسباب اسلحه‌لرى مهياو اوزلرى طيار غفلتده‌كل اويغانق دورلار ثانى مابينمزده بويله وعد شديد وشرط اكيد مزوار آنى بوزمق وغدر قيلمق ياخشى دكلدور ديدى ايسه‌ده قاچقون آمبوزياده ابرام والحاف ايليوب اكر سز شرط ووعده قيلاب آنى غدر قيلماغه بولمز ديسانكز تامغايى

وحكومتى

سوكور بى باش مفتن معناسنده التى شهر لغتى دور (منه)

ايل دوست معناسنده دشمن ننك ضدى دور قزاق لغتى (منه)

وحکومتی منکا وبرکل من عهد قیلغانم یوق بواشنڭ عهدەسندن کاورم دیدکده
آمبولاعلاج تامغایی قاچقون اغوا کرآمبوغه وبرور دونکانی لر بوخیانتدین دخی
خبر تاپیب ختایلرنڭ وعدەلی کوننن بورونراق قول اوروب ختایلری قروب
جامبولغه کروب اوّلکی آمبونی ونیچه الوغلرینی توتوب اسیر قیلیب مسجدکه
آلوب چقارلار قاچقون غدار آمبونی ازلب تابالمیوب قاچوب چقب کیتکاندر
ظنیله مساهله قیلمشلر همەنی هلاکته دوشوروب فلاکته دوچار ایلیبن
مالدورکه مسمانلرتاغلوب تارقالوب غنیمته یوکوردکارنڭ قاچقون آمبومسلمانلرنڭ
تغافلنی کوروب تقولمش کورندین توروب درحال جامبول ننڭ قابقالرینی
بیکتوب ختایلرنی جمع قیلیب اچنڭ قالغان مسلمانلرنی اولتوروب جامبول ننڭ
اوستنه چقوب تاشقاریغه اوق آتمشلر بعده مسلمانلر ضوربروب غیرة قیلیب نچه
دفعه جامبولنی آلماقغه قصد قیلسەلرده کوب آدم تلف وشهید اولوب فتح برسنەدن
زیادەیه قدرممتد اولمشدور بومحاربەده بوربهادردیدکی برآدم چقب میدان مبارزەده
نچه ونچه اشاری عقلدن تاشقاری خارق عادات وکرامات مثابه سنده مشاهده
قیلنمشدور بوبهادرنڭ حکایەسنی بالتمام یازمقغه وقتمزمساعده ایلمیوب وبردخی
یعقوب خان قصەسنی واول مرحومنڭ آلتی شهره نه طریقه استلا قیلب خان
اولدغنی دولتی ننڭ اوّلی نەروشده تعال وآخری نەکیفیتده زوال اولمش یازمق
مرادومدعامز اولدغندن حاضرده اوشبوننڭ ایله اکتفاقیلندی خداسلامت قیلسه
تفصیلنی مناسبتله اول حکایەده یازساق کرک انشاءالله تعالی براشانوچلی آدمدین
بودونکانی اسمی سزلره نەدن علم اولمشدور دیوب صورادغمده دیدیکه بز خلقنی
ختایلر خوی دیرلر بوبابسه ختایلرنڭ لغت قدیمنده اوّلکی حالندن اعراض
وانقلاب قیلدی معناسنەدور اوشبوسوزی اتراکلر ترجمه ایلیب دونکان دیدکاری
کثیرالاستعمال اولەرق صونکره اوزخلقمز دخی بواسم ایله سویلیوب شایع وجاری
اولیب کتمشدور دیدی اماخوی خوی معناسنی بوکونده ختایلر هیچ بری بلمزلار
خوی خوی نه دیمکدور دیوصورالسه خوی خوی دونکانی دیوب درحال جواب
وبرورلر یوق خوی لفظی ننڭ معناسی نەدور دیسانڭ بجدا اوٌ دیب یوروب کیتار
یاکه یوزنی تیسکاری ایتار بجدا اوٌ بلمایمن دیمکدور
اوشبو سفرمزه باعث وبادی اولان علمالرنڭ جلیسی شهرمزنڭ غنیسی حاجی رمضان
چاینشی دورکه خدا اکون بکون دولتنی زیاده ایلسون شهرمزدا وبالخصوص اهل
محلەمزده بویله صاحب ثروت وکارخیراته ذوغیرة برنچه دانه آدممز وار آنکاتشکر
ایدرز زیرا من لم یشکر الناس لم یشکر الله بیورلمش هربرلرینه خدا آبروی دارین
میسر ایلیب اقبال لرینی ترقی قیلسون آمین
اما یازلمش روایات وبتلمش حکایات لری یاملک کاسی رفیقمز حاجی اسماعیل
افندی ننڭ اجتهاد وغیرتی ایله اولمشدور مزبوریولداشمز اصلی آلتی شهرنڭ
دارالملکی کاشغردین اولماغله بو مضافات اوزلری ننڭ کانه محلەسی اولوب رسم
رسوم قاعده وقانونلرینه مطلع وبوندین اقدم طرفان مضافانلرینی سیر وکذار

جامبول شهرنڭ سوری وامالەسی دیمکدور الغی شهر لغتی دور سیغل دخی بو معنادەدور (منه)

قیلدیغی ایله آدملرینه دخی آشنا ومونس اولوب قایسی جایده بر عالم وقایسی مکانده برفاضل اولدیسه فقیری آنلره یولقدروب کورشدروب تواریخ دان واحوال ماضیه‌یه منغمس آدملره اوشدروب منهمس اولان خبرلرنک حقیقتنی بلمک ده اهتمام تام اوزره خدمت قیلب بو یار صادق قمز نک اهل درت وذو غیرت اولدیغندن کوملوب قالمش کوهنه خبرلر روشلقغه چقب برکتابچه اولدی وموندین ماعدا دخی فقیرنک اویلانمک اصلا کونکلمده وخیالمده یوق ایکن برایکی مضبوط مقدمه سویلیوب بی اختیار اویلاندردکی وآنی آلب چقمق تدارکنک ایتدکاری معاملات مداره‌سی یادونک کارنه سبب اولدی بزه سویلدکی مقدمه‌سی هذا یاشالك غنیمت قایتب کلمز بردولت دور وقتنک آننک حقنی ویرمك واجب دور صونکره طالب اولدیغنکده ده میسر اولمق مشکل اولدقده دخی حضوری اولمز یاش ایله قارتنک احوالی اویله بویله دوردیوب نثرایله بر موزج حکایه سویلدی آنی فقیرنظم برله یازدیم مطلعی بودور یاشلرنک کاری یاتورلار فی الفراش للمنیام

ساعتنک میلی کبی که نصف شبده کالقیام
ایکی کون کویا اولاشور جان اولب جانه وصال
آفتابنک شعله‌سی دیك آینه‌یه دوشن مثال

عظیم بای کبی قارتلر نک احوالی

قارة ایله کامپرلرنک حالی یاتورلار فی الفراش* بری یاتمه آری یات قورغور دیوب کورفه تالاش* هر یاشنک اوزحقنی ویرمك کرك دیدکی

سؤالم وار دیدی برپیره برزن زمین دین ایکا یوب نه اوزلیورسن
جوابنده دیدی اول پیر هوشیار یتورمش یاشلکمنی ازلیور من
یکتلك حالنکی اوتکارمه خالی کتار قولدین همیشه بولمیورسن
اکر هر یاشنک اوزحقنی ویرسنك اوکونلرده دخی اوکونمیورسن

عام علی الاطلاق یاملك معناسنده اولوب کرك اتعالده وکرك استماعله بلنسون آنکا علم دیلوب بوایسه نعم الله دن بر نعمت عظما اولمغله اظهار نعمت الله ضمننده دوسطره بر یادکار یازدیم وبر دخی *فیبقى الخط فی الاوراق دهرا* وکاتبه رمیم فی التراب بیتننک معنی منیفی ایله بعد الممات دعایه بهانه اولمق ینه یادمه کلدی یازدغم بعدنك آنی بر اسمله مسمی قیلمق الزم کورلدکی حین ده چونك اسملری آنکا مناسب کورمیوب کیچك اسملردین جریده *جدیده کلمه‌اری خاطرمه کیلوب دفتر معناسنه دال اولان جریده ایله یانکی معناسنی متضمن اولان جدیده لفظی اسمکا موافق معناده دخی کتابه مطابق کورلدی چونکه دفترنه ایدکی همه‌یه معلومدور جدیده لفظنی ضم قیلدیغم مکتوب حکایات ومرسوم روایاتلر کاسی کهنه وایسکی اولمغله نسی ومنسی اولوب حتی آغزلرده ایماء سویلنمکی دخی ترك وانطماسه قریب قالمش ایکن آنی تجدید ایله یازوب یاروقغه چقاردغم اوچون جدیده کلمه‌سنی الحاق ومدار تألیف اولان غایبانه برادرم حاجی (ن ع) افندی‌نک خط مرغوب وقلم منظوملرنك تاریخ عنوانی بتلمش اولمغله تاریخ لفظنی دخی الباس ایدوب بو کتابچه مه تاریخ جریده‌ء جدیده دیوب آطو یردیم

...مرمزه باعث وحکایه لره سبب اولان ایکی ذاتی صراحة یازوب اما کم اوچون جمع وتالیف ایلدیکم ذاتنك اسمنی سیاق کلام ده درج ایلدیم اهلنه آشکاره دور وبیت آنیده دخی تخلصنی اشارة ایلدیم

بیـــــت

...فرکه باعث اولانی یازوب نون میم ضادرانی　　بتب انبایه سعی ایتکان رفیقم حاجی بی ثانی
ولکن تالیفه داعی اولانی قیلمدیم بادی　　الوغ اسمنك ردیفندره چقار راستین آنی
اوذاتنك خلصی بودور سخا برله چقب نامی　　موافق دوشمش اسمنه مسمی سینه افعالی
آنونکچون بذل تاب ایدوب سواد ایتدیم بو اوراقی　　بحمد الله تمام ایلاب یباردیم خدمته عالی

اوقیانلر بو کتابچه یه نظر قصورلری ایله باقمیوب عین خلوص وقلب حضورلری ایله نظر قیلمق لری مأمولدور لعل سعیمی عبث ومحنتمی ضایع ایلمزلر یازدقدین صونکره آسان کورلسه ده خیلی تعب حال وخیلا صرف مال ونیچه قیل قال ایله الهکرمشدور چواچك وطرفان بیننده اولان احوالات لر یازلمسیله بو ایکی ارالغنك سفری ومدة مسافه سی قانچه دور یازمق مناسب کورلدی　چواچك دین دور بولجون قلعه سی سیکز تاش یعنی آلتمش چاقریم مقداری اولور بو اورتاده بر منزل وار ختایچه اورتان یاکه قراول روسچه بیکیت واستانسه دیرلر

دور بولجوندین آقسو قراولی　-　-　-　-　-　-　-　-　۱ل چاقریم
آقسودان صاربغ صو قراولی شمال اورتان دیب مشهور　-　-　۳۰ چاقریم
صاربغ صودن طولی قراولی　-　-　-　-　-　-　-　-　۳ل چاقریم
طولیدن جمانطو قراولی　-　-　-　-　-　-　-　-　۳ل چاقریم
جمانطودن کولدانان قراولی　-　-　-　-　-　-　-　۳٥ چاقریم
چواچك برله شیخو اورتالغی بودور
کولدنانادن اوطی قراولی　-　-　-　-　-　-　-　-　۳٥ چاقریم
اوطیدان صارجاق قراولی　-　-　-　-　-　-　-　-　۱٥ چاقریم
صاری جاقدن اولان بولاق قراولی　-　-　-　-　-　-　۲٥ چاقریم
اولان بولاقدن کول قراولی　-　-　-　-　-　-　۴٥ چاقریم
کولدان چی قیزه قراولی　-　-　-　-　-　-　-　-　۳ل چاقریم
چی قیزه دن دونای قراولی　-　-　-　-　-　-　-　۳٥ چاقریم
دونای دن لانتای قراولی　-　-　-　-　-　-　-　-　۲ل چاقریم
لانتایدن شیخو شهری بر تاش دور　-　-　-　-　-　-　۸ چاقریم
شیخودن قراسون قلعه سی بر تاش　-　-　-　-　-　-　-　۸ چاقریم

حکایه سی کتابنك اولنده یازلمش یشل جامه بزرك اوشبو قراسوده دور حالا قراوسون لانتای شیخو جمله سی شیخو اسمیله شهرت بولمشدور شیخودن کویتون قراولی یتمش یولدر اوتوزبا اوتوزبش چاقریم اولور ختایلر نك صونکغی هجومنك که مناص دونکانی لر آلنك یعقوب خان محکومنك غولجه روسیه نظاراتنك ایکن حین ده غولجه دن آلتمش نیچه آدم تجار مال هیداب مناسقه چقمش ایکن لر اوشبو قراولده ختای

عسکرینه مصادف الوب بزنك دشمانمزه آش آزوق بروررایکان سزلر دیوب ل
سوداکرلرنی جمله‌سنی الدروب مالنی آلمشدور بوشهیدلرنك قبری و قویلمش
یرلری بلکولیك دکل خاطرکه آلوب دعافاتحه قیلب اوتارلر مظلوملرنك اچنده
خوقندمرغینان نمانکند وباشقه شهرلردین دخی دیندارواشرف آدملرواراید‌ی
دیوسویلرلر بوواقعه برمنك ایکی یوزتوقسان برنچی‌باکه توقسانتچی سنه‌ده‌دور
ایکی‌یلدین کین استخوانلرینی جمع قیلب قراولنك قربنده بولاغنك بوینه
دفن ایلدك دیو حاجی‌مله مرغینانی نقل حکایه ایلدی

کویتوندن‌یانسخای قراولی - - - - - ل٤ چاقریم = ٩٥ یول
یانسخایدن آلاوسون قراولی - - - - ٤٥ چاقریم دور ٨٥ یول
آلاوسوندن‌پوچانپزه قراولی - - - - - ل٢ چاقریم - ل٥ یول
پوچنپزه‌دن مناص شهری - - - - - ل١ چاقریم- ٥٣یول
مناصدن تاخولا قراولی - - - - - ل٤ چاقریم - ٩٥ یول
تاخولادن قطوبی‌قلعه‌سی - - - - - ٤٥ چاقریم -٨٥یول
قطوبی‌دن سانجی شهری - - - - - ل٤ چاقریم - ٩٥ یول
سانجی‌دن رومچه شهری - - - - - ل٤ چاقریم - ٩٥ یول
رومچه‌دن جامشیدون قراولی - - - - ل٣ چاقریم - ٧٥ یول
جامشی دونکدن سیفو قراولی - - - - ٣٥ چاقریم - ٦٥ یول
سیفودن حاجی مرزا قورغانی - - - - ل٢ چاقریم - ٥ل یول
حاجی مرزادن دوانچی‌قلعه‌سی - - - - ٢٥ چاقریم - ٤٥ یول
دوانچی‌دن تاش‌قورغان‌تاغ ایتاکنده - - - ٨ چاقریم - ١٦ یول
یعقوب خان‌ننك الغاری یاندغی‌قورغاندر بوکونده‌بوش خراب‌اولب‌خالی‌قالمش
تاش‌قورغاندن دوانچی‌تاغی اچنده برقراول‌وار - ٢٥ چاقریم چماسنده اولور
آندن یایا نخو قراولی - - - - - ٢٥ چاقریم‌دور ٤٥ یول
بایانخودن قاورغه‌قراولی - - - - - ٢٥ چاقریم - ٤٥ یول
قاورغه‌دن چول اورتان - - - - - ل٢ چاقریم - ٥ل یول
چول‌اورتاندن کندك قریه‌سی - - - - ٤٥ چاقریم - ٨٥ یول
کندکدن‌جار - - - - - - ل٢ چاقریم - ٥ل یول
جاردن‌طرفان‌شهری‌برتاش‌دور - - - ٨ چاقریم - ١٦ یول
طرفاندن استانه شهری - - - - - ل٣ چاقریم - ٧٥ یول
استانه‌دن تو یوق‌قلعه‌سی - - - - - ل١ چاقریم - ٣٥ یول
تویوقدن‌لوچین شهری - - - - - ل١ چاقریم - ٣٥ یول
لوچین‌دن‌دغارقصبه‌سی - - - - - ل٣ چاقریم - ٧٥ یول

دغاردن‌تسبیح تاش صحراده بیاباندور - ٢٥ چاقریم چماسنده اولور بوسفر
بارغان یرمزننك منتهاسی اوشبودور صوباشی‌سنکیم مورتوق قریه‌لری بوندلر
باروشده صول قول طرفده تاغ آرقاسنده قالور